Enchiridion Medicum *Theoretico-Practicum*;

SIVE

Tractatus de Morborum,

Theoria & Praxi.

(Cui subnectitur *Appendix* de Lue Venerea.)

IN QUO

Omnium Morborum Humano Generi officientium, *Nomina*, *Naturæ*, *Cauſæ*, *Signa*, & *Prognoſtica*, unâ cum eorundem *Curatione* breviter & perſpicuè Delineantur.

Opera & Studio

JOSEPHI JACKSON,

Chimiatri.

LONDINI,

Excudebat, *T. Sowle*, proſtat etiam Venalis in Officina in area quæ vulgo vocatur *White Hart-Court*, juxta *Grace-Church-Street*.

DEFECTIVE ORIGINAL

BRITISH MUSEUM

Viro vere Docto,

Dom. *Lucæ Rudgeley*,

Medicinæ Doctori Expertiſſimo, Amico ſuo plurimum Honorando.

S. P. D.

MULTI ſunt de Literato orbe qui veritates *Medico-Chymicas* ſtrenuè propugnarunt, tu tamen (*Mæcenas Ampliſſime*) ſupra omnes Caput efferens, te *Philalethen* Candidum, Inveſtigatorem ſerium & ſolidum; veritatum demonſtrationi innitentium deamatorem & vindicatorem, præ reliquis,

demonstrasti: Cujus virtus Omnigena, Animi dotes eximiæ & supereminentes, cum à natura insitæ, tum industria acquisitæ, amplissimam tibi famam multâ temporis vetustate indelebilem meritò acquisiverunt. Exquisita illa *Physiologiæ* peritia, quâ polles; & Experientia *Pyrotechnica*, quâ duce tantarum rerum scientiam nactus es; arctissimo societatis vinculo, connexa, mutuas copias conjungunt, ut te *Spagyricum* versatissimum, & verum *Philosophum per ignem*, pleno ore prædicent; qui ex ingenii acumine, Ratione consummatâ, & accurata corporum mixtorum disquisitione & resolutione in qua exercenda jam *veteranus es miles*, jam olim, immo & in hunc usque diem, annuentibus omnium suffragiis, aptissimus designeris, qui judices quid noxium, quid superfluum in quolibet concrete conclusum latitet. Tu ipse inter

Mille

Mille Unus es, qui ope ignis, & assiduâ in rebus *Chymicis* Enchiresi, *Machaoniam* nostram artem, ad tam mirandam *Entelecheiam*, & sublime perfectionis fastigium, evexisti, ut jam inter Sydera fulgeat; & clariori Jubare coruscans, non solum Ideas Morbificas dispellere & profligare, sed & ipsa morborum principia seminalia radicitus extirpare queat. Unde liquidò constat te illum esse *Archiatrum*, in quem Omnipotens noster Gubernator hanc dignitatem contulit, ut Reliqui Mortalium te honore & reverentiâ (quâ par est) prosequantur, tanquam Deo in *Regno Naturæ* ministrantem. Quapropter cum me ex officio tibi devinctum sentirem, & etiam cum singularem & omnigenam tuam eruditionem, & egregias illas animi dotes, quarum supellectile multiformi instructus fueris, vehementissime deperirem, non potis eram memet ipsum

sum continere, quin libertatem hanc & audaciam mihi arriperem, ut tibi, quoque nomini, hasce industriæ nostræ & laboris assidui primitias humillime sacrum facerem. Et sane non aliud, ex benigna tua bonitate mihi concessum velim, quam ut instituto huic nostro propitius faveas, ut & partes nostras in tantum tueri digneris, in quantum quæ hic scriptioni mandavimus Veritati & Naturæ legibus consona videbuntur; novi enim satis quantum hæc tibi Cordi sint, & hæc sola, nec alium tibi unquam fuisse *lapidem lydium*, apud quem omnia examini subjiceres.

Tractatus hic Pusillus (quem Tutelæ & Curæ tuæ oblatum velim) non aliud fere continet quam experientiam nostram *Practicam* in affectibus humano generi incidentibus feliciter curandis; quorum tamen *Theoriam* (ad *Praxin* usque

uſque adeo neceſſariam) minime omiſimus, ſed eorum *Nomina*, *Naturas*, *Signa*, *Cauſas*, & *Terminationes* fideliter Delineavimus, in quibuſdam a vulgari tramite recedere non dubitantes

Pars *Pharmaceutica* remediis quoad maximam partem *Chymicis* Locupletatur, quorum operationi & efficaciæ integrum Curationis Opus ſæpe confido; intercedit enim affinitas quædam, & conſanguineitas, inter hæc & Syntheſin ſeu conſtitutionem Spirituum Vitalium & Animalium, qui ſoli ſunt immediati Animæ Miniſtri Naturæ ſuppetias ferentes, quorum puta ope ipſa omnia morborum genera profligare ſatagit: Nam (ſicut ait Ingenioſiſſimus *Helmontius*, venerabilis ille naturæ Antiſtes) *Naturæ eſt morborum medicatrix.* Et huic quidem Authori in Experimentis *Pyrotechnicis*, me plurima debere fateor, quem

quem etiam tu metipse pro *Chymico Evangelista* habes, & Observantiâ & Veneratione summâ continuo prosequeris. Ille dum inter vivos aderat, vitam tuæ parallelam agebat; quemadmodum enim ille suo sæculo, ita es tu qui nobis (nostro commodo) contemporaneus es, propter excelsas & singulares Virtutes, in altiori gradu collocatus es, & in orbe superiori moves, non ut honorem & gloriam inanem ab aliis Captes, (licèt ab omnibus demereaaris) sed ut indigis levamen & opem feras, insciis & ignaris lumen & cognitionem impertiaris, & mundum hunc cæcum & ratione destitutum certiorem faceres de extrema illa Benevolentia & amore quâ ejus cives prosequeris, omnium saluti impensam navans operam.

Cum itaque (*Mæcenas Amplissime*) seriùs animo volutarem cujus amicitiæ & Patrocinio rudem hunc ingenii

ingenii noſtri fætum in lucem proditurum concrederem, nullus mihi, aut Cogitationibus meis, ſe afferebat tibi par, qui tam prolixo honore dignus, & de re literaria tanta meritus fueris, ut tu ſolus judex ſis idoneus, qui ſententiam feras de veritate noſtri inſtituti: Eſt quod itaque te humillime & obnixe rogatum habeam, ut noſtræ huic temeritati facilis ignoſcas, & Levidenſe hoc Munuſculum Benignus accipias, non quale vellem & optaſſem, ſed quale pro ingenii noſtri tenuitate offerre licuit; non Rhetorices pigmentis illitum, (nos enim verborum floſculos præ oculis non habuimus; ſed nudam veritatem experientiæ innitentem ingenuè tradidimus) hâc tamen ſpe fultam quod ſi quæ perſpexeris σφάλματα pro conſueto tuo candore & animi facilitate tacitus prætermittas, & me excuſatum habeas. ——Proinde noſter hic libellus

bellus tuis auspiciis innitens securus publici juris evadit; cujus tutelam ut amicè suscipias, humillimè & obnixè rogat

Humillimus tuus servus,

Jos. Jackson.

A Museo meo in area vulgo dicto Maiden-Head-Court, *juxta Ecclesiam sanct.* Mariæ White-Chappel Oct. 10. 1695.

9 DE61

PRÆ-

PRÆFATIO
AD
LECTOREM.

Lector Benevole,

NE *cuiquam sit mirum quod & nos etiam* Æsculapii *tumulo Officia nostra prestemus, nec temerarium censeatur quod nostra conamina in* Criticorum *manus demittere non dubitavimus; neminem enim latet, quod optimorum ingeniorum scripta, licet maxime subacta & elimata, (speciatim quæ hujus sunt farinæ)* Criticorum *tamen &* Curiosorum *censuras rigidissimas ab Authorum Capitibus averruncare nequeant: Non itaque no-*

novum quid & ſingulare nobis videbitur ſi ſubſequens hic Tractatus *cum iiſdem incommodis conflictetur, quandoquidem apparatu familiari (licet non vernaculo) inſtructus, in publicum prodeat; & in duro hoc ſæculo, quo homines magis Invidia & Curioſitate, quam Charitate & Veritatis amore percelluntur. Sed,* Jacta eſt Alea: *Veſtræ cenſuræ nos non commovebunt, ſi quidem nos nihil aliud præ oculis habemus, quam ut humano generi (pro viribus noſtris) inſerviamus, libere aliis communicando quod ex Indulgentia Dei nobis conceſſum eſt; quod ſi publico qnicquid boni aut ſervitii præſtare queat, nos noſtrum finem aſſecuti ſumus.*

Nos Tractatum hunc mole Parvum tandem publici juris facimus, poſt multorum annorum obſervationem & Praxin, de morborum Theoria & Curatione: *Cum in hac arte prima jecimus fundamenta, pars* Pharmaceutica,

ecutica, *ſeu Medicamentorum Præparatio, nobis maxime ardua & difficilis videba'ur, licet nihil ſane ex optatius fuerat quam hanc bene callere; nec voti Compos fueram, priuſquam aſſidua Cura & Labore, propriis ipſius manibus, in eadem inveſtiganda deſudaveram, pecunia etiam vi non modica in hoc opus erogata; & laborum quidem fructus uberes percepimus, licet alii forſitan nos parvi faciant, vel ex eo quod in propria encheireſi exercenda tantam induſtriam & diligentiam adhibuimus: Nos tamen* Pharmaciam Chymicam, *ejuſque notitiam accuratam, earum vanis ratiocinationibus, Conjecturis Speculativis & Jejunis, probationibus magis verboſis quam rem attingentibus, longe præferimus, potius eſſe autumantes nos totos addicere conſtanti & laborioſæ praxi in Remediis* Chymicis & Galineſis *rite præparandis; ex qua rite celebrata cognitio defectuum*

& impuritatum quibus entia naturalia laborant, notitia morborum corpori humano incidentium, & adaptatio remediorum tutorum & efficacium, procul dubio dependent. Hæc itaque Medicamentorum rite præparandorum praxis nobis pro Diplomate *habetur; nec in hac prosequenda ad ullam aliam metam collimamus, quam ut medicorum tum Veterum tum Recentium, qui in Experimentis Therapenticis primas tenent, vestigia prementes, eorum Doctrinam* Κατὰ πυδὸς *sequamur. Hi sunt,* Hippocrates, Caristius, Galenus, Oribasius, Libavius, Angelus Sala, Paracelsus, Crollius, Quercetanus, Celsus, Minsichtus, Schroderus, Helmontius, Hartmamius, Sennertus, & Swelferus, *qui in sua* Mantiss. Hermet. Præfat. *huic nostræ sententiæ palam suffragatur, dum ait,* Chymiam esse Artem nobilissimam & Medico scitù summe necessariam, & includere Universam Philo-

Philoſophiam Practicam. *Medici hi ſuo ſæculo celeberrimi, ut & plurimi alii (quorum numerum pene infinitum in medium proferre non vacat) curioſiſſimi erant hujus Scientiæ Inveſtigatores, & in Vegetabilium, Mineralium,* &c: Anatomia Vulcanicâ *verſatiſſimi*; *& ipſe* Gregorius Horſtius, *licet in* Galeni *verba juraverat, fatetur tamen Medicum ſine* Pharmacia Chymica *mutilum eſſe*; *ut in* Lib. 10. de Pharmaceuticis, *ejus verba ſic ſe habent*, Encomia *Chymiæ* non opus eſt ut hic Recenſeam, quia verum eſt quod habet alicubi *Heurnius*, Ceſpitat jam profecto ſine hac arte Medicina. *Et* Matthiolus *etiam in* Epiſt. *ita Sententiam fert*, Auſim dicere neminem Medicum Abſolutum eſſe poſſe, Immo nec Mediocrem quidem, qui in hac nobiliſſima deſtillandi Scientia non ſit exercitatus. *In promptu etiam foret plurimos ex Medicis noſtris* Lon-

 dinenſibus

dinensibus, *magni nominis & famæ, adducere, qui strenue contenderunt, & etiam constanter hoc exercuerunt, ut omnia sua Medicamina propriis ipsorum manibus præpararent & administrarent. Hoc pro certo habendum, quod qui vere Medicus expertus,* ἐξαπειτυὸς ἰατρὸς, *fieri velit*, Materiam Medicam, *ejusque præparationem debitam, exactissime callere, necesse habeat.*

Quod si semel consequatur, patebit via, ad virtutes Medicinales omnium Pharmacorum *distincte dignoscendas, & eorundem* Administrationem *majori cum judicio, regulandam, unde felicior successus opus coronabit, & ægrotantis commodum majori cum certitudine promovebitur*; Medicus enim est qui sanat, non qui garrit: *Nam & hoc mihi persuasum habeo, neminem posse* à priori *de morborum curatione ratiocinia certa & demonstrativa instituere, nisi qui Principiis solidis & firmis*

firmis innitens, omnia quæque Medicamina, ope ignis, & manuum ſuarum operatione, accommodare & corrigere norit: Quod qui rite peregerit, Medicus eſt Meritis: Sed Hic Labor, hoc opus eſt: *Sunt qui Corporum principia, Vulcano mediante, ab invicem ſegregare norunt, qui tamen in arte Medica meri ſunt Hoſpites; reſtat enim adhuc* Modus Conficiendi, *non citra laborem, addiſcendus; quo etiam ſatis explorato, nec & hic laboris finis eſt; debita adminiſtrandi Methodus, pro circumſtantiarum varietate,* &c. *res maximi eſt momenti, & ſcitu apprime neceſſaria; licet maxime ardua & difficilis: Quod ſi tujus Labores, noſtra hæc conamina, hac in parte, alleviare queant, nos nec oleam nec operam perdidimus: Forſan in anguſtis hiſce ſchedulis comprehenſum reperiet Lector, quod per mille volumina longe lateque diffuſum ſpargitur: Hoc tamen Lectori amico ignoſcum*

tum nollem, quod a trito & vulgari tramite ſæpe-ſæpius receſſimus, & in Methodo medendi, & in Remediis accommodandis, experientia nempe noſtra aliam monſtrante viam: Quod ſi cui hæc noſtra Methodus diſpliceat, nos noſtrum non urgemus, unicuique ſua libertate frui & uti libere concedentes.

Hoc tamen mihi certo polliceor, quod nemo nos ex eo criminis reos arguit, quod Tractatus hic noſter aliorum Scriptorum ſpoliis opimis refertus fuerit; quantum enim novimus, nos a nullo Authore clam ſurripuimus, ſiquid forte mutuati fuerimus, nos grato animo palam acceptum retulimus. Nos quidem Brevitati, ſed & perſpicuitati, conſulto ſtudendum duximus, ne nimia prolixitate Lectori (tot Authoribus, totque Scriptis pene oppreſſo) tædium pareret.

Habes itaque, Lector Benevole, ſuccinctum et dilucidum hunc Tractatum,

tum, quo duce viam Carpas in morborum curatione rite expedienda, et arte Medica in tuum et ægrorum commodum dirigenda; quod sane pro scopo et fine nostro nobis semper proposuimus.

Non verba faciam de Tractatu ipso, an Laudem an Vituperium mereatur, judicet eruditus Orbis. Quod Reliquum est, candido Lectori Horatii verbis vale dicam.

—— Si quid novisti rectius istis,
Candidus imperti; si non, his utere
(mecum.

In

In Amicum vere peritum J. Jacksonum, *de rebus tam ad* Medicinam *quam* Chymiam *spectantibus apprime Meritum, Codicis, cui titulus* Enchiridion Theoretico Practicum, *&c. Authorem.*

Qui Morbum oſtendit, Cauſam, Symptomata, Curam,
Vix erit, æqualem, qui feret alter, opem.
Qui plene, ſolide, breviter communicat iſta,
Pluribus hunc palmam præripuiſſe putem.

Hic liber, hic Autor feliciter iſta peregit,
Nam brevis eſt, ſolidus, plenus & ille Liber.
Quid ſupereſt? hujus meritas aſcribite laudes,
Autori; Tantum perpetuate virum.

Sit ſcio Te noſtri Calami deheneſtat inanis,
Laus; vena ingenio non datur æqua tuo.
Aſt major noſtris potuit contingere Muſis.
Nullus honor; Laudes quam cecinisſe tuas.

G. Alexander, A. M.

Index

INDEX Rerum.

Cap. 1. De Cephalalgia seu Dolore Capitis. Pag. 1
2. Epilepsia & Vertigine. 7
3. Convulsionibus. 13
4. Apoplexia. 17
5. Paralysi, Lethargo, Caro, Catalepsi, tremore, & Incubo. 21
6. Phrenitide, & Comate Vigili. 22
7. Melancholia. 26
8. Mania. 30
9. Catarrho. 36
10. Angina. 41
11. Pleuretide & Peripneumonia. 47
12. Hemoptysi & Empyemate. 52
13. Phthisi & Tussi. 57
14. Asthmate & Dispnea. 66
15. Palpitatione Cordis. 71
16. Syncope, seu Leipothymia. 75

Cap. 17.

Cap. 17. *De Inapetentia & Nausea.* pag. 78
18. *Appetitu Nimio.* 82
19. *Dolore Ventriculi, ejusque Symptomatis; Ructibus, Cholera, Inflammatione,* &c. 85
20. *De Singultu,* 91
21. *Fluxu Alvi.* 94
22. *Dysenteria.* 98
23. *Dolore Colico.* 108
24. *Iliaco Affectu, Vulgo Passione Iliaca.* 108
25. *Ictero.* 111
26. *Hydrope.* 115
27. *Lumbricis.* 120
28. *Scoruto.* 126
29. *Affectu Hypochondriaco.* 133
30. *Rachitide.* 137
31. *Affectibus Renum & Vesicæ.* 143
32. *Dolore Arthritico & Rheumatismo.* 148
33. *Febribus in Genere.* 153
34. *Febre Ephemera, & Synocho Simplici.* 157

Cap. 35. *De Febre Putrida, & Ardente.* Page 159
36. *Febre Hectica, Collaquativa & Catarrhali.* 165
37. *Febribus Intermittentibus.* 170
38. *Febribus malignis & Peſtilentialibus.* 177
39. *Variolis & Morbillis.* 186
40. *Chloroſi.* 194
41. *Menſium ſuppreſſione.* 198
42. *Nimio Menſium proflusu.* 202
43. *Paſſione Hyſterica.* 205
44. *Partu Difficili; & Reliquis Puerperarum Symptomatis.* 209
Append. *De Lue Venerea.* 216

Errata Sic Corrigenda.

PAge 3. Line 11. Lege *Vasis*, p. 15. l. 2. l *Emetica*, p. 16. l. 10. l. *facibus*, p. 28. l. 19. l *piora*, p. 31. l. 15. l. *inc ſſanter*, p. 33. l. 9. *effnlſerit*, p. 44 l. 13. l. *Locum*, p. 54. l. 16. l *Hæmatites*, p. 74. l. 11. l. *gr.* p. 76. l. 8 l. *Odore*, p. 82. l. 15. l. *pancreaticus*, p. 90. l. 12. l. *recenter*, p. 93. l 7 l. *Aneth*, p. 108. l. 13. l. *inflammatione*, p 119. l. 2. l. *Matutino*, l. 18 l. *bolus*, p. 135. l. 16. l. *preparati*, p. 142. l. 15. l. *Virorum*, p. 144 l 23. l. *perſiſtat*, p. 147. l. 1. l. *Glycerrhizæ*, p. 199. l. 8. *agræ*, p. 216. l. 5. l. *Corpori*.

Si quid noſtram animadverſionem temerè prætermiſerit, ſperamus fore ut Lector benevolus, pro ſuo candore Calumo delere non dedignatus fuerit.

9 DE61

DEFECTIVE ORIGINAL

CAPUT I.

De Cephalalgia seu Dolore Capitis.

1. EST sensatio Dolorosa orta a solutione Continui in fibris Nervosis seu Membranis Capitis; eaque vel intus vel extra Cranium.

2. Si intus lateat, sentitur dolor ad Radices Oculorum, exterior autem Capitis superficies Molestiæ & Doloris expers remanet; sin autem ad externum tactum dolor sentiatur, tunc extra Cranium hospitatur.

Dividitur etiam in tres species. Prima audit *Cephalalgia* quæ non usque adeo inveterata est; ac secunda *Cephalæa* quæ Hæreditaria & inveterata est, & integrum occupat Caput. Tertia *Hemicrania* quæ

unum tantùm Capitis latus afficit. Omnes hæ ſpecies cum eandem agnoſcant Originem, eandem etiam poſtulant curandi Methodum.

3. In *Cauſa* ſunt diſproportionatæ quædam particulæ ſanguinis, vel lymphæ, quæ cum Membranaceas & Nervoſas fibras pervadunt, eaſdem vellicant & diſrumpunt, unde Spiritus ibidem hoſpitati in Confuſionem rediguntur, &c. *Cauſæ procatarcticæ* & *accidentales* ſunt variæ, ut Caſus, Ictus, fracturæ cranii, laboris vel frigoris exceſſus, abuſus ſex rerum non naturalium; intemperies *Uteri*, *Stomachi*, *Meſenterii*, &c.

4. Pro diverſitate materiæ peccantis variant Dolores; vel enim ſunt *Punctivi*, *Pulſativi*, *Tenſivi*, *Stupefactivi*, &c. In *Pungentibus* acutis doloribus, Auſteræ particulæ in ſanguine Hærent: In *Pulſativis* & *Tenſivis*, Sanguinis Maſſa nimium

um biliosa & exaltata existit, unde cum impetu fertur per meatus cerebri; & cùm a subsequente sanguine antrorsum prematur, præternaturales sibi excudit vias, unde fit solutio Continui; quo casu si succedat *Hæmorrhagia Narium*, Morbum tollit. In doloribus *Stupefactivis*, vel excrementa cerebri non Debitè Evacuantur, vel pituitosum viscidum aliquod acidum in vasibus hospitatur, eorundem poros obstruens, &c.

5. *Cephalalgia* illa quæ inveterata est & Hæreditaria, vel quam comitatur affectio *Hypochondriaca*, *Vertigo*, *Lues venerea*, vel *fractura Cranii*, difficulter (si unquam) curabitur; & quo provectior est ætas, eo pejus se habet: Illa autem quæ *sympathica* est, seu ex consensu oritur, raro removebitur, nisi prius Tollatur Morbus eandem Causans, quo demum sublato ipsa cessabit.

(1.) Quod ad *Curationem* attinet, illa cauſas reſpicit; nam, In dolore Capitis pituitoſo tubuli cerebri obſtructi ſunt reſerandi, & viſcoſi etiam humores evacuandi veniunt. Conducunt in hoc caſu omnia *Sulphureo-Aromatica*, & *Volatilia Salina ſpirituoſa*; & quò magis *Cephalica* & *Arthritica* ſunt, eò magis conveniunt. *Cephalica* maxime vulgata ſunt folia & flores *Roriſmarini*, *Pæoniæ*, Beton. *Majoran.* *Lilii Conval.* *Salv.* *Lavendul.* &c. Sin autem *Spiritus* ab his eliciatur, & additis floribus recentibus *Spiritus* denuò ſex vel ſeptem Vicibus Cohobetur; & deinde addatur quantitas conveniens *Oleorum Deſtillatorum* & *Salium fixorum*; & omnia hæc ſimul Mixta cum ſ. q. *Salium Volatilium*, ut *Succin.* C. C. *Cran.* *Human.* *Sang.* *Human.* *Urinæ*, *Fuligin.* & ſimilium; ſi, inquam omnia hæc ſimul *Circulentur* & *Deſtillentur*, ſuper-

ſuperlativa evadunt Medicamina, in omnibus affectibus *ſoporoſis*: referant enim poros cerebri, & obſtructiones vaſorum, propinata in vehiculis Morbum reſpicientibus; ut & ullum aliud viſcus in toto Corpore affectum ſimili modo deobſtruunt: interea dum hæc *Salia Volatilia Oleoſa* exhibentur unà cum *Stomachicis*; ut *Semin. Carminat. Cariophyll. Macis*, &c. conducit quinto quoque vel ſexto die Conveniens aliquod Catharticum propinare ad humorem Morbificum expellendum. Ex. gra.

1. ℞ *Pil. Ruff. ℥ſs. Rudii ℈j. Sal. Succin. Volat. gr. iv. Ol. Deſtillat. Saſſaphr. Fœnicul. aa gut. iij.* f. Pill. pro unicâ doſi; vel,

2. ℞ *Reſin. Jalap. gr. xiv. Sal. cran. Human. gr. v. Ol. Cinamom. gut. ij. Conſerv. Flor. Betonicæ ℈ij.* f. Bolus.

In intervallis purgandi conducunt etiam *Absorbentia* quædam, ut *Cinnab. Nativ. Oc. Cancr. Antimon. Diaphoret.* &c.

(2.) In Curando dolore Capitis *Bilioso* acredo sanguinis & nimius ejusdem calor sunt temperanda, quo Casu Convenit *Venæsectio*, ut & Frigida & Diluentia, & si deficiat somnus, vel Dolor sit valde vehemens, addantur *Opiata*: Ex. gra.

℞ *Aq. Cichor. primul. ver. aa.* ℔ss. *Spir. Sal. Dulc.* q. s. ad gratum saporem. *Gemmarum Ros. Rubr.* ʒij. f. Tinctura: Colaturæ adde *Syr. Corrall.* ʒij. *Laud. Liquid. gut.* 60. Dosis ʒij. vel iij. Conveniunt etiam *Emulsiones* è *semin. frigid.* quæ fiant affundendo *aq. Lujul. Beton. Ros. Verben. Lil. Convall.* &c.

Prodest etiam Purgatio quo Casu exhibend. *Pill. Lunar.* vel,

℞ *Elect. Lenitiv.* ʒj. *Pulv. sanct.* ʒj. *Ol. anis. gut. v. Spir. Nitr. gut.*

x.

x. M. Externè conferunt etiam *Cucuphæ* quæ fiunt ex herbis & floribus *Cephalicis*, *Oleis deſtillatis*, vel *Spiritibus* mixtis cum *Linimentis*.

CAP. II.

De Epilepſia & Vertigine.

1. *Epilepſia* eſt motus *Convulſivus* omnium partium corporis, unà cum ſenſûs & motûs (pro tempore) Læſione.

2. Quando *Cauſa* primaria in Cerebro exiſtit, dicitur *Epilepſia Idiopathica*; & quando á Stomacho, Utero, vel partibus externis dependet, dicitur *Sympathica*. Dividitur in *Gravem* & *Levem*, *Periodicam* & *Irregularem*, *Hæreditariam* & *Acquiſitam*.

3. Pars affecta est Cerebrum & Genus Nervosum.

4. *Causa* est vitiosa & Acida quædam Lympha quæ cum spiritibus Animalibus copulata eosdem in furorem concitat, & violenter ab invicem separat, &c.

5. *Signa.* Quæ in Capite sedem habent sunt *Torpor*, *Dolor* & *Vertigo*; in facie *pallor*, in Lingua *inordinatus motus*, & in mente *timor* & *horror*. Quidam subito in terram prosternuntur, quidam gradatim & pedetentim decidunt, & quidam ex parte tantum Cadunt. Plerumq; contrahitur Corpus; quidam denique alto addicti silentio horrendos edunt aspectus; maxima tamen pars magno cum strepitu spumam ex ore ejaculatur.

6. *Epilepsiæ* difficulter curantur, speciatim si Inveteratæ & *Idiopathicæ*, cum Paroxysmo longo & gravi, & quas comitatur involuntaria Excrementorum

crementorum excretio, &c. Sed si *Sympathica* sit & non adeo vehemens nec inveterata, est curabilis, speciatim in pueris, vel ante pubescentiam; sin autem *Hæreditaria* sit, & cessante paroxysmo superstes sit *Delirium*, sola Mors (quoad novimus) levamen adfert.

7. In *Curatione.* Durante *paroxysmo* Consulunt Medici quod altis vociferationibus, stimulationibus, Crinium divulsionibus, frictionibus & Ligaturis excitetur Æger. Nos autem raro aliis insistimus Mediis, quam quod Naribus admoveatur *Spirit. Salis Armoniac. Succinat.* Vel ore excipiantur *gut. viij. vel. x. Essent. Succin. vel Castor*: vel exhibeatur eorundem *tinctura* in Cochleari uno *Aq. Cinnamom.* ore nempe vi divulso. Extra *paroxysmum* si ventriculus multis scateat fæditatibus, propinetur *Emeticum*; si *Plethora* adsit fieri posset *venæsectio.*

DEFECTIVE ORIGINAL

ctio. Utcunq; ſit, lenis aliqua Purgatio bis vel ter per ſeptimanam repetita confert, cui ſemper addantur *Cephalica*; ut

1. ℞ *Extract. Rud.* ℈j. *Reſin. Jalap. gr. iv. Ol. Rut. Roriſmarin. aa. gut. iij.* fiant Pill. Numero 5. pro unica Doſi.

2. ℞ *Diaſenn.* ℥j. *Sal. Volatil. Succin. gr. iv. Ol. Cinnamom. gut. ij.* f. Pul. Et Diebus a purgatione liberis utatur *ſalibus volat. Oleoſ.* in Capit. præcedent. præſcriptis; idque bis vel ter per diem in vehiculo aliquo appropriato, & quantitate æque largâ ac patientis fert Natura. Vel

℞ *Aq; Lil. Convall. Pæon. aa.* ℥iij. *Spirit. cranii Human. ſuccinat. Tincturæ Caſtor aa.* ℥j. *Syr. è ſucco Ceraſor. Nigr. aa.* ℥ij. miſc. ſumat Cochlearia ii ſæpius. Omnia *Salia Armoniaca* multum conferunt, ut & illa *Lumbricor. Terreſtr. Stercor. Pavon.*

Pavon. Ungul. Alcis, Hirundin. &c. Præterea quandoq; etiam locum obtinent *Alkalia Fixa* quæ *acidum* abſorbent, ut *Terra ſigill. Oculi cancror. Bezoart. Lunar. & Mineral.* præferuntur *Cinnabaris & Nativa & Antimonii.* Ex. gra.

℞ *Cinnabar. Antimon.* ℥j. *Viſc. Querc. Rad. Pæon. Maris, Cranii Human. Corall. Rubr. aa* ℥ß. *Croc. Cinnamom. Caſtor. a* ℥j. f. Pulvis ſubtiliſſimus. Singulis ℥j. add. *Sal. Volat. C. C. gr. vj. Ol. Salv. gut. ij.* pro unâ Doſi. Pro vehiculo utatur aquis deſtillatis ex *Aromaticis* ſupra præſcriptis; *decocta Lignorum, Phlegmat. ſanguinis, Lumbricor. Terreſtr. Hirundin.* &c. plurimum valent, quæ dulcorentur Syrupo aliquo *Cephalico* qui maximè congruit ægri palato.

Externè *Cucuphæ*, vel *Emplaſtra* ex Herbis *Cephalicis* & *Aromatibus* utiliter ſatis applicantur; magis tamen

men valent *Salia Volat. Oleos.* si debitè applicentur; & nosmet ipsi experti novimus *vesicatoria* vertici capitis, & plantis pedum applicata multum feciſſe.

Empirica remedia sunt *Hepata exsiccata Ranarum, Luporum,* vel *Corvorum, Sang. Felis*; vel *Secundina Mulebris,* vel detrahantur ℥iij. vel iv. sanguinis è brachio ægri, & ebibat calide.

Amuleta fiunt ex *Rad. Pæon. Assa fætida, Verben. Ungul. Alc. cran. Human.* &c. Si *Epilepsia sympathica* sit, affectus illi & partes illæ affectæ, ex quorum consensu originem trahit, sunt maximâ cum curâ observanda & curanda.

Vertigo est levis *Epilepsia*, unde eandem vendicat Curandi Methodum, & iisdem cedit remediis quibus *Epilepsia.* ☥

CAP.

CAP. III.

De Convulſionibus.

1. *Convulſio* eſt continuata & involuntaria Muſculorum Contractio, procedens ab interiori irritatione generis Nervoſi.

2. Si totum afficiat corpus dicitur *Tetanus*: Si Corpus antrorſum inflectat, dicitur *Emproſtotonus*; ſir retrórſum, *Opiſtotonus*: Si os Contrahat, *Spaſmus Cinicus*; ſi Maxillam, *Triſmus*, &c.

3. *Signa* maximè variant; nam inter omnes Convulſione correptos quos unquam nobis videre contigit, pauciſſimos obſervarimus iiſdem ſtipatos ſignis; quidam huc & illuc agitantur, quidam vociferant, quidam

denique vocem edere nequeunt, sed subitò illis os Contrahitur ; quibusdam particulare aliquod Membrum afficitur, ut *Oculus*, *Lingua*, *Brachium*, *Crus*, &c.

4. *Causa* omnium *Convulsionum* est inordinatio & explosio *Spirituum Animalium*, propter *Acidum*, vel acrem aliquam materiam partes quasdem Systematis Nervosi irritantem.

5. *Convulsiones* plerumque sunt periculosæ ; si enim procedant a Vulnere, nimio *Hellebori* vel *Antimonii* usu, a veneno assumpto, a febre prægressâ, a nimiis vigiliis, jejuniis, &c. Ægri in maximo versantur periculo ; & si præterea *Convulsio* vehementer urgeat & Corripiat *linguam*, *labia*, *nasum*, *oculum*, partesve vicinas, instat Mors, & incassum illa adhibentur remedia.

6. *Curatio* hujus morbi Coincidit cum illa *Epilepsiæ*, nam & in hoc etiam

tiam Casu conducunt *Cathartica* leviora, *Vesicatoria* (modo urgeat Necessitas) *Emœtia*, ut & *Phlebotomia*; quæ omnia (nisi Debilitas virium vel aliæ Circumstantiæ contraindicent) magno cum fructu usurpantur; ut & omnia *Salia Volat. Oleosa* (quæ in superiori Capite vel illud præcedente recensuimus) quæ in omnibus *Convulsivis*, *Soporiferis* Morbis maxime conveniunt, quibus etiam maximâ cum efficaciâ fomentantur vertebræ Colli, spina Dorsi, & in spasmo particulari pars contracta; quod remedii Genus nullatenus negligendum esse pradico; longè enim præferenda sunt *Linimentis* ex *Oleis Expressis*, seu pinguedine *Anguillarum*, *Anserum*, *Anatum*, *Canum*, &c. Sicut frequentissima nobis Comprobavit Experientia. Ex. gra.

(1.) ℞ *Cran. Human. succin. aa. partes æquales*, exinde ope destillati-

onis eliciatur *Spiritus*, *Sal*, & *Oleum*; cujus ℔ss. add. *Spirit. Rorismarini* ℔j. *Ol. Cariophyll.* ℥ß. *Sal tartari* ℔ss. Destill. S. A. Hoc vel huic simile externè adhibeatur, quod & interne assumi potest in vehiculo aliquo *Cephalico*, vel (2) ℞ *Ol. Terebinth* ℥viij. *Succin. alb.* ℥j. *Ol. Vitriol.* ℥ß. f. Balsamum quod separetur ab *Acido* & fæcibus, deinde eodem inungatur Æger, pro Judicio Medici. Sex res non Naturales debite & cum ordine usurpentur speciatim autem caveantur passiones Animi, Metus enim, Ira, Amor, Mæror, &c. sæpe in Morbis Convulsivis paroxysmum renovant.

Si Convulsiones præcedant *febrem*, *variolas*, vel *Dentitionem* puerorum, sæpissime suâ sponte cessant.

CAP.

CAP. IV.

De Apoplexia.

1. *Apoplexia* est subita Sensûs & Motûs abolitio, ex qua Ægri (pro tempore) quasi exanimes concidunt, nullo vitæ signo superstite nisi solâ *respiratione*.

2. Hic Morbus vel subitò vel accidentaliter quasi invadit, vel subsequitur morbum aliquem prægressum, ut *Epilepsiam*, *Lethargum*, &c. estq; vel *vehemens* & *periculosa*, vel *lenis* & *Minus periculosa*.

3. *Causa* proxima est extinctio vel profligatio Spirituum Animalium, orta à nimia Aciditate Sanguinis, vel viscidiori aliqua pituita, poros Cerebri, vel ejusdem Nervos in-

 farcientia,

farciente, vel à *Narcoticis* fortioribus vel Sanguine extravasato, &c.

4. *Signa.* Durante paroxysmo Æger somno obruitur, stertorem edit, respiratio est inæqualis & interrupta, immo (si *paroxysmus* valde urgeat) vix percipi potest; & licet vellicetur, stimuletur & Comburatur, omni sensu tamen privatur. Quandoq; *paroxysmus* est levior, & Æger stupore Corripitur paulò majore quàm in *Paralysi.*

5. Si *pulsus* sit Debilis, *respiratio* difficilis unâ cum *ronchis*, vel si sudores frigidi, stertores, & spuma oris, vel saltem major horum pars *Apoplecticum* afficiat, vix unquam liberatur; quod si forsan contingat *Paralyticus* evadit: Si *paroxysmus* sit levior, pulsus fortior, & si post Sanguinis Missionem levamen sequatur, salutis spes quædam affulget.

6. *Therapeia.* Omnibus nitendum est Mediis ad Spiritus Animales vinculis

culis ſuis expediendos, obſtructiones Meatuûm removendo, &c. Ægrotus erectus ſedeat; manus etiam & Brachia, crura & femora fortiter fricentur; *Sternutatoria* & *Errhina* fortiora Naribus indantur; vel

Tinctura Viperis vel *Caſtor.* Mixta cum *Ol. Cariophyll.* ori injiciatur; mittatur Sanguis è brachio vel vena potius *Jugulari*, ad Circulationem liberiorem promovendam; hoc ſtatim levamen adfert, ſi Sanguis vel Lympha Stagnans amoveri poſſit; *Enemata* etiam acriora injiciantur, quæ ingrediantur *Crocus Metallorum*, *Colocinth. Spir. Vin.* &c. *Emeticum* etiam Uſurpetur, ſpeciatim ſi *Narcotica* Morbum induxerint. Sed in hoc caſu ut & in omnibus aliis ſemper reſpiciendæ ſunt ægrotantis Vires. Huc etiam ſpectant *Sulphureo-Aromatica*, & *Spiritus Salino-Volatiles*, quorum in Capite præcedente Mentionem fecimus. Vel

℞ *Spirit. Salv. Roriſmar. aa.* ℥vj. *Ol. Cariophyll.* ℥ſs. *Spir. Cran. Human. Succinat.* ℥ij in quo Digere *Cubeb. Zedoar. Nuc. Moſchat. Caſtor. aa.* ℥vj. Stent per Dies aliquot deinde *decant.* Doſis ℥ſs. in Aq. aliqua *Apoplectica.* Conducunt etiam *Alkalia fixa* ad *Acidum* imbibendum, quibus add. etiam *Aromatica.*

Cathartica hic Locum habent quæ fiunt ex *Extract. Colocinth. Hellebor. nigr. Syr. è Rhamno Cathartic. Pill. Duobus. Pill. Rud.* & ſemper add. *Caſtor. Sal Volat. Cran. Human. Fuliginis.* Et *Veſicatoria* etiam & *Cucurbitulæ Scarificatæ nuchæ Colli* & *Cubitis* admoveantur.

CAP.

CAP. V.

De Paralyſi, Lethargo, Caro, Catalepſi, Tremore, & Incubo.

1. OMnes hi Morbi participant de Natura *Apoplexiæ* & ſolummodo *gradu* non *Eſſentia* differunt; eandem etiam agnoſcat Cauſam & eandem afficiunt partem.

2. *Cauſa* horum omnium affectum eſt *Lympha* coagulata ſeu quodammodo vitiata; vel ſerum, vel Sanguis, extravaſatus; vel ſimilis quædam materia Heterogenea poros cerebri vel ejuſdem appendicis invadens, unde influxus Spirituum Animalium inhibetur, vel eorum radiantes emanationes obtunduntur, &c.

3. *Thera-*

3. *Therapeia* omnium horum affectum speciatim consistit in reseratione pororum *Cerebri*, & procuratione liberioris transitûs *Spirituum Animalium*, unde utendum est omnibus quæ præscripsimus in Curatione *Morborum*, de quibus hactenus egimus; omnia enim illa remedia simili modo & hic & in cunctis affectibus *Soporosis*, usurpanda veniunt.

CAP. VI.

De Phrenitide, & Comate Vigili.

1. *Phrenitis* est inflammatio Cerebri & Membranarum ejusdem, unâ cum *febre* acutiori; sed *Coma* est sine *febre*.

2. *Phreneſis* est vel *spuria* vel *vera*; *spuria* plerumq; contingit in *febribus*

bribus biliosis; *vera* est totalis Memoriæ eradicatio adeo ut Æger omnia Oblivioni tradat; & hæc differt tantùm *gradu* a *Comate*.

Adest irregularis Loquela, & puerilis lusus cum plumis, straminibus, &c. Oculi videntur magni & excitati, sunt etiam vertiginosi, & dilirant.

3. *Causa* est *bilis* maximè Volatilizata quæ ad Globosam cerebri partem evecta Spiritus Animales accendit, in furorem & Confusionem concitat. Omnes Meditationes seriæ & profundæ, curæ, studia, mæror, ira, &c. sunt Causæ Antecedentes, quoniam *bilem* exasperant, Spiritus Animales exagitant & accendunt, &c. Omnes Dolores, si vehementes, possunt etiam Causæ vicem sustinere.

4. *Phrenitis* Sæpissime est Lethalis, præsertim si sequentibus Symptomatis stipetur, nempe, stridore dentium,

dentium, motu Linguæ & Manuum tremulo, Dejectionibus albis, Urinâ tenui albâ, *Convulsionibus*, Stultis & Ludicris actionibus, ut plumarum collectionibus in lecto, &c. Sed si post statum Morbi Symptomata minui videantur, maxima affulget spes.

Coma procedens ab Ira, labore, studiis, sollicitudine *&c.* facili negotio Curabitur.

5. *Therapeia. Venæ sectione* celebratâ, injiciantur *Enemata* refrigerantia, idque frequenter; *Vomitoria* maximâ cum cautela exhibenda sunt; mitiora autem *lenitiva*, ut *Elect. Lenitiv. Diaprun. pulp. Tamarind. prunor.* &c. conducunt. Omnia *Aquea* & *Acida* valde sunt efficacia in spiritibus debacchantibus compescendis, & ad statum Naturalem reducendis. Ex. gra.

(1.) ℞ *Aq. Endiv. Primul. ver. Rosar. aa.* ℥ij. *Spirit. Nitri gut.* 40.

40. *Syr. papaveris Rhœad.* ℥j. M. vel

(2.) ℞ *Aq; Acetoſell. Lactuc. aa:* ℥iv. *Syr. Dianor. Diacod. aa.* ℥j. *Spirit. Nitri Dulc. gut.* 30. M. Conveniunt etiam ad *bilem* temperandam *Emulſiones* factæ ex *ſemin. frigid.* cum aquis hiſce *Deſtillatis* vel *Aq; Hordei.* Externè *Anodyna refrigerantia* Capiti applicari poſſent, ut *Papav. Nymphæ. lactuc. Germin. popul. primula ver. portulac. Cucurbita ſativa, Solanum, flor. Roſar. fol. violar.* quibus add. *Camphor. Moſch. Ambra-gryſea,* & ſi opus ſit, *Opium.* Si hæc (ſupra præſcripta) non juverint, propinanda ſunt *Opiata* internè, ſpeciatim in *Comate*; ſed in *Phreneſi* cautè exhibenda ſunt, (ſemper incipiendo a minori Doſi) idq; potius in *febris declinatione*, quam *augmento.*

CAP. VII.

De Melancholia.

1. *Melancholia* est Delirium sine febre, ortum a Spirituûm Animalium hebetudine.

2. Si ejus præcipua sedes in Capite sita sit, dicitur *Cephalica*; si inferius in Abdomine, dicitur *Hypochondriaca*.

3. *Causam* in hoc consistere autumamur, quod Spiritus Animales qui in seipsis sunt maxime subtiles & puriſſimi, Tincturam quandam acidam recipiunt in fonte suæ Originis, unde hebescunt & quasi Cæci & Caliginosi evadunt, & cum adeo inertes fiant, in vias quasdem devias incidunt, & quòcunq; se conferant ibi Hærent;

Hærent ; ſaltem nimium ibidem morantur, unde oriuntur Monſtroſæ illæ imaginationes, earumque adeo Diutina remanentia in Animis ægrotantium.

4. *Signa* præcipua ſunt *Timor*, & *Mæror*. Sed præterea adſunt quandoq; & alia ; quidam enim uberrimas fundunt Lachrymas, alii autem altos & pueriles tollunt Cachinnos ; quidam ſeipſos Imaginantur altiori gradu Locatos quam ipſos reges, dum alii ſe bufone viliores fatentur ; quidam prophetas agunt, & omnia ſua effata pro oraculis tradunt, alii autem omne quod ore protulerint pro mendacio vendicant ; multi ſe malo quodam genio præpoſſeſſos autumantur ; & non deſunt etiam qui violentas ſibi injiciunt Manus.

5. Hic Morbus ſemper eſt Chronicus ; & ſi *Delirium* adſit extremum, & inveteratus ſit Morbus,

raro aut nunquam emergunt.

6. *Curatio* consistit in Volatilizando Spiritus Animales & expediendo ab acido illo eosdem obtundente & obfuscante; in quem finem frequenter instituatur *Sanguinis Missio* ex venis Sedalibus & quandoq; in Brachio; interea utatur æger *Sal. Volat. Oleos*: Qualia præscripsimus dum de Morbis Soporiferis agebamus. Subinde etiam *Emetica* (qualia vulgò ex *Antimonio* præparamus) bono cum successu usurpantur. Conducunt etiam *Enemata Præparativa*, quæ nempe *Catharticis* viam sternant; ipsa autem *Cathartica* fiant ex *Extract. Hellebor. nigr. Extract. Colocynth. Extract. Rudii. Pill. de Succin. Tartari. Diasen. Hiera picræ Elix. Proprietat.* fact. cum Tinctura *Antimonii* & propinat. a xx. ad Lx. gut. in *Elix. Salut.* vel *Decoct. Epithymi.* Hæc autem vel similia bis vel ter per septimanam propinanda

nanda ſunt; proſunt etiam *Abſorbentia* ad Acidum imbibendum, ut *Oculi Cancrorum. Coral. Margarit.* &c. etiam Chalybeata, ut *Vitriolum Martis* & ejuſdem *Tinctura*; & *Tinctura Salis Tartari*, & *Antimon. Ens Veneris*, &c. pro vehiculis utendum eſt Decoctis vel Aq. Deſtillatis *Fumariæ*, *Serpill. Amaræ Dulcis*, *ſero Lactis*, *vel Aq. acidulis*. Cavendum in hoc affectu ne nimium inſiſtatur in uſu unius remedii (niſi univerſalis fuerit:) omnia autem ſupra præſcripta in uſum ſunt revocanda pro prudenti Judicio Medici, & Morbi Exigentia.

CAP. VIII.

De Mania.

1. MAnia est *Delirium* sine febre, sed cum furore & præcipitantia, ortum a depravatione Spirituum Animalium.

2. Quod ad *Causam* attinet, nos *Willisii* sententiæ Calculum nostrum adjicimus, quod nempe Spiritus Animales a benignâ & propria indole in aliam malignam & depravatam degenerant, quæ maligna qualitas originem suam trahit vel ab ipsis Spiritibus Animalibus, ut ex passionibus violentis, terroribus, & ex spe rei alicujus deoptatæ subitò & improviso frustratâ; vel ex Morbis in cerebro præexistentibus, ut *Melancholia, Phrenitide*,

nitide, &c. Vel oritur hæc Malignitas a vitio Sanguinis, ut quando Hæreditaria eſt, vel quando fermenta venenata Sanguini Inſinuantur, ex morſu Animalium Rabidorum, toxicorum quorundam aſſumptione, &c.

3. *Symptomata* vulgaria ſunt *Delirium* & *furor*. Sed & inſuper *Maniaci* maxime ſunt audaces & færoces, continuo vigilant, robore incredibili pollent, perferunt etiam intenſiſſimum frigus, plagas ſeveriſſimas, inediam ſummam, ſine ullâ noxæ conſcientia; ineſſanter etiam ſimiarum æmuli ludicros & pueriles exercent actus, ſemper ſcelus aliquod Machinantur; & licet Mitiorem præ ſe ferant Indolem, niſi Duroribus Manibus & vinculis coerceantur, indomiti evadunt.

4. Simili modo & in *Melancholia* & in *Mania* afficiuntur Spiritus Animales, facultas Ratiocinativa, &c.

&c. & ſæpiſſime hi duo affectus vices inter ſe invicem commutant.

5. *Mania* ſola raro eſt Læthalis, attamen nunquam non difficilis Curatu, ſpeciatim ſi Hæreditaria ſit, vel inveterata, vel ſi morſui Animalis Rabidi originem ſuam debeat; ſin autem leviora adſint Symptomata, *Febris*, *Hæmorrhagia*, &c. & ſi recens ſit, facilius Curatur.

6. Quod ad *Therapeiam* attinet. Æger rigidos quoſdam magiſtros ſibi præpoſitos habeat, quos formidet, & quibus parere aſſueſcat; amoveantur omnia alia objecta quæcunq; quæ illi bilem Movere apta Nata ſunt, vel quæ vexationem aliquam inſignem producunt. Cuſtodes etiam,& illi quorum ferulæ ſubjicitur,jucundo aliquo ſermone ejus Animum divertant, & blandis pollicitationibus illum demulceant, dum mitior exiſtit; ſin autem extra oleas vagari incipiat, Minas Acerbiſſimas

mas intonent. Cum tamen affectus hic Spiritualis ſit, & in fonte Animali ſitum obtineat, alia prorſus ineunda foret Methodus Curatoria quâm hic proponimus, adeoq; hanc noſtram Methodum pro optimâ non vendicamus, ſufficit tantum hanc ſubſtituiſſe pro præſenti, donec demonſtratio magis evidens effalſerit in meliori illa methodo quam jam Inſinuavimus.

Ad quam *Curam* inchoandam fiat *Venæſectio* ſexto quoq; vel octavo die reiteranda in venis *Hæmorrhoidalibus*, Pede, vel Brachio; *Vomitoria* etiam viciſſim repetantur; Ex. gra.

(1.) ℞ *Ent. Vener. Tart. Emetic. aa. gr. viij. M.* pro unicâ Doſi; vel ſubſtituatur hoc *Williſii*,

(2.) ℞ *Sulph. Antimonii gr. x. Cremor. Tartari* ℈ß. miſce. Vel,

(3.) ℞ *Vin. Hellebor.* ℥j. *Tart. Emetic. gr. iij.* miſce pro unâ Doſi.

Cathartica.

Cathartica etiam quarto quoq; vel quinto die alternatim intercalanda veniunt, ut

(1.) ℞ *Extract. Hellebor. nigr.* ℈ij. *En. Ven.* ℈j. *Tart. Vitriolat. gr. vj.* f. bol. Vel,

(2.) ℞ *Extract. Hellebor. nigr. pulv. Colocynth. Mercurii Dulcis, aa.* ℈j. M. f. Pill. pro unâ Dosi. Vel,

(3.) ℞ *Decoct. Epithymi* ℥iv. *Diasennæ* ℥ß Misce: Nota bene Omnia hæc evacuantia exhibenda esse cum respectu habito ad vires ægrotantis; hoc tamen Observavimus quod *Melancholia* vel *Mania* affecti plerumq; fortiora requirunt Evacuantia, & melius ferunt, quam in aliis affectibus. In intervallis etiam Alterantia specifica suas præstant vices; omnium ferè Authorum scripta hujusmodi scatent præscriptis; nos quæ maxime efficacia novimus pro exemplis proponemus.

(1.)

(1.) ℞ *Ent. Vener. Bezoard. Luzar. aa.* ℈ß. *Conſerv. flor. primul. veris* ʒj. fiat bolus.

(2.) *Regul. Antimon. Diſſolut. in Ol. Vitriol.* ʒiv. *Limatur. Chalybis* ʒj. quibus adde *Aq. Serpill.* ℔jß. Diger. aliquamdiu & deinde decant. Doſ. ʒj. pulveris autem ʒſs. Vel,

(3.) ℞ *Spirit. Sal Armoniaci* ʒiij. *Ol. Vitriol.* ʒij. miſce guttatim. Doſis 60 gut. ſæpius. Vel.

℞ *Ent. Vener. à* ℈ß. *ad* ʒß. Hæc remedia exhiberi poſſunt in *ſero lactis, Aq. Acidulis, Decoct. ex ſummitatibus Hyperic. Sanguiſorb. Amar. Dulc. Violar. Borrag.* &c. Si nullum horum levamen adferat, & deficiat ſomnus, uſurpentur *Opiata*, quæ fermentanda ſunt, & exhibenda unâ cum *Camphora*. Sunt & innumera alia remedia, ut *Sanguis Canis, Lepcris, Hominis trepidi, Aſini*, &c. Sed ſi ex ſupra præſcriptis in uſum adhibitis nullum proſit, incaſſum alia ad-

DEFECTIVE ORIGINAL

adhibentur, nam desperata est causa.

CAP. IX.

De Catarrho.

1. *Catarrhus* est affluxus lymphæ vitiatæ in ullam partem Corporis Humani; dolorem & aliquando tumorem Causans.

2. *Signa* sunt affluxus feri ad Nares & Oculos, sternutatio, stimulatio in *Laryngæ*, intumescentia *Amygdalarum*, quam subsequitur Raucedo, infarctus *Bronchiæ*, *tussis*, & plerumq; *febris*. Quandoq; hæc materia Catarrhalis tenuis est, acris, & biliosa, inflammationes producens & dolores acutos pungentes in diversis Corporis humani partibus; quandoq; Crassior

Craſſior eſt, viſcida & pituitoſa, producens Hebetudinem, *febres intermittentes*, *Scorbutum*, *Hydropem*, &c.

3. *Cauſa* eſt nimium Lymphæ in Corpore extravaſatæ, quæ cum in partes membranoſas vel muſculares defertur varii Generis dolores excitat, prout nempe eſt vel *Acida*, *Salina*, *Acris*, &c.

Cauſæ accidentales quandoq; accerſendæ veniunt a commeſtione intempeſtivâ, Compotatione inordinatâ, præcipue autem ab externe frigore (maximè cum Lympha in fluxum concitatur) quo pori conſtipantur, & tranſpiratio inhibetur.

4. Si materia hæc Catarrhalis parvâ Quantitate affluat, & nullam participet Acrimoniam, & ſolummodo in Nares decidat, facilè Curatur: Sin autem extravaſata hæreat in *Maxillis*, *Amygdalis*, vel *Larynge*, pejus ſe habet; ſed ſi in *Pulmone*, peſ-

simo in statu sunt Ægri, præcipue si Lympha Copiose affluat, & acris sit, si Æger provectiori gaudeat ætate, vel si *tussi*, *Asthmati*, *Pthisi*, &c. obnoxius fuerit.

(1.) *Curatio.* Si materia sit tenuis & acris, & metuatur *Febris* imminens, conducit in principio *Diaphoretica* & *Bezoardica* exhibere: & pro totu ordinario,

℞ *Aq. Hordei* ℔iv. *Syr. Papav. Rhœados* ℥iv. *Ol. Sal. vel Sulph.* q. s. ad gratam Aciditatem: M. ex usu hujusmodi Medicaminum Ægrotans citissime restituetur, sicut frequentissimè experti sumus.

(2.) Sin autem procedat a Lympha vitiata, vel stomacho impuro, & oppresso ex nimia Commessatione, perpotatione, &c. hoc in Casu primò purgetur ventriculus ope *Emetici* alicujus, & laxetur Alvus ope *Elect. Lenitiv. Diaprun.* &c. Vel si hoc serum extravasatum usq; adeo sit

ſit acre, ut *inflamationes*, *Rheumatiſmos*, *Anginam*, *Pleuritidem*, &c. producat, admittenda eſt *Venæſectio*; & partes dolore affectæ foveantur cum *Sal. Volat. Oleoſ.* quæ & intus aſſumpta cum *Diacod.* vel pauxillo *Laud. Liquid.* plerumq; curationem perficiunt; quandoq; etiam *Spirit. Nitri Dulc.* conducit.

Si materia ſit Craſſa, hebetudinem Cauſans, &c. Omnia Volatilia penetrantia & acutis Gaudentia particulis requiruntur; ut *Sinapi*, *Roſ. Solis*: *Rad. Ari*, *Enulæ Campan. Iridis*, *Fœnicul.* &c. & omnia *Alkalia* æque *Fixa* ac *Volatilia*.

Si ſeri ſtagnatio circa pulmones contingat, & exinde ſuffocatio aut prægravis infarctus oriatur, conducit etiam *Venæſectio* (quanquam & hoc remedii genus mihi non ſit Cordi) ſpatium enim parat reliquæ Maſſæ ad alacriorem circulationem peragendam. In hoc etiam Caſu

non negligenda *Sal. Volat. Urinos.* unâ cum *Gum. Ammoniac.* vel *Myrrha* ibidem dissolutis. Ex. gra.

℞ *Spirit. Fuligin. Succin. Sal. Armoniac. aa.* ℥ij. *Gum Ammoniac.* ℥j. M. & exinde eliciatur Tinctura. Dosis ad gut. 40. in quolibet Liquore convenienti. Convenient hic etiam *Absorbentia*, ut *Oc. Cancror. Testæ Testudin. Bezoard. Antimon.* & similia, quibus add. *Milleped. Lumbric. Terrest. Salia Lixivialia*, & Hujusmodi alia quæ serum superabundans evacuant, vel per *Diuresin*, vel per *Diaphoresin*. Hæc supra nominata nullis fere remediis cedunt in *Catarrho* inveterato Curando.

In *tussibus* utendum est *Balsamis*, *Oleis expressis*, remediis *Mellitis* vel *Sacchare* impregnatis; & si materia tenuis sit & Acris *Opiata* exhibenda sunt. Maximâ autem Cautela adhibenda est ne nimium liberaliter insistatur in usu *Bechicorum*, præcipue autem *Opiatorum*. Ex-

Externè *Cucurbitulæ*, *Vesicatoria*, *Fonticuli*, *Emplastra*, *Lavamenta*, &c. in usum revocanda sunt; sed semper ex Consilio prudentis Medici.

CAP. X.

De Angina.

1. *Angina* est inflammatio in Musculis *Laryngis* & *Æsophagi*, *Tonsillis*, *Palato vel Maxillis*, unà cum Tumore doloroso, quandoq; interno, quandoq; externo.

2. Dividitur in Quatuor species.

(1.) Prima est *Cynanche*, quando Musculi interni *Laryngis* inflammanter sine magna intumescentia.

(2.) Secunda dicitur *Synanche* quando adest Tumor respirationi officiens.

(3.) Tertia est *Paracynanche* quando Musculi externi *Laryngis* afficiuntur sine tumore apparente.

(4.) Quarta est *Parasynanche* quando Inflammantur Musculi externi faucium una cum Tumore.

3. Signa sunt *respiratio*, & *Deglutio* difficilis, Rigiditas Colli, Dolores pungentes & Comburentes (quasi) circa *Maxillas*, quandoq; etiam periculum suffocationis, & plerumq; *febris*.

4. *Causa* est Sanguis commixtus vel saltem occurrens Lymphæ vitiosæ in meatibus suis afflictioribus, unde evadit grumosus, & tubuli obstruuntur, adeo ut stagnatio insequatur, & exinde fermentum aliquod acescens acquirat, unde manant *Symptomata* hactenus descripta.

5. *Angina* non magno stipatur periculo, sed *Cynanche* pejor est *Synanche*, & reliquæ duæ species minus sunt periculosæ. Si dolor sit maxi-

me

me acutus,& reſpiratio valde Difficilis, præſens ferendum eſt levamen, nè Æger Morti ſuccumbat.

6. *Curatio* (ſi recens ſit Angina) conſiſtit in Obſtructionibus reſerandis, motu Sanguinis reſtaurando, & ejuſdem Aciditate Corrigenda. In quem finem (licet non ſimpliciter neceſſaria ſit) *Phlebotomia* in Brachio, Collo, vel ſub Lingua, opem fert. Medicamina autem illa quæ nunquam non finem aſſequuntur ſunt *Sal. Volat. Oleoſ.* Externe applicata, & intus etiam exhibita in vehiculo aliquo appropriato, vel mixta cum *Anodynis*; hæc enim non ſolum obſtructiones reſerant, Sanguinem coagulatum diſſolvunt, & fluiditatem ei conciliant; Lympham ſtagnantem vivificant (quaſi) & motui reſtituunt; ſed & ex eo quod vi *Diaphoretica* prædita ſint, materiam peccantem etiam expellunt, & Sanguinem mundificant, unde gravia

via illa *Symptomata* citò evaneſcunt, ſicut frequens experientia nobis dictavit: His add. *Salia Volatilia*, ut *Spirit. C.C. Fuliginis, Sanguin. Urin. Sal. Armoniac.* &c. Ex. gra.

℞ *Aq. Papaver. flor. Sambuci, aa.* ℥iij. *Spirit. Sal Armoniac.* ℥j. *Diacodii* ℥jß. M. ſumat Cochlearia duo ſæpius.

Utantur etiam *Gargariſmatibus*, qualia ſequuntur; ſi particulæ *Biliosæ* Sanguinem invaſerint, Remedia *Nitrata* locnm obtinent, vel miſceantur cum *Urinoſis*. Ex. gra.

(1.) ℞ *Aq. Plantaginis* ℥iv. *Syr. Papav. Rhæad.* ℥j. *Spirit. Nitri Dulc.* ℥j. Miſc. Doſis ℥j. ſingulis bihoriis vel trihoriis. Vel,

(2.) ℞ *Aq. Ebuli, Roſ. Rubr. aa.* ℥iiß. *Sal. Prunell.* ℥ij. *Sal. Volat. Urinæ* ℥j. *Syr. è Roſ. Siccat.* ℥jß. Doſ. ℥j. ſæpius; vel utatur pro *Gargariſmate*.

Vulgus

Vulgus Medicorum remedia *Repellentia* in uſum vocant, ſed cautè ſunt adhibenda, præcipue ſi adſit malignitas; quod ad nos attinet, nos nihil adhuc vidimus quod par ſit *Salibus illis Volatilibus Oleoſis*, in *Angina* Deſperata; præter enim plurimos effectus egregios hactenus Memoratos, amovent etiam omnem malam Diſpoſitionem *Pulmonum*, quæ ſæpe adjutrices admovet manus in *Angina* maligna ad ſuffocationem promovendam; quâ de Cauſâ ocyus & ſæpius propinanda ſunt, ne ex unius Diei Mora Mors Curam anticipet.

Externe Album Græcum unâ cum *Nidis Hirundinum*, fabricatum in Modum *Cataplaſmatis* cum *Melle*, vulgare eſt remedium, ut & plurima alia Stercora & Urinæ: Ex. gra. *Hominum*, *Anſerum*, *Gallinarum*, *Equorum*; quorum vis Medicinalis ſine dubio conſiſtit in *Sale Armoniaco & Nitroſo*,

Nitroſo, quo referta ſunt: Omnes Authores hæc Stercora miris extollum præconiis; ſed nos frequentiſſime experti ſumus priora illa eſſe præſtantiora.

Quidam utantur *Veſicatoriis*, *Cucurbitulis*, &c. quæ multum proſunt. Vide *Platerum*, *Riverium*, *Sylvium*, &c.

Si primo Die Curatio non ſuccedat *Lavamina* injiciendum eſt, & *Purgatio* inſtituenda (pro commodo Ægri) & ſuperius præſcripta denuo iteranda ſunt.

CAP.

CAP. XI.

De Pleuritide & Peripneumonia.

1. *Pleuritis* est inflammatio *Pleuræ*, *Peripneumonia* autem *Pulmonum*, earumque Membranarum.

2. *Signa* sunt respiratio difficilis, febris acuta, dolor lateris Punctivus & Lancinans; Tussis vehemens, primo agressu siccior quidem, postea autem cum sputo Spumoso & Sanguineo. Quò magis hisce quadrant signis, eo meliori jure legitima dicantur. Discrepant etiam a se invicem quoad partem affectam, & gradus malignitatis; *Causa* tamen & *Cura* utrobique est eadem.

3. In

3. In *Cauſarum* claſſem adduci poſſet ſerum extravaſatum; plerumq; autem *Cauſa* eſt Sanguis extravaſatus & ſtagnans, unde Acidum acquirit fermentum, inflammationem excitans, &c.

Cauſæ Caſuales ſunt *Plethora*, tranſpiratio inhibita, præcipue tamen quando Sanguis cum impetu Meatus percurrit, ut in exercitio violentiori, Nimiâ Compotatione, &c.

4. Si Ægrotans hoc Morbo antea laboraverit, vel ſi *Aſthma* præceſſerit, vel provectior adſit Ætas, vel ſputum minuatur, Immo plane ceſſet dolore remanente, vel ſi ſputum Sanguineum ſit, flavum, aut nigrum, Reſpiratio maxime difficilis, &c. In omnibus, inquam, his Caſibus res periculo non vacat; ſed ſi *Symptomata* minui videantur, & ſputum album & leve exiſtat, Æger Reſtituetur.

5. *Curatio*

5. *Curatio* parum differt ab illa quam in *Angina* referebam.

(1.) *Sanguinis Miſſio* (pro viribus Ægri) prodeſt; ſed ſi proſtratæ ſint vires, & adſit malignitas, inſtituatur ope *Sanguiſugarum*; vel penitus omittatur, & ejus vicem ſubeant *Cucurbitulæ Scarificatæ*.

(2.) Utatur Æger *Alkal. Volatil.* qualia ſunt *Sal. Armoniac. Spirit. Sanguin. Urin. Sal. Armoniac.* quibus add. *Anodyna* & *Pectoralia*, ut & *Diaphoretica* & *Alkalia fixa*, prout urget occaſio.

℞ *Aq. Cardui Hyſſop. aa.* ℥iij. *Syr. Papaveris Erratici* ℥ij. *Spirit. Sal. Armoniac.* ℥j. M. Doſis ℥ſs. Conveniunt etiam hic quæ in *Angina* præſcripſimus, & *Salia Volatilia Oleoſa*, nempe in declinatione Morbi, vel ſi adſit malignitas.

℞ *Ocul. Cancror. Sang. Hirci Exſiccat. aa.* ℥ij. *Bezoardic. Mineral.* ℥j. *Sal. Viperar. Volat.* ℥ß. Miſce.

Si nulla adſit Malignitas add. *Laudanum Gr. x. Oculi Cancrorum* decocti in Vino, & *Priapus Cervi*, & *Sanguis Hirci*, multum Laudantur. Si Dolor in *Pulmonibus*, *Pleura*, *vel Stomacho* permaneat poſt primum Diem elapſum, exhibe *Spir. Nitr. Dulc.*& remedia *Nitro* impregnata; ſed ſi *Vomitus* adſit vel *Diarrhœa*, cautè exhibeantur. Si alvus non reſpondeat, injicienda ſunt *Enemata*, & ſub finem morbi etiam *Cathartica* tenuiora in uſum revocanda ſunt; ſed per totum Curationis ſtadium *Diaphoretica* leniora maximè proſunt. Si ſputum ſit viſcidum & parvâ quantitate, cautè propinanda ſunt *Opiata* vel ulla *Inſpiſſantia*, ſed potius in uſu *Incidentium* inſiſtendum eſt.

Externè *Diſcutientia* & *Anodyna Emplaſtra*, *Unguenta*, *Cataplaſmata* conveniunt; ſed in *Pleureſi* exquiſitâ omnium optimè utimur Linteo in *Salibus*

Salibus Volatilibus Oleosis intincto, & parti affectæ applicato ſicut ſæpe ſæpius experti ſumus. Sed nimium non eſt fidendum hiſce *externis*, niſi & *interna* frequenter & ſedulo adhibeantur. Pro vehiculis utimur *Aq. Deſtillat. Hyſſopi, Card. Chelidon. Borrag.* vel ſuccis ex iiſdem herbis expreſſis, vel ex *Taraxac. Papav.* etiam *Emulſionibus, Aq. Hord.* quâ etiam utimur pro potu ordinario unâ cum tantillo *Sal. Prunell.* vel *Spirit. Sulph.* vel *Nitr.* guttarum inſtillat. Omnia *acria* & *acida* procul amovenda ſunt, & *cibi Diſſepti*; bene autem utimur *Panatella, Cremore Hordei, juſculo pullorum, & cibis levioris digeſtionis.*

CAP. XII.

De Hæmoptyſi & Empyemate.

1. HÆmoptyſis (vel *ſputum Sanguinis*) de qua hic agitur, eſt eroſio vel apertio vaſorum Sanguiferorum ad pulmones pertinentium, quanquam & etiam a Naribus, Palato, aſpera Arteria, Stomacho, Hepate, &c. oriri poſſet.

2. Si a pulmonibus proveniat, eſt ſpumoſum, floridum, & partitis vicibus eruitur, ſemper tamen cum tuſſi & ſine inſigni Dolore.

Si a Maxillis, aſpera Arteria & partibus vicinis procedat, adeſt quidem ſcreatus ſed nulla tuſſis; quod & ſenſu dignoſci poſſet; ſi a Stomacho

&

& partibus vicinis procedat, potius evomitur quam exſpuitur.

3. *Sputum Sanguinis* diverſimode *Cauſatur*, ut ſi nimia quantitas ſeri vel bilis fluidæ fermentantis Sanguini admixta ſit; aut ſi Acidum adſit, quod ſtagnationem & vaſorum expanſionem producit, unde partes tenuiores quâ datâ portâ ruunt. Et oritur etiam hoc Sanguinis ſputum ex nimia abundantia Sanguinis, motu nimis violento, & accelerato, tuſſi exquiſita, vulnere, caſu, &c.

Empyema, ſeu *Apoſtema pulmonum*, oritur a Sanguine extravaſato, in vaſis *Pneumoniacis* coacervato & Putreſcente.

Uterq; (& hic & præcedens affectus) eſt ſatis periculoſus, & *prognoſtica* ſunt maxime infida.

4. *Curatio.* (1.) In *Curanda Hæmoptyſi* ſedulo vitentur omnes actiones vehementes & motus violenti, ut ſaltus, vociferationes, tuſſitationes, cunctæ paſſiones Animi,

& præcipue Ira, hæc enim particulas Sanguinis exacuit, & motum accelerat.

Detrahatur Sanguis à brachio vel pede revulsionis ergo, nisi virium imbecillitas intercedat.

Quod ad *Pharmaciam* attinet, prosunt *Vegetabilia Refrigerantia*, ut *Plantag. Burs. Pastor. Nymphæa, Acetosella, Papav.* (præ reliquis Laudo succos harum herbarum) *Germina Ros. Rubr. Rad. Tormentill. Bistort.* &c. Etiam Terrestria Astringentia, ut *Terra Sigillata, Lemnia, Japonica, Bolus Ver. Terra Vitrioli, Crocus Martis Astringens, Lapis Hæmatices, Sang. Draconis, Corallium, Ocul. Cancrorum*, &c. Adde etiam *Acida Coagulantia*, ut *Spiritum Vitrioli, Sulphuris, Alum*: &c. quibus junge *Opiata*, prout Medici Judicium dictitabit: Ex. gra.

(1.) ℞ *Sang. Dracon.* ʒij. *Sem. Papav.* ʒiij. pulverisentur & cum *Syr.*

Syr. Corall. f. Bol. Acuatur *Oleo Sulphuris per Camp.* Vel,

(2.) ℞ S*uc. Plantaginis, Tinct. Rosar. aa.* ℥ij. *Syr. Mirtillor* ℥j. *Laud. Liquid. Cydoniat. gut. xxx.* Misce: Vel hoc *Sylvii* quod habetur lib. 10. Cap. 9. § 20. nempe,

(3.) ℞ *Aq. plantag.* ℥ij. *Aq. Cinnamom.* ℥iij. *Aceti Destillat.* ℥iv. *Sang. Dracon.* ℈ss. *Laud. Opiat. gr. ij. Syr. Diamor.* ℥j. Misce. Hoc mirum in modum a *Sylvio* Laudatur.

Huc conferunt *Cathartica* tenuiora debitis intervallis propinata, ex *Rhabarb. Tamarind. Senn.* Vel si magna Copia seri redundet addatur etiam *Resina Jalappæ*: *Cucurbitulæ & Ligaturæ* sæpe bono cum fructu exhibetur.

(2.) *Empyemati* omni Cura occurrendum est (sæpissime enim lethalé est) si autem prævenire nequeat suppuratio promovenda est ope *Cataplasmatis*

taplaſmatis appropriat. ex Summitat. & Radic. *Biſmalv. Lill. alb. Semin. Lini, Fænugræc. Terebinth. & Oleis Emollientibus*, &c. adde etiam *Emplaſtra*, *Unguenta*, &c. Omnium optime tamen venienti huic Morbo occurrunt *Salia Volatilia Oleoſa*, & *Spiritus Vini rectificatus* affuſus herbis Alkali Volatili abundantibus, & deinde deſtilletur.

Interne omnia *Balſama Naturalia*, *Balſamum Lucatelli*, *Balſamum Sulphuris Vivi* circulat: cum *alkali* aliquo *fixo* donec dulce evadat reliquis palmam præripit. *Balſamum Antimonii Succin.* &c. quæ fabricari poſſent ad modum Boli cum reliquis appropriat. vel etiam adde Guttas aliquot decoctis herb. Vulner. Et ſi hæc non proſunt tentanda eſt *Paracenteſis*, quam omnes Medici tam veteres quam recentiores laudant, & practicorum ſælix ſucceſſus ſatis confirmat.

CAP.

CAP. XIII.

De Phthiſi, & Tuſſi.

1. DUM varias *Phthiſeos* ſpecies Animo voluto, obſervo Mortem, atrociſſimam illam humani Generis hoſtem, duobus præcipue nunciis nos in Boreali hâc plaga degentes de extremâ diſſolutione appropinquante certiores facere; qui duo infeſtiſſimi Comites vulgò audiunt nomine *Atrophiæ* & *Phthiſeos*: In utrâque adeſt totius Corporis Liquatio & Conſumptio; quam producit in priori defectus vel obſtructio ſucci Nutritii, & in poſteriori ulcus *Pulmonum*; at in utrâque contaminatur Sanguis.

3. *Atro-*

3. *Atrophiam* plerumq; comitatur intumescentia Abdominis, Ventriculi, appetitus vagus & inconstans, Cordis palpitatio, & sæpius tumores de *Scrophularum* genere.

Phthisis dignoscitur ex tussi crebra, primo siccâ, postea humidiori cum spumoso & sæpe Sanguineo sputo, quod temporis progressu purulentum & quandoq; fætens evadit; semper adest difficultas respirandi per integrum Morbi decursum; & *febris putrida* vel *hectica*; immo sæpe eadem adsunt *Symptomata* quæ in *Atrophia*. In quibusdam adest totius Corporis Contabescentia & Emaciatio, & frequenter *Diarrhæa*, Cibo nempe Corpus percurrente sine ulla Digestione.

3. *Causa*. In *Atrophia* Viscosus & Mucosus quidam humor adhæret, vel quodammodo occludit & obstruit glandulas *Mesenterii*, & vasa lactea vel eorum Orificia, unde Chylus

Chylus (ſaltem ſpiſſior ejuſdem pars) non percolatur nec Sanguini redditur.

Cauſa *Phthiſeos* eſt ulcus *Pulmonum*, quod diverſi-mode Contingere poteſt, ut ex quatuor præcedentibus Capitulis Manifeſtò liquet. Nempe a ſero vel Sanguine vel Lympha extravaſatis, vel a vitio aliquo in Sanguine præexiſtente, veluti ſi Morbus ſit Hæreditarius, vel ſi ſubſequatur *Atrophiam* aut quemlibet alium Morbum, quem Comitatur aciditas ulla ſeu Acrimonia in Sanguine, quæ pulmones corrodit & exaſperat; etiam lapilli & tuberculi in Pulmonibus *Phthiſin* producunt.

4. *Atrophia* incipiens eſt Curabilis, ſed ſi adſit Schirrus Ventriculi Hepatis, &c. & Corpus ſenſibiliter extenuetur, vix Curabitur; & ſi præterea adjungatur *Febris Hectica* vel *Phthiſica*, nulla arte humanâ Curari poteſt. Quantum novimus, pauciſſimi

cissimi evadunt qui Correpti sunt ulcere pulmonum: Et si tussis vehementer urgeat, sputum fœteat, & multum de Corporis substantia deperdatur, & sudores Colliquativi incessanter Ægrum afficiant, si in hoc Casu ad purgationem se accingat Æger, Mortem sine dubio accelerat.

5. *Curatio.* In *Atrophia* pituita viscida est incidenda & evacuanda, obstructiones reserandæ Sanguinis vitium corrigendum, Calor etiam & fermentum Ventriculi denuo restituendum; quem in finem conferunt (præter *Salia Volatilia Oleosa*, etiam) *Spiritus Volatiles Urinosi*, & *Lumbricorum terren. Millepedum*, *Salis Armoniaci*, &c. qui exhiberi possent unâ cum *Gum. Ammoniac. Benzoin. Bdellii. Galban. Myrrh.* &c. Ex. gra.

℞ *Spirit. Lumbricor. Terrestr.* ℥*iv.* *Gum. Ammoniac.* ℥*j.* extrahatur Tinctura,

Tinctura, cujus Dosis gut. 40. quæ sumantur in sequenti potu diætetico, vel simili,

℞ *Heder. terrestr. fumar. aa. Mj. summitat. Absinth. Cardu. Epatic. Rad. Fœnicul. Polipod. Helenii aa. Mss. Milleped. recenter Collect.* ℔j. fiat sacculus *Diæteticus* pro *Congiis iij. Cerevisiæ tenuioris.* In hujusmodi etiam vehiculis propinari posset *Tinctura Chalybis Antimon. Sal. Tartar. Ent. Veneris, Vitr. Martis,* &c. Talia enim non solum Obstructiones reserant & viscidit[illegible] corrigunt, sed & præcipua æstimantur *Pectoralia,* quando nempe materia aliqua spissa peccat; quibus etiam addi possent *Hyssop. Capill. Vener. Tussilag. Hyperic. Marrubi. Liquirit, Iris,* &c. etiam *Semina Carminativa,* eorumque *Olea,* & *Oleum Cinnamom. Bacc. Juniper. Menth. & Absinth.* speciatim in *Lienteria* & affectibus frigidis ventriculi; exhiberi etiam posset purgativum

cissimi evadunt qui Correpti sunt ulcere pulmonum: Et si tussis vehementer urgeat, sputum fœteat, & multum de Corporis substantia deperdatur, & sudores Colliquativi incessanter Ægrum afficiant, si in hoc Casu ad purgationem se accingat Æger, Mortem sine dubio accelerat.

5. *Curatio.* In *Atrophia* pituita viscida est incidenda & evacuanda, obstructiones reserandæ Sanguinis vitium corrigendum, Calor etiam & fermentum Ventriculi denuo restituendum; quem in finem conferunt (præter *Salia Volatilia Oleosa*, etiam) *Spiritus Volatiles Urinosi*, & *Lumbricorum terren. Millepedum*, *Salis Armoniaci*, &c. qui exhiberi possent unâ cum *Gum. Ammoniac. Benzoin. Bdelli. Galban. Myrrh.* &c. Ex. gra.

℞ *Spirit. Lumbricor. Terrestr.* ℥*iv.* *Gum. Ammoniac.* ℥*j.* extrahatur Tinctura,

Tinctura, cujus Doſis gut. 40. quæ ſumantur in ſequenti potu diæteticō, vel ſimili,

℞ *Heder. terreſtr. fumar. aa. Mj. ſummitat. Abſinth. Cardu. Epatic. Rad. Fœnicul. Polipod. Helenii aa. Mſs. Milleped. recenter Collect.* ℔j. fiat facculus *Diæteticus* pro *Congiis iij. Cereviſiæ tenuioris.* In hujuſmodi etiam vehiculis propinari poſſet *Tinctura Chalybis Antimon. Sal. Tartar. Ent. Veneris, Vitr. Martis*, &c. Talia enim non ſolum Obſtructiones reſerant & viſcidit[illegible] corrigunt, ſed & præcipua æſtimantur *Pectoralia*, quando nempe materia aliqua ſpiſſa peccat; quibus etiam addi poſſent *Hyſſop. Capill. Vener. Tuſſilag. Hyperic. Marrubi. Liquirit, Iris*, &c. etiam *Semina Carminativa*, eorumque *Olea*, & *Oleum Cinnamom. Bacc. Juniper. Menth. & Abſinth.* ſpeciatim in *Lienteria* & affectibus frigidis ventriculi; exhiberi etiam poſſet purgativum

DEFECTIVE ORIGINAL

gativum aliquod levius singulis 10 vel 12 Diebus. Etiam

℞ *Pill. Tartar. Quercetan.* ℈j. *Ent. Vener. gr. vj.* Misce.

Etiam *Rhabarbar.* vel ejusdem *Tinctura. Spec. Hier. Diasenn. Elixir Proprietat. fact. cum Tinctura Antimonii*, &c. Hactenus de *Atrophia* & *tussi* procedente a pituita viscida.

Sed si *tussis* proveniat a particulis Salinis, vel Acrimonia quâdam præditis, vellicantibus *Pulmones*, *Bronchiam*, &c. Tunc *Absorbentia* adhibenda sunt, ut *Bezoard. Mineral. Antimon. Diaphor. Antihecticum Poterii*, &c. Etiam *Incrassantia*, ut *Essentia Papav. Pill. de Cynogloss. de Styrace*, & similia (caute) usurpanda sunt. In nullo Casu *Tussis* negligenda aut flocci-facienda est; quanquam enim *Phthisis* immediatè illam non comitetur aut subsequatur, plerumq; tamen *Phthisin* præcedit: Ideo periculosa est, & omnibus modis eam amovere

DEFECTIVE ORIGINAL

movere nitendum est, in quem finem *Emeticum* confert (si pro certo habeas *Pulmones* intactos sanos esse, & nisi aliæ prohibeant circumstantiæ) hoc autem præcipue confert quando adest infarctus ventriculi, & prægravatio & anxietas Pectoris.

2. *Pharmacia* pro *Curanda Phthisi*; si ulcus in *Pulmonibus* hactenus progressum fuerit, *Emetica* fugienda sunt & utendum est *Balsamis Pneumonicis* (in *Empyemate* hactenus memoratis) & *Decoctis Pectoralibus* & *Traumaticis*, *Syrupis*, *Eclogmatis*, *Emulsionibus*, &c. quorum infinitam varietatem apud omnes penè Authores reperire est: Examp.

(1.) ℞ *Vini Canariensis vel Malag.* ℔ij. *Balsam. Tolutan.* ʒj. Digerantur in vase vitreo duplici bene Lutato, igne moderato. Vel,

(2.) ℞ *Syr. Tolutan.* ʒij. *Balsam. Sulp. Anisat. Sacchar. Cand. aa.* ʒj. *Ol. Cinnamom. gut. iv.* M. f. Lin-

ctus. Conducunt etiam *Absorbentia* ad acidum prædominans imbibendum, & particulas acriores in ventriculo & Sanguine temperandas. Hisce autem remediis quæ ultimo præscripsimus pro *tussi* Curandâ adde *Corall. Terra Lemnia, Sigillat. Catechu*, quæ ultimo memorata specifica est in hoc Morbo, & in omni tussi cujuscunq; generis, præcipue si adsit *Diarrhæa*. Exampl.

℞ *Antihectic. Poterii* ℈ss. *Catechu.* ℈j. *Conserv. Rosar. Rubrar.* ℥iiss. fiat Bolus. Quando semel ventriculus ex usu hujus-modi medicaminum acidum ibidem hospitatum eliminavit, Consulendus est Æger, si modo possible sit, ut se lactis usui addicat, & primo quidem misceri posset lac cum tertia parte aquæ, vel Destilletur lac Herbarum appropriatarum Virtutibus impregnatum.

℞ *Hederæ Terrestris Mij. Sem. Anisi* ℥ij. *Testudinum & eorundem testa-*

rum

rum ℔j. *lactis* ℔vj. Destill. &c.

——Per se etiam usurpari posset *lac Vaccinum*, *Caprinum*, vel *Asininum*, (nisi acescat aut coagulet in ventriculo) & si viscida pituita abundet addatur piper subtilissime pulverisatum, ex cujus additione multò efficacior evadet: Sed si adsit *Diarrhœa*, vel *febris putrida*, desistendum est ab usu lactis, & *Incrassantia* & *Refrigerantia* usurpanda sunt.

Contra debilitatem multum valent *Gelatinæ*, *Testudines*, *Ostrea*, &c. Externè *Fontanellæ*, *Emplastra*, *Unguenta* & *Fumigationes* felicissime succedunt.

CAP. XIV.

De Asthmate, & Dyspnæa.

1. EST respiratio difficilis orta à morbosa dispositione *Pulmonum*, vel *Bronchiæ*.

2. Quando moderata est sine ronchis & febre, dicitur *Dyspnæa*. Quando difficilis est una cum strepitu & Ronchorum ingeminatione, dicitur *Asthma*. Quando Ægrotans respirare nequit nisi erecto Corpore sedeat, dicitur *Orthopnæa*.

3. In quibusdam sicca est sine sputo, & subitò invadit, in aliis autem humidior est, tussitando materiam quandam expellens.

Asthma Scorbuticum Scorbutica habet Symptomata, ut intumescentiam

centiam Ventriculi, Hypochondriorum, &c.

4. *Cauſa* prioris ſpeciei eſt ſpaſmodica contractio & irritatio Organorum reſpirationi dicatorum; videmus enim hoc Morbi genus periodicum eſſe, & Ægrotum ſubitò & improviſò Corripere; præterquam quod ira, timor, & ſimiles Animi ataxiæ paroxyſmum inducant. Poſterior producitur ab obſtructione appendicis alicujus pulmonum, quod veriſimiliter contingit a pituita viſcida, vel materia purulenta, Sanguine extravaſato, Lympha extravaſata, aut a Tumoribus, Schirris, Lapillis & aliis ejuſdem farinæ meatus obſtruentibus: Quibus etiam adde tumorem Pectoris, Abdominis, &c.

5. Si inveterata ſit & jam ſeneſcentem corripiat, difficulter curatur; ſi *Aſthma* in pejus vergat, ſæpe minatur *Soporiferos* quoſdam vel *Convulſivos*

vulſivos affectus, vel *Phthiſin, Hydropem,* &c.

6. *Therapeia. Aſthma Convulſivum* curatur ex uſu *Cephalicorum* & *Arthriticorum* adjunctis *Balſamicis Pectoralibus*; de illis ſatis ſuſe egimus dum de Morbis *Soporiferis*, & de his Conſule Caput proxime præcedens.

℞ *Tinctur. Croci. Caſtor. aa.* ℥ij. *Balſ. Sulph. Anniſat.* ℥j. *Laud. Liquid. Tartariſa.* ℥ſs. Miſce Doſis gut. 40. Vel,

Diſtilletur Spiritus à *Sale Armoniaco, Succino & Gum Ammoniaco,* cum *Spirit. Vini:* In cujus ℥iv. Diſſolv. *Sperma. Ceti.* ℥j. *Laudan. Liquid.* ℥j. *Doſ. a* 20. *ad* 60. *gut.* Vel,

℞ *Cinnabar Antimon. Sperm. Cæti, Millepedum aa.* ℈ſs. *Caſtor Sal. Succin. Volat. aa.* ℥j. f. pulvis. Doſis ℥j.

Pro vehiculis inſerviant *Aquæ Teſtitudinum, Lumbricorum Terreſtrium, Saſſaphras*; *Primul. veris, Cariophyll.*

riophyll. Hortens. & similium. Vel,

℞ *Aq. Rosar.* ℔ij. *Benzoin. [illegible]ac. Calamit. a.* ℥j. Diger. in vase vitreo duplici, igne moderato.

Pro Curando *Asthmate* Humido; *Venæsectio* (ipso tempore paroxysmi) indubiè confert, & si viscosa ulla materia adhæreat ventriculo, *Emeticum* apprime necessarium est, ad materiam illam pituitosam ventriculi plicis impactam, relaxandum & abigendam, & hujus generis remedii utilitatem sæpissime experti sumus.

Sed si Aciditas ulla sit in Sanguine, vel si viscida & mucosa materia adhæreat Bronchiæ, *Salia* illa *Volatilia Oleosa* (sæpissime a me memorata) omnia alia remedia multis parasangis præcellunt. Vel,

℞ *Gum. Ammoniac. Spirit. Vini. aa.* ℔j. *Sal. Volat. Urinæ* ℥vj. *Sal. Tartar.* ℔ß. Destill. Secundum Artem. Dosis hujus Spiritus gut. 40. Vel, Dissol-

DEFECTIVE ORIGINAL

Dissolvatur *Gum. Ammoniac.* in *Spirit. Lumbricor. Terrestr.* aut *Millepedum*, aut *Sal. Armoniaci:* Hujusmodi, inquam, Medicamina multum faciunt.

Præterea omnia *Incidentia* & *Mordentia* conducunt, ut *Rad. Ari, Helenii, Raphani Rustitani, Cochlear. Sinapi, Epatic.* &c. Vide Cap. ultimò præcedens.

Si Abdomen flatibus infestetur, usurpentur *Carminativa*, non solum unâ cum *Specificis* & *Alterativis*, sed etiam in *Catharticis* & *Enematis*, &c.

Si procedat a *Scorbuto*, *Hydrope*, &c. ratio habenda est horum Morborum. Externe *Vesicatoria*, *Cucurbitulæ* & *Fonticuli* conveniunt; sed supra omnia suademus ut pectus foveatur *Salibus Volatibus Oleosis.*

Pro Morbi hujus *Prophylaxi*, mediocritas observanda est in usu sex rerum non Naturalium, & sedulo studen-

ſtudendum eſt ut omnes Evacuationes naturales debitum ordinem obſervent; & Alvus potius ſolutior quam pigrior ſemper remaneat.

CAP. XV.

De Palpitatione Cordis.

1. *Palpitatio Cordis*, eſt Cordis & Arteriarum motus Convulſivus; Cor autem eſt præcipua pars affecta.

2. Manu ſentiri poteſt, & quandoq; adſtantibus videre & audire licet. Si procedat ab Ira, Timore, Amore, Exercitio Immoderato, &c. Citiſſime curſum ſuum abſolvit; ſed ſi ab *Atrophia* vel *Cachexia* originem ducat, diutius moratur, & ſentitur quædam ponderoſitas à paſtu. Sed

ſi

ſi a *Scorbuto* oriatur, adeſt anxietas, &c.

3. *Cauſa* vel conſiſtit in vitio Sanguinis, (qui cum ſit nimium acidus vel bilioſus vellicat Nervos Cardiacos & fibras Motrices) vel procedit ab obſtructione, ſi quid nempe adhæreat Cordi vel Arteriis, unde Spiritus Animales cum impetu moventur, &c. & exinde eſt quod triſtitia ſubita, timor, pudor, amor, &c. Palpitationem producunt.

4. Hic Morbus pro periculoſo habetur, & ſi oriatur ab obſtructione vel Læſione vaſorum Cardiacorum, raro aut nunquam Curatur; ſed ſi *Sympathica* ſit, curato Morbo ex cujus Conſenſu oritur, vel ipſa Curabitur.

5. Et equidem opus foret minoris Laboris Curam hujus Morbi inſtituere, ſi rite dignoſceretur Cauſa; quæ quandoq; facile ſatis, quandoq; multo difficilius eruitur. Sed ſi materia

teria acris & viſcida peccet (in paroxyſmo) *Salia Volatilia Oleoſa* nulli remedio cedunt. Vel,

℞ *Spirit. Vini* ℔ij. *Sal. Volat. Succin. C. C. aa.* ℥j. *Cinnamom.* ℈ij. *Sal. Tartar.* ℈ij. Diger. per ſeptimanam unam; deinde Deſtill. in Balneo Mariæ; Spiritui Deſtillato adde *Olea Chimica, Macis, Cariophyllor. Sem. Aniſi,* quantum cum illo commode incorporari poteſt; ultimo infunde Croci, Caſtor. aa. ℥j. Doſis gut. xxx. in ullo vehiculo appropriato.

Sed ſi oriri videatur a *Sale Bilioſo, Cardiaca* temperatoria cum *Acidis* Lenioribus uſurpentur, ut *Spiritus Salis Dulc. Succus Citri, Lujulæ. Tinct. Corall.* &c. In Paroxyſmo *Venæſectio* etiam conducit, præcipue ſi adſit *Plethora.* Quamcunq; autem agnoſcat Cauſam, *Abſorbentia* & *Bezoardica* exhiberi poſſent, ut *Bezoard. Mineral. Terra Sigillat. Margarit. Co-*

rall. Ocul. Cancror. Teſt. Oſtreor. &c.

Paroxyſmo pedem referente purgatio levior & moderata locum obtinet, ut *Pill. Tartar. Extribus.* Vel,

℞ *Rhabarb.* ʒiij. *Sal. Tartar.* ʒij *Aq. Cinamom.* ℥vj. fiat infuſio pro unâ Doſi. Purgatione peractâ *Diaphoretica* leviora ſæpe proſunt, ut

℞ *Laud. Londinenſ. Camphor. aa. gr. ij. Bezoard. Mineral. gut. iv.* cum *Confection. Alkerm.* f. Bolus.

Si procedat a *Scorbuto, affectu Hypochondriaco* vel *Hiſterico, Cachexia, Atrophia,* aut ſimilibus, promovenda eſt cura horum morborum, a quibus ipſa dependet.

In curando hoc Morbo Laudant Medici *Cor Suis, Bovis, Cervi,* &c. Externè ſuadent ut uſurpentur *Cucurbitulæ, Sacculi, Unguenta, Fumigationes,* &c.

CAP.

CAP. XVI.

De Syncope, seu Leipothymia.

1. EST subita suppressio functionum Vitalium, orta à nimia fusione vel Coagulatione Sanguinis.

2. Si solummodo adsit virium jactura, cum *Vertigine* & strepitu in Capite, varii Colores Oculis representati, labia, & Genæ pallidæ, sudores frigidi, & tantillum ægritudinis, dicitur *Eclypsis*; sed si adsit etiam Animæ Deliquium dicitur *Leipothymia*; & si præter omnia hæc *Symptomata* pulsus etiam & respiratio deficiant, dicitur *Syncope*, vel *Asphyxia*, & ægrotans pro tempore mortui speciem præ se fert.

3. *Deliquium Animi* oritur vel à penuria, ſuppreſſione, vel diſſipatione Spirituum Animalium.

(1.) Penuria oriri poteſt à nimiâ Sanguinis Jacturâ, Diarrhœâ, alimenti defectu, &c.

(2.) Suppreſſio ab ingratâ aliqua viſione, aut odore; vel ab affectibus Animi, ut terrore, amore, &c.

(3.) Diſſipatio, a veneno, febri peſtilentiali, extremo labore, &c.

4. *Leipothymia* in fœminis *Hyſterico affectu* obnoxiis, vel quæ a *Phlebotomia*, ingrato odore, viſione aliquâ inimicâ, &c. provenit, non multum metuenda eſt: Sed ſi *paroxyſmus* diu perſiſtat cum reſpirationis & pulſûs defectu, vel ſi crebró recurrat, & ægrotans *Phthiſi* obnoxius ſit, mors fores pulſat; & ſi *tremor* & *Convulſiones* adſint, omnis ſalutis ſpes deplorata eſt.

5. *Therapeia. Cardiaca* Animi deliquio appropriata, ſunt illa quæ vel Spiritus

Spiritus volatilizant, quando Acidum coagulans prædominatur; vel quæ eoſdem reſtaurant & concentrant, quando exhauſti & diſſipati, & irregulariter in Cor & arterias exploduntur. Primi generis *Cardiaca* ſunt Volatilia Salina Alkalia, adjuncta Sulphureo-Aromaticis, (i. e.) *Salibus Volatilibus Oleoſis*, quorum Catalogum ſuperiore Capite recenſuimus; Vel

℞ *Aq. Cinnamom.* ℥iv. *Spir. Sal. Armoniac. gut. xxx. Ol. Cinnamom. & Succin. aa. gut. ij. Syr. Cariophyllor.* ℥ß. *Miſc.* Hiſce adde *Aq. Borragin. Melliſ. vel Roſar.* prout neceſſitas & occaſio poſtulat.

Sed ſi *Leipothymia* a febribus, &c. proveniat, Acida Volatilia, (i. e.) *Spirit. formicarum, & Sulphureo-ſpirituoſa* adjuncta *Acidis* præferenda ſunt; ut *Spirit. Sal. Dulc. Sulphur. Nitri*, &c. Vel,

℞ *Aq. Meliſſ. Cinnamom. aa.* ℥ij. *Confectio Alkerm.* ℥j. *Syr. Corall.* ℥j. Miſce f. Julapium. Hiſce adde *ſuccum citri, aurantiorum, Lujulæ*, & ſimilia, quando nempe Deliquium provenit a nimia diſſolutione Sanguinis; ſemper tamen ratio habenda eſt Morbi a quo provenit Deliquium.

Externe irroretur facies aquâ frigida; & *Spiritus Salis Armoniaci* fortiſſimus naribus admoveatur, &c.

CAP. XVII.

De In-appetentia & Nauſea, ſeu Cibi Faſtidio.

1. *In-appetentia* & *Nauſea* eſt depravata ventriculi fermentatio.

2. *Cauſa*

2. *Cauſa* (plerumq;) eſt vel bilis præternaturalis vel viſciditas pituitoſa in plicis ventriculi latitans, vel admixta ejus proprio fermento; vel deniq; vitium ineſt Liquori glandulofo fermentationi adaptato.

Cauſæ Accidentales forent, vel abuſus ſex rerum non Naturalium, Morbi alii prægreſſi (veluti febres, a quibus Sanguis depravatur, &c.) vel defectus fermenti vitalis: Et quandoq; etiam oritur ex conſenſu aliarum partium, ut Cerebri, Uteri, &c. Vel ex ullo accidente quod Spiritus Animales exagitat.

3. Si in Initio Morbi contingat, res non adeo periculi plena eſt, ac ſi in declinatione ; ſi Chronicorum Morborum conſortium ambiat, in deterius vergit ; & pejus ſe habet in pueris quam in adultis.

4. Pro *Curatione*; primò Emeticum levius conducit (ad illud eliminandum quod fermentum vitiat)

&

& deinde ſi quid bilioſum in Culpa ſit, Stomachica unà cum Acidis temperatioribus conveniunt; ex. gra.

℞ *Spir. Salis Dulc. Eſſent. Menth. Abſinth. Elixir. Proprietat. Paracelſ. aa.* ℥j. *Aq. Cinnamom.* ℔j. *Miſce. Doſis* ℥ß. ſæpius. Vel,

℞ *Tinctur. Nucis Moſchat. Piperis aa.* ℥j. *Spir. Sal.* ℈j. *M.* Doſis gut. xxx. *Abſinthium* & *ſemina Carminativa* addantur Creviſiæ Ordinariæ, quæ pro omnibus vehiculis inſervire poteſt.

Sed ſi Acidum viſcidum, dolorem gravativum in ventriculo producat, *Abſorbentia* & *Volatilia Aromatica* locum obtinent, ut

℞ *Ocul. cancror. Corall. aa.* ℥ß. *Ol. Stillatit. Aurantior. Menth. aa. gut. iij.* Miſce. Vel,

℞ *Spirit. Saſſaphras, Limon. aa. part.* 1. *Infund. Myrrh. Aloes, Croci, aa. quant. ſufficit:* Elixiris huius decantati ſingulis guttis xxx. adde

Olei

Olei Cinnamom. gut. ij. pro unâ Doſi.

Purgatio levior etiam conducit ad reliquias (ſi quæ ſint) Evacuandas, ut *Electuar. Diaprun. Sylvii Cholagogum. Pill. Aleophang. Stomach.* &c.

Immodicus uſus dulcium & pinguium ſedulo vitetur; hæc fermentum Stomachi pervertunt, ſicut & omnia Sulphura durioris indolis, Nitra Lixivialia, &c. Opium fermentum obtundit & hebetat. Motus etiam nimius vitandus eſt, nam Humores quieſcentes excitat, unde Spiritus irregulariter functiones ſuas obeunt; idem etiam dicatur de affectibus Animi.

Sed quando-quidem In-appetentia plerumque ſit Symptoma alterius cujuſdam morbi, præcipua Cura habenda eſt illius morbi cui Ortum ſuum debet.

CAP.

CAP. XVIII.

De Appetitu Nimio.

1. EST insatiabile comedendi Desiderium, Ortum a fermento ventriculi, vel nimiâ quantitate aucto, vel nimiâ Acrimonia prædito.

2. Quandoq; nullus adest vomitus, & tum dicitur *Balimos*; plerumq; tamen vomitus succedit, & sæpissime etiam dejectiones, quo in Casu dicitur *Kunorexia.*

3. Autumor Causam deducendam esse a succo è Glandulis ventriculi & Æsophagi exudante, nimiâ mole abundante, vel nimis Acri & Acido; licet & *succus* pancreaticus & saliva ejusdem vitii Correa sint; etiam

am nimium Cibi Acris & remediorum ejuſdem Naturæ Aſſumptum famem hanc producit.

4. Si non uſq; adeo extrema ſit hæc fames, & ſi Plæthorica conſtitutio adſit, patientes exinde pinguescunt ; ſed maxima pars hominum, hoc affectu percitorum, Macreſcunt, & niſi prælentem ferânt opem, in Cachexiam, Phthiſin, &c. præcipitantur.

5. *Therapeia.* Omnia Acida & Acria procul exulent, & pinguia & Oleoſa quæ Acrimoniam obtundunt in uſum vocentur. Abſorbentia hîc ſine dubio conducunt, ſicut & omnia Salia Alkalia fixa & Volatilia ; perimunt enim & temperant Naturam Acidorum Corrodentium: Hiſce junge opiata.

1. ℞ *Cretæ, Boli veri, Cinnamom. aa.* ʒj. *Ol. Menthæ Sem. Aniſi aa. gut. x. Theriac. venet. Antiqu.* ʒiij. Miſce. Doſis ʒj. in Aq. Cinnamom. Vel.

2. ℞

2. ℞ *Sal. Volat. Oleoſ. gut. xv. Laudan. Liquid. gut. x. Ol. Amygd. Dulc. ʒß.* pro unâ Doſi. Vel,

3. ℞ *Antimon. Diaphoret. Corall. præparat. aa. ʒij. Laudan. Londinenſ. ƷßS. Ol. Cinnamom. gut. x.* Miſce. Doſis Ƹii. in Vino Malag.

Laudant Medici juſculum Pingue, Gelatinas, Vitella Ovorum in Vino Meraciori exhibita.

Veteres & nonulli etiam ex recentioribus *Medicis* ſuadent evacuationem inſtituendam eſſe per vomitum & ſeceſſum; Sylvius & Deckerus hanc ſententiam rejiciunt, nos tamen novimus vomitum curam hujus morbi perfeciſſe.

CAP.

CAP. XIX.

De Dolore Ventriculi, ejusq; Symptomatis; Ructibus, Cholera, Inflammatione, &c.

1. EST sensatio Dolorosa in parte affecta, orta à Corrodente quâdam Acrimonia, Continuum solvente.

2. Dicitur *Cardialgia* quando superius Ventriculi orificium afficit, & *Dolor Ventriculi* quando Pylorum afficit.

3. *Signa Cardialgia* sunt Dolores Acres, summi & exquisiti, circa foveam Ventriculi, quos quandoq; comitantur Vomitus, Vertigo, Leipothymia, Convulsiones, &c.

Si aliam Ventriculi partem afficiat, vel Pylorum, Colicam imitatur cum dolore quidem Acerbissimo, sed sine Symptomatis illis Horrendis: Plerumque tamen Vomitum producit, Ardorem Ventriculi, ructus flatulentos, strepitus in intestinis excitant, ut & Ventriculi distentionem, &c.

4. *Causa* est solutio continui ab Acido aliquo Mucoso, bile Volatili, & Vaporibus Actioribus, Causticis, Deleteriis, & Malignis Salibus (ut in peste) Lumbricis, Nimiâ Ingurgitatione ciborum acrium, Venenis, & aliis Heterogeneitate partium dotatis; quæ omnia adeo Divellunt & distrahunt fibras Nervosas, ut Spiritus Animales extra ordinem cogantur, & furibundos ineant Motus; inde oriuntur gravissimi illi Dolores qui variè Ægrotos discruciant pro Natura Causæ peccantis; quæ si sit Mucilago ulla Viscida & Acido

Acido Commixta,& ſi occurrat portio aliqua Bilis Volatilis, exinde formatur fermentum flatuoſum, quod cum in Duodeno majorem acquirat quantitatem (ubi nempe duo ſucci ſibi invicem occurrunt) omnes ſupergræditur fines, ſeipſum in inteſtina, Hypocondria Ventriculum, &c. quaquaverſum propellens; unde procedunt illa Ventris tormina, inteſtinorum ſtrepitus; & ubi ejus Curſui obex ponitur, etiam intumeſcentia. Quod etiam particulis ſuis acutioribus fibras nervoſas vellicat, unde ſequitur Spaſmodica Contractio Ventriculi & inteſtinorum, ex quâ Contenta Neceſſario ejiciuntur: Et prout hæc Salia ſunt magis vel minus Cauſtica eo Augetur vel Diminuitur morbi malignitas; & aliquando non ſolum ſubſequuntur vehementes Evacuationes, ſed & inflammationes, Abſceſſus, Ulcera, Gangræna, immo & non-

nunquam ipsa mors horum vestigia premit.

5. Hic morbus est de acutorum genere, & periculo plenus; & prout Symptomata magis aut minus vehementer urgeant, ita ferendum est Judicium. Si severissimi torqueant dolores, unà cum sudoribus frigidis, Animi Deliquio, & Convulsionibus, mors metuenda est; & si adsint febris Maligna, Dysenteria, &c. Omnis fere labitur spes; sed si adsit singultus, de morte adventante non amplius Dubitandum est. Sed si dolores non usq; adeo urgeant, Symptomata mitescant, & Evacuationes minus vehementes sint, vel si solummodo a flatibus procedant; minus est periculi.

In Constitutione Sanâ & Athleticâ, Cardialgia, ructus, & vomitus Critici, sine magno dolore aut noxa fiunt.

6. *Therapeia.* Motus violentiores, vel Corporis, vel Animi in hoc morbo ſuſpiciuntur, hoſtem enim é latebris excitant; & noſmet ipſi ſæpiſſime experti ſumus, quod frigus externum, ſi in ullam Corporis partem penetraverit, præcipue ſi *Abdomen*, *Pectus* vel *Pedes* corripuerit, *Cardialgiam* excitavit; & in hoc caſu Bolus ſequens miré efficax evaſit.

℞ *Bezoard. Mineral. gr. xv. Ol. Deſtill. Menthæ, Cari, Cinnamomi, aa. gut. ij. Laudan. Londinenſ. gr. ij. cum Conſerv. flor. Borrag.* f. Bolus.

Abſorbentia quidem adjuncta *Stomachicis* & *Carminativis*, & (ſi dolor valde urgeat, & vehementia adſint Symptomata) etiam *Opiatis* benè præparatis, maximè proſunt: Sed ſi oriatur ex aſſumptione ullius, v. gr. veneni, &c. & nauſeam, & vomitum creet, *Emetica* leviora primo exhibenda ſunt.

1. ℞ *Aq. Cinnamom. Menthæ aa.* ℥j. *Syr. Limon.* ℥ſs. *Laudan. Liquid. gut.* x. Miſc. Vel,

2. ℞ *Sal. Abſinth.* ℥ſs. *Ol. innamom. Menth. aa. gut. ij. Syr. Citr.* ℥ſs. Miſc.

Si *Cholera* adſit & bilis majore impetu ſurſum quàm deorſum evacuationem attentet, *Enemata Emollientia* conducunt, ut & *Cholagoga* & *Laxantia*. Ex. gr.

1. ℞ *Caſſi. recenter Extract.* ℥iij. *Senn. Rhabarb. pulveriſ. aa.* ℥ij. *Ol. Stillatit. Menth. Macis aa. gut. ij. Laud. Liquid. gr. j.* Miſce.

Si ſuſpicio adſit malignitatis adde *Alexipharmaca*.

2. ℞ *Theriac. Venet.* ℥j. *Sal. Volat. C. C. gr. vj. Ol. Chymic. Cariophyll. Aneth. aa. gut. iij.* Miſc.

Si adſit inflammatio, & æger Athletico Corpore gaudeat prodeſt Sanguinem detrahere; non autem Catharſis aut Vomitus promovendâ ſine

ne maximâ cautelâ. *Abſorbentia* in hoc affectu conveniunt, ſed *Salina Urinoſa* præcellunt, & ſi dolor valde urgeat addantur *Anodyna*. Si *Cardialgia* a flatibus procedat *Cathartica* aliquod *Carminativum* & *Enema* ad tranſitum liberiorem promovendum opem ſine dubio ferent.

Externè *Salia Volatilia Oleoſa* pro fomentationibus utiliter uſurpantur, & in *Cardialgia Spir. Roriſmarin.* quo foveatur Ventriculus præſens affert levamen.

CAP. XX.

De Singultu.

1. EST morbus Ventriculi, & *Cauſa* eſt quodcunque orificium ſuperius Ventriculi inquietare valet,

valet, adeo ut *Diaphragma* etiam afficiatur; quod probabiliter provenire posset a flatulenta aliqua materia ibidem inclusâ, vel a viscida & tenaci materiâ orificio Ventriculi impactâ & adhærenti, nervos tenuiores irritante, unde & *Diaphragma* ex consensu afficitur: Et inde oritur motus hic Convulsivus: Hæc autem materia peccans vel in ipso Ventriculo generatur, vel ex pravâ Sanguinis Diathesi ab aliis partibus accersitur, ut in *Febribus Malignis*, *Dysenteriis*, &c.

2. *Si Singultus* procedat a vulnere ullius partis nobilis & principalis, vel si vehementes evacuationes vel malignum quendam morbum subsequatur, maxime periculosus est; sed si levior sit, facile curatur ex Spiritus Cohibitione, Pudore, aut improvisa qualibet passione Animi.

3. *Si* malignitatis particeps non sit, inchoetur Cura *Vomitoriis* levioribus

ribus & *Catharticis*, nisi debilitas virium prohibeat: Sed in omni Casu *Absorbentia* & *Antispasmodica* conferunt.

℞ *Cinnabar. Nativ. Corrall. C. C. aa.* ʒß. *Castor.* ℈j. *Ol. Stillat. Cariophyll. Ameth. aa. gut. iv.* Misc. Dosis ℈j.

Si a flatibus producatur Semina Carminativa addantur.

℞ *Aq. Cari* ℥ij. *Essent. Aneth. Castor. aa.* ʒß. Misc. *Semen. Anisi* constanter in ore manducatum multum laudatur. Sed si Singultus vehementer urgeat, (a quâcunque procedat causâ) *Opiata* bene præparata & cum judicio exhibita sunt sine pari. Si malignitas adsit, addantur *Alexipharmaca.*

℞ *Margarit. Bezoard. Mineral. aa.* ℈j. *Ossis de Corde Cervi, Pulver. è Chelis aa.* ʒß. *Laud. Londinens. gr. iij. Misc.* Dosis ℈j.

Externè

Externe Emplastra & Unguenta ex *Antispasmodicis*, *Stomachicis*, *Carminativis*, &c. Ventriculo applicata prosunt; quorum mixtura & applicatio pro causæ exigentia dirigenda est. His adde *Salia Volatilia Oleosa. Cucurbitulæ*, *Ligaturæ*, *Frictiones*, &c. valde prædicantur.

CAP. XXI.

De Fluxu Alvi.

1. EST Alvi fluxus, quo nimiâ cum frequentiâ & copiâ humores varii per alvum evacuantur.

2. Si materia excreta sit cibus indigestus dicitur *Lienteria*; si semifermentatus sit, Crudus, & cinercei Coloris, vel albescens instar Chyli, dicitur *Cæliaca* (apud quosdam

dam Medicos audit nomine *fluxus alvi Chylosi*) sed si excrementa satis digesta & fermentata fuerint, sed liquida vel aquea, dicitur *Diarrhæa*, in quâ si excreta flava sint Bilis peccat, si pituitosa & viscida serum in culpa est, sed si nigra & discolorata sint acidum occurrit.

3. *Causa Lienteriæ* est aliquid fermentum Ventriculi obtundens, & etiam fibras ejusdem irritans, unde contenta sua infermentata & festinanter nimis propellit. *Cæliaca* oritur ex obstructione vasorum lacteorum & transcolationis Chyli per ea, non excludendo defectum etiam Bilis. *Diarrhæa* producitur a nimia seri vel lymphæ copia; quæ cum è Vasculis suis in partem affectam effundantur, ibi bili occurrunt; & ex horum concursu excitatur effervescentia; hinc morbus magis vel minus est acris, Biliosus, serosus, vel acidus, prout varia salia intestina

na irritant, & Spiritus Animales perturbant.

4. Quælibet fluxus alvi ſpecies diu perſiſtens & magnum excitans dolorem, vel ſi excreta ſint nigra, livida aut viridia, ſuſpicienda eſt; & *Lienteria* & *Cæliaca* magis quam *Diarrhæa*.

Fluxus alvi Criticus ſine notabili dolore magis conducit quam nocet.

5. *Cura*. Praxis omnium Medicorum & experientia quotidiana hoc extra controverſiam ponunt, quod in fluxu alvi curando initium ſumendum eſt a Catharſi, quæ humori peccanti adaptanda eſt, cui etiam copioſe immiſceantur *Balſamica*, *Aromatica*, & ſi dolor admodum urgeat, *Anodyna*. Ut ſi Bilis in culpa ſit,

℞ *Rhabarb.* ℥j. *Sal. Abſinth. gr. x. Nucis Moſchatæ* ℈j. *Laudan. Londinenſ. gr. j.* M. f. Pulvis. Vel,

℞ *Pulver.*

℞ *Pulver. Rhei* ℈ij. *Sal. Volatil. Urin. gr. viij. Ol. Cinnamom. Fœnicul. aa. gut. iij.* cum *Extracto Rhamni* f. Pillulæ.

Si excreta sint nigri aut viridis coloris, *Absorbentia* & *Bezoardica* addenda sunt, quæ etiam in quolibet fluxu alvi conducunt, purgatione prægressâ.

1. ℞ *Bezoard. Mineral.* ℈j. *Castor. gr. x. Rad. Tormentill.* ℥iß. *Laudan. gr. vi. Ol. Cinnamom. Menth. aa. gut. iij.* f. Pulvis. pro unâ Dosi.

2. ℞ *Rad. Tormentill.* ℥ß. *Catechu* ℥iij. *Masticches, Succini aa.* ℈j. *Cinnamom. Sem. Papav. Cari aa.* ℈j. *Pulveris.* & cum *Syrupo Menthæ* f. *Electuar.* pro sex Dosibus.

Externe Adstringentia leviora & balsamica Aromatica applicentur, ut *Tacamahaca, Masticche, Ol. Menth. Lacis, Absinth.* &c. Vide duo Capita ultimò prægressa.

CAP. XXII.

De Dyſenteria.

1. EST immodica evacuatio materiæ purulentæ vel Sanguineæ per alvum, cum torminibus crioribus & ulceratione Inteſtinorum; quandoque cum *Teneſmo*, ſæpe cum *Febre*.

2. Quandoque ſolummodo Inteſtina Craſſa afficiuntur, ſicut dignoſcitur ex dolore magis gravativo & hebetante, & ad latera Abdominis afficiente, & ex excretis mimpurulentis & ſanguineis: Sed ſi Inteſtina Tenuia afficiantur dolores acuti quaquaverſum per integrum abdomen radiantur, neque derepent dejectionem producunt. Si dolor inceſſante

inceſſantes adſint, ulcus indicatur. Si *Symptomata* extremè mala ſint ſine dolore, Gangræna metuenda eſt.

3. *Cauſa* eſt Acrimonia heterogenea Salina in Sanguine, unde adeo tenuis & acris evadit ut meatus Cæliacos tenuiores perrumpant, & in inteſtina irruens, eadem corrodat & exaſperet; etiam *Succus Pancreaticus* & *Bilis* exinde depravantur, & Vapores, & Tormina excitantur.

4. Eſt morbus periculi plenus, & concomitetur *Nauſea* ſeu cibi faſtidium, febris, Vigiliæ, Vomitus, & ſtis extrema; vel ſi excrementa ſint valde nigra, disjuncta & lacera uaſi, & veluti fruſta carnis unà exernantur; omnia, inquam, hæc ſunt na; moris *Symptomata*; ſed ſi adſint etiam *Sudores frigidi*, *Leipothymiæ*, & *Convulſiones*, de *cura* non mplius ſperandum eſt.

5. *Cura.* Si Maligultas conſtet, præſtat

præstat initium sumere a *Bezoardicis* & *Diaphoreticis*, ut

℞ *Theriac. Andromach.* ℈ij. *Sal. Viperar. gr. vi. Ol. Cinnamom. gut. j.* Misc.

Ordinario autem in principio *purgationem* instituimus ope *Cathartico-rum* in proximè prægresso Capite nominatorum, & plerumque quidem præparationibus quibusdam ex *Rhabarbaro*. Sed *Purgativa*, sicut & omnia alia Remedia, moderati Dosi exhibenda sunt.

Deinde *Adstringentia* adhibemus primo leviora, & denique fortiora (si opus sit) semper addendo *Opiata* (nisi *Symptomata* mortem minentur, vel dolor non multum urgeat.)

℞ *Lapid. Hæmatit. Sang. Draconis aa.* ℈ss. *Radic. Tormentill. Bistort. aa.* ℥j. *Ol. Menth. Nucis Moschat. aa. gut. vij. Laudan. Londinens. gr. vi. Conserv. Ros. Rubr.* ℥j. fiat Bolus. Dosis ℈ij. vel iij. H

His adde *Sem. Plantag. Papav. Corall. Maſtich. Succin. C. C. Crocum Martis Adſtringentem, Bolum Catechu,* ut & omnia terreſtribus particulis gaudentia, & etiam quæ hactenus præſcripſimus in *alvi fluxu* curando; & ſi adſit malignitas adde *Pulv. Viperar. Serpentum, Camphor.* &c.

Enemata etiam conferunt, quæ fiant ex *lacte* vel *ſucco Plantaginis, Vitellis Ovorum,* & *Terebinthina Venet.* Pro Enematibus vide *Platerum* & *Riverium.*

Externe *Adſtringentia* & *Anodyna* ſurpari poſſent, ut *Unguent. Comitiſſæ, Sumach, Ol. Cydonior.* & ſimilia; vel,

℞ *Theriac. Andromach.* ℥j. *Rad. Tormentill. Boli veri aa.* ℥iij. *fruſtorum Panis* ℥iv. Cum *Aceto Roſarum* fiat *Cataplaſma.*

Teneſmus iiſdem remediis cedit.

CAP. XXIII.

De Dolore Colico.

1. EST moleſtiſſimus doloris ſenſus in *Abdomine*, dependens a ſolutione Continui. Partes affectæ ſunt Inteſtinum *Colon*, ejuſdem Tunicæ & Membranæ, vel partes adjacentes, vel nervi *Meſenterici*.

2. *Signa.* Dolor vehemens in Inteſtinorum regione, quandoque in uno, quandoque in pluribus locis ſitum obtinens. Contractio vel Diſtentio partium *Abdominis* unà cum ſpiſſa & pauca urina, Adſtrictione Alvi, Vigiliis, Siti, vomitu, febre, ſudoribus frigidis, deliquio Animi, &c.

3. *Cauſam*

3. *Cauſam* arbitramur conſiſtere (ſaltem plerumque ita ſe habet) in præter-naturali fermentatione *Succi Pancreatici* & Bilis; vel nempe unus vel uterque vitioſus exiſtit, vel chylo indigeſto occurrunt. Veriſimile eſt flatulentam aliquam, viſcidam, acidam, vel acrem materiam produci, &c. quanquam minime dubitamus quin hic affectus oriatur aliquando a perturbatione Spirituum Animalium (vel in *Cerebro*, vel in *Plexu Meſenterico*) qui cum in membranoſas & ſenſitivas *Abdominis* partes impetuoſe diſſiliant, Contractionem, Diſtenſionem, Diſruptionem, & Divulſionem partium, & conſequenter dolores, producunt.

4. Si *Dolor Colicus* ſit lenior ſine malo moris Symptomatis facilè curatur; ſed ſi dolor fixus ſit, & alvus adſtrictior; Vigiliæ, Vomitus, Leipothymiæ, &c. etiam adſint, res in magno diſcrimine verſatur.

Colica

Colica Spasmodica sæpe diu perstat, & omnia remedia quæcunque eludit; quandoque fixum observat locum, quandoque vagatur per *Mesenterium* & alias partes; immo & aliquando in *Paralysin* vel *Epilepsiam* desinit.

5. *Cura* aptissime inchoabitur ab *Enematis Emollientibus & Carminativis* (quamcunque agnoscat causam) compositio fieri posset ex Lacte, Jusculo, (præcipue ex Carne Ovilla) unà cum Herbis *Emollientibus* & Seminibus *Carminativis*, quibus adde *Olea*, *Vitella Ovorum*, *Terebinthinam*, *Tincturam Colocynthidos*, & *Infusionem Croci Metallorum*, *Aloe*, *Manna*, &c. quæ sæpius reiterentur si opus fuerit.

Cathartica etiam quandoque morbum hunc solvunt, quæ fiant ex *Senna*, *Rhabarbaro*, *Manna*, *Tamarindis*, *Extracto Colocynthidos*, adjunctis *Carminativis* & *Emollientibus* (prout

(prout urget occasio) & ultimo *Opiatis*, si modò dolor intensissimus sit; sed si magna sit alvi & Intestinorum Adstrictio, *Opiatarum* usus differatur donec hoc *Symptoma* minuatur.

Ut ad Particularia descendamus; in *Colica flatulenta* producta à Bile Volatili commixtâ *Pituitæ* Viscidæ, & ex intestinorum distensione seipsam prodente.

1. Injiciatur *Enema Emolliens* & *Carminativum*; deinde

℞ *Elixir. Salutis* ℥ij. *Syr. Rosar. Solutiv. Aq. Cinnamom.* aa. ℥j. M. pro unâ Dosi. Deinde,

℞ *Diamisi* ℥ij. *Laud. Lond. gr.* 1. *Syr. Menth. q. s.* f. Electuarium.

Sed si procedat ab *Acido*, quod dignoscitur ex Algore, una cum contortione, &c. tum *Salia Volatilia Oleosa* præcipua sunt, quibus adde *Absorbentia*, *Diuretica*, & omnia *Alkalia*; & si addas *Opiata*, magis effi-

efficacia evadunt; dolore autem recedente exhibeantur *Melanagoga.*

Si sit dolor ardens & comburens quasi, cum sapore oris amaro, & siti, & oriatur a *Bile* acri, *Refrigerantia* adhibenda sunt, ut *Cichor. Plantag. Acetosell. Citr.* & præcipue *Spir. Nitri Dulcis.*

Etiam *Emulsiones* ex *Seminibus Frigidis*; vel *Opiata*, semper *Carminativis* juncta.

Preterea *Enemata* & *Cholagoga* vices suas obtinent; quæcunque enim sit causa, hoc semper pro *Axiomate* tenendum est, quod Alvus semper laxior esse debeat.

In *Colica Spasmodica* Incipiendum ab *Enematis.* Ex. Grat.

℞ *Decoct. Commun.* ℔j. *Tinctur. Castor.* ʒij. *Laudan. Liquid. gut. xx. Ol. Succin. gut. x.* f. Enema. Talia *Enemata* cum *Arthriticis* & *Anodynis* maxime efficacia sunt in Spiritibus efferis compescendis. Deinde qua

quæ præscripsimus in *Colica* ex causa *acida* vel humore *Melancholico* ortâ, hic etiam conveniunt, quibus addantur *Antispasmodica*. Exampl. Grat.

℞ *Spir. Rorismarin. Tinctur. Castor. aa.* ʒj. *Sal. Volat. Succin. Lumbricor. aa. gr. vi. Ol. Pomor. Aurantior. Nucis Moschat. aa. gut. vij. Laudan. Liquid. gut. xl.* Misc. Dosis gut. xx.

Hujusmodi Remedia sæpius propinari possent in ʒj. *Aqua Cinnamomi tenuioris*, vel *Aquæ Lumbricor. Magistral.* —— Etiam *Tinctura Antimonii*, *Cinnabaris Antimonii*, *Sulphur Anodynum* & illud *Vitrioli*, &c. conducunt.

Externe *Salia Volatilia Oleosa* multum celebrantur pro fomentationibus; speciatim si componantur ex *Spir. Rorismarin. Salviæ, Chamomil.* & addantur *Spiritus & Olea Lumbricor. Terrestr. Sanguinis Humani, Ol. Cariophyllor. Semin. Anis.* & similia.

De

De horum succeſſu noſ-met-ipſi Oculati Teſtes teſtimonium perhi bemus.

CAP. XXIV.

De Iliaco Affectu, vulgo Paſſione Iliaca.

1. EST Dolor Intenſiſſimus i Inteſtinis Tenuibus, & non nunquam in Craſſis, cum fæcum A vi retentione, & quandoque Vom tione.

2. *Cauſa.* Procedit plerumqu ab Inflammatione *Ilii*; à materi aliqua acri, (ſive Bili, ſive liquo Glanduloſo in auſteram diatheſi degenerato) cujus irritatione motu Inteſtinorum Periſtalticus inver tur, & Spiritus Animales (ſicut i omnib

omnibus Inflammationibus) in furorem excitantur, & diſſipantur; qui tantum cient tumultum ut Tunicæ Inteſtinorum extendantur, & Inteſtinorum meatus coarctetur & occludatur: Quibus adde fæces induratas, flatus, Lumbricos, Herniias, &c. quæ (ad minimum) *Cauſæ Antecedentes* nuncupari poſſent.

3. *Signa.* Dolor acutus, & excretionis fæcum alvi privatio, & ſæpe Tumor durus in *Abdomine*, & ejuſdem diſtentio flatuloſa, unde ſubſequitur omnium humorum in primis viis ſtabulantium vomitus, & ſæpiſſime ipſarum fæcum alvi.

Si morbus procedat ab *inflammatione*, adeſt *febris* & calor intenſus; ſi ab ulla *Obſtructione*, parum aut nihil febricitant; ſi a *flatibus*, dolor incertus de loco in locum vagatur.

4. *Affectus Iliacus* raro curatur niſi procedat vel a *flatibus* vel *faci-*

DEFECTIVE ORIGINAL

bus induratis; quo casu sæpissime cu
ram consequimur.

5. *Cura.* Humores Austeri sun
corrigendi; motus Intestinorum in
versus in pristinum statum reducen
dus; & perturbatio Spirituum An
malium Temperanda est. Si adf
Febris initium sumatur a *Venæsectio*
ne; sin alias, omittatur. Sed quo
modo-cunque se habeat, *Enemat*
ex *lacte* & *saccharo*, adjuncta *Essent*
Castorei, injicienda & sæpius iteranda
sunt. Et, nisi adsint Vomitiones B
liosæ, *Oleum Amygdalarum*, vel Ol
var. addi posset. Etiam *Jusculi*
pinguia ore assumantur, & *Enem*
tis injiciantur. Et si dolor acerbi
sime urgeat, *Anodyna* (immo *Opiata*
una cum *Antispasmodicis* exhiben
fas est. Præcipue autem laudo C
floreum, quod Spiritus Furibund
temperat & compescit, & motu
Intestinorum directum restitui
Deinde non solum *Emollientia*, L
xativ

xativa Unguenta, ut *Unguentum Arhanitæ*, & fomentationes ex *Colocynthide* & *seminibus Carminativis* in *Spiritu Vini* infusis &c. conducunt; ed & *Enemata* & *Cathartica* leviora (prout exigit necessitas) denuo reiteranda veniunt.

CAP. XXV.

De Ictero.

1. *Icterus* est Cachexia integrum corpus colore nigro vel flavo ingens.

2. *Signa* sunt appetitus iners, fis, sapor amarus in ore residens; quæ Symptomata subsequitur pruritus, & quandoque flavus quandoque iger color integram occupat Corporis superficiem, Urina colore in-

tenſè flavo prædita eſt, & linteum intinctum colore croceo inficit; ad eſt & alvus conſtipata, & plerum que excrementa alba ſunt.

3. *Cauſa* plerumque eſt defectu debitæ evacuationis bilis flavæ in I teſtina; qui oritur vel à defectu fe menti appropriati quod illam a San guine ſeparet; vel ſi ſeparata ſit Hepate, quidam meatus Inteſtin rum occluduntur.

4. *Ictherus* recens facilime curatu ſed ſi inveteratus ſit, vel ſenio co fectos corripiat, vel mulieres pra nantes; vel ſi morbi pejoris Indo concomitentur, ſi adſit Diarrha vel ſi contingat afficiente febre an Criſin, in omnibus hiſce caſibus di ficilis eſt curatu: Si procedat a mo ſu Animalis venenati, vel ſi febre ſubſequatur, nonnunquam hiſce mo bis curatis & ipſe ceſſat; non tame ſemper ita ſe habet.

5. *Cur*

5. *Cura.* Quæcunque causa Ic-
eri assignetur, nihil adhuc novimus
uod par sit *Alkalibus Volatilibus Sa-*
inis, vel Catharticis commixtis, vel
n intervallis purgationis exhibitis.
Quorum præcipua sunt *Salia Volati-*
lia, & *Spiritus Lumbricorum*, *Mille-*
edam, *Urinæ*, *Salis Armoniaci*, *Vi-*
eræ, &c. Purgativa autem confi-
iantur ex *Rhabarbaro*, *Croco*, *Aloe*,
& præcipuè ex succo *Rhamni*, &c.
Exampl.

℞ *Syr. de Spina Cervin. ab* ℥j. *ad*
℥ij. *Tinctur. Croci extractæ cum A-*
qua Cinnamom. ℥ij. *Spir. Sal. Armo-*
niac. gut. xxxx. vel xl. Misc. pro unâ
Dosi.

Mulieribus autem prægnantibus,
vel in casu quo *Cathartica* fortiora
non conveniunt; horum vice,

℞ *Spir. Vin. Rectificat.* ʒss. *Sal.*
Volat. Urin. ℥j. *Ol. Chymic. Absinth.*
℥j. *Ol. Cinnamom.* ℈j. *Croci Angl.*-

can. opt. ℥j. Digerantur in vaſe vitreo bene obturato.

Hujuſmodi Remediis utatur Æger ſæpius, & tantum ſingulis vicibus quantum commodè aſſumere poteſt; vel ſi placeat, hujus vicem ſuppleat *Infuſio Croci in Spiritu Volatili Urinæ:* Pro vehiculo uſurpetur *Infuſio florum Hyperici vel Chelidonii in Cereviſia Lupulata, vel Vino Albo aut Rhenano.* Præter hæc ſunt & multa alia remedia, ut *Stercus Ovill. Aſinin. Canin. Caballin. Anſerin. Gallinac. Rad. Rubiæ Tinctorum. Alcannæ, Curcumæ. Lapath. Acut.* Omnia Remedia *Chalybeata, Hepatica & Splenetica*; vel,

1. ℞ *Milleped. Lumbricor. Croc. aa.* ℈j. f. Pulvis pro unâ Doſi.

2. ℞ *Pulv. Viperar. gr. xv. Croci, Sal. Volat. C. C. aa. gr. viij. Diaſcord. q. ſ.* f. Bolus.

Si alvus pigrior ſit, injici poſſent *Enemata*, ſpeciatim quando *Cathar-*

tica

tica uſurpari nequeunt. ——Ultimò denique *Sudorifica* conducunt ad reliquias expellendas, &c.

CAP. XXVI.

De Hydrope.

1. *Hydrops* eſt præternaturalis collectio materiæ ſeroſæ, vel flatuum, abdomen & quandoq; interum Corpus Tumore afficiens.

2. Dicitur *Aſcites*, *Tympanites*, & *Anaſarca* vel *Leucophlegmatia*. *Aſcites* dignoſcitur ex tumore abdominis, & ſæpe pedum, femorum, & Scroti; Corporis emacreſcentiâ, tuſſi & difficili Reſpiratione, Urina pauca ſed ſpiſſa & ſæpe rubra; frequenti etiam ſiti, & facie flaveſcente.

Tym-

Tympanites autem dignoſcitur ex hoc, quod Abdomen flatibus diſtendatur, ſine ponderis ſenſu, & ſi pulſetur ſonitum edit.

Anaſarca vel *Leucophlegmacia* pallidum & à tactu foveam relinquentem tumorem producit, per omnes Corporis regiones diſperſum.

3. *Cauſa proxima* eſt ſerum vel lympha & fortaſſin chylus; quæ vel ex ipſorum vitio (quod nempe nimium ſeroſa, viſcida vel acria fiant) vel ex vitio vaſorum (quod nempe ab obſtructione quadam corrodantur & diſrumpantur) effluunt è pomæriis ſuis, & collectionem præternaturalem alibi producunt, &c. *Tympanites* producitur a flatibus in Ventriculo, Inteſtinis, vel *Meſenterio* incluſis.

4. *Hydrops* morbus eſt periculoſus, ſed ſi recens curabilis eſt; & facilius eſt *Anaſarcam* quam alias ſpecies curare. *Tympanites* & *A-*

citu-

ites ſi inveteratæ raro curantur; præcipuè, ſi difficilis ſit Reſpiratio, ſuffis adſit, Pulſus citatior, virium collapſus, macies, Urina pauca & intenſè colorata, ſitis permagna, &c.

5. *Cura* conſiſtit in obſtructionibus removendis, materia extravaſata evacuanda, & partibus corroborandis: Quem in finem omnia ſale condita, acida, viſcida, & ſemicocta ſunt vitanda, ut & Vinum, ſpiritus Vini, & omne potabile fortioris indolis: Pro potu utatur *Decocto Lignorum* cum *paſſulis*, cujus ſemi-pintæ add. *Sal. fix. Abſinth. Sambuc. Geniſt. Stramin. Fabar.* f. mixtura pro potu; vel (ſi lubeat) fiat Sacculus diæteticus ex iiſdem conſtans. Vel,

℞ *Rad. Ari, Enul. Campan. Iridis, Liquorit. aa.* ℥ij. *flor. Ebuli, Sambuci, Centaur. aa. Mj. Summitat. Amar. dulc. Mij. Roriſmarin. Abſinth.*

Absinth. aa. Mß. Sem. Anisi, Faniculi, aa. ℥j. f. Sacculus pro ceverisiæ tenuioris congiis iij.

In hujusmodi vehiculis propinentur *Salia fixa*, vel *Salia Volatil.* ut *Spir. Salis Armoniaci, Urinæ, Viperar*, &c.

Sæpissime etiam experti sumus felicissimum eventum ex usu sequentis Decocti, quod si per duas vel tres vices propinetur, maximam humoris aquei quantitatem, summâ cum efficaciâ, educet. Quod ita se habet.

℞ *Scolopendr. Epatic. Sedi Major. Salviæ Rubræ, Cochlear. aa. M. ij. Colocynth. ℥j. Raphan. Rustican. ℥iij. Pulv. Glyzirrhizæ ℥ij. Baccar. Juniper. ℥iv. Sem. Anisi ℥ij.* Decoquantur omnia in Cerevisia fortiori crudâ per spatium unius horæ. Deinde cum frigescere incipit, Fermentetur. Fermentatione peractâ arctissime obturetur & reponatur per octo

octo dies. Deinde detur usui, tempore mutatino, Stomacho Jejuno. Dosis ab ʒvi. ad xij.

Quandoque *acid. Spir. Nitri, Salis*, &c. & omnia *Diuretica*, multum pollent, ut & *Crocus*, & *Tinctura Martis* quæ semper exhibenda est, (præcipue in *Anasarca*;) purgatio etiam crebro repetenda est. Exampl.

1. ℞ *Resin. Jalapp.* ℈j. *Croci Martis, Salis Absynth.* (*vel Geniſt.*) *aa. gr. x. Ol distillat. Fœniculi, Anethi, aa. gut. viij.* f. Pulvis, vel

2. ℞ *Pulv. Jalap.* ʒſs. *Syr. è ſucco Cucumer. Asinini* ʒſs. *Tartar. Vitriolat.* ℈j. *Ol. Cinnamom. Gut. iv. Liquorit. pulveris. q. ſ.* fiat pulvis pro duabus Dosibus.

Etiam *Pillulæ Lunares* vel *Vitriolum Lunæ* prosunt; ut & *Diaphoretica* & *Sal. Volatil. Bufon.* mixt. cum *Spir. Nitri, Antimonio Diaphoretico*, & *Bezoard Mineral.* quæ (secundum

dum Riverium) ſingulas Hydrop
ſpecies feliciter curant.

Sed in *Tympanitide* & *Aſcite* præt
hactenus præſcripta *Enemata* etia
multum laudantur; ſpeciatim il
quæ ex *Hydragogis* & *Carminativ*
conſtant.

Externe *Emplaſtra*, *Cataplaſmat*
&c. uſurpanda ſunt, ut *Emplaſtr.*
*Bacc. Laur*ı, *Stipticum Paracelſi*, *C*
taplaſm. è ſtercore bovillo, *Caprino*, *C*
lumbino, *Oleo Scorpion. Unguent.*
Arthanit. & ſimilibus.

CAP. XXVII.

De Lumbricis.

1. *Lumbrici* in variis Corpo
partibus creantur, & (u
Dollæi verbis utar) *nulli ſexui a*
ætat

etati parcunt vermes: qui autem in Ventriculo & Inteſtinis generantur maximi ſunt momenti; & eorum tres ſunt ſpecies;

1. Sunt Rotundi & oblongi, non diſſimiles Lumbricis Terrenis, & vocantur *Teretes*: Hi autem plerumque in Ventriculo & Inteſtino Duodeno reperiuntur.

2. Dicuntur *Lati*, ſunt latiores & monſtroſæ longitudinis, & non uſq; adeo vulgares.

3. Dicuntur *A*ſcarides, ſuntq; tenues, & numero reliquas ſpecies excedentes, & plerumq; in Inteſtino recto receptaculum ſortiuntur.

2. *Signa*, Reſpiratio difficilis, hatus acidus & fætens, tuſſis, dentium ſtridor, pruritus narium, Vultus pallidus & ægritudinem præ ſe ferens, Oculi profundius ſiti cæruleo circulo cincti; quandoq; exceſſus, quandoq; defectus appetitûs: Dolor, Tremina, & Diſtenſio Abdominis;

dominis; Sanguinis extenuatio, fitis, febris, convulsio, Epilepsia, &c. Nota bene, omnia hæc Symptomata simul non occurrere.

Ascarides puritum ani producunt; & pro parte unà cum fæcibus excernuntur.

3. *Causa* videtur esse cibus non rite fermentatus, sed cum crudus in Ventriculo & Intestinis permaneat, corrumpitur, &c. quanquam & non desint qui, ridiculè satis, asserere ausint, Lumbricos generari ex Ovis Muscarum, unà cum cibo introsumptis.

4. *Lumbrici* Rubri, multi, & vivaces, malè se habent; si mortui sint, pauci & albi, facilius curantur; *Ascarides* non adeo difficulter; sed in *Latis* curandis maximus est labor: Lumbrici soli è Corpore prodeuntes in initio Morbi, malum sunt omen; sed si in declinatione Morbi una cum fæcibus exitum quærant, bona prædicunt.

5. Cura

5. *Cura. Lumbrici* ſunt perimendi vel expellendi, materia illa cruda & pituitoſa evacuanda, & fermentum debitum reſtituendum eſt.

Omnia fere *amara* Lumbricos interimunt, etiam *Acria, Salina*, & *Acida*, ut *Myrrha, Aloe, Radic. Rhabarb. Petaſitid. Zedoar. Gentian. Summitat. & Semin. Abſinth. Centaur. Tanacet. Colocynth. Rutæ, Angelic.* etiam horum *Salia* & *Olea Stillatitia*, ut & omnes Spiritus Acidi, ut *Vitrioli, Nitri, Salis*, &c. Quibus adde *Terreſtria* & *Alkalizata*; ſed præferenda ſunt *Mercuriala*, in caſu quo *amara* exhiberi nequeunt. Ut,

1. ℞ *Mercur. Crud.* ℥ß. *Flor. Sulphur. Sacchar. alb. aa.* ℥j. Miſc. fiat Pulvis. Doſis ℥ß.

2. *Mercur. Dulc. C. C. uſti, Corallin. aa.* ℥ij. *Sacchar. alb.* ℥ij. fiat Pulvis.

Post hæc (aut similia) assumpta, bibat æger ℥iij. *vel iv. Aquæ Graminis* in qua *Mercurius* decoctus fuerit; & quando quidem purgatio necessaria est ad Lumbricos expellendos, aliquando addantur priori Dosi *Resin. Jalap.* vel *Scammon. gr. viij. x. vel xv.* Si autem Pillulas vel Amara exhibere fas est.

1. ℞ *Pillul ex duob.* ℥j. *Mercur. Dulc. gr. vj.* fiant Pillul. pro unicâ Dosi.

2. ℞ *Pulver. Comitiss.* gr. xv. *Præcipitat. albi, gr. vj. Sacchar. albi,* ℥j. Misc. pro unâ Dosi.

3. ℞ *Rhabarb. Elect. Myrrh. Sem. Tanacet. aa.* ℥j. *Cinnabar. Antimon. Camphor. aa.* ℥j. *Ol. destillat. Rut. Angelic. Cariophyll. aa. gut. ij.* fiat Pulvis pro 3, 4, vel 5 Dosibus.

Omnia de *Aloe* participantia, ut *Pillulæ Rud. Ruff. ex tribus*, &c. juncta Mercurialibus, valde conveniunt.

Sed

Sed si adsit Diarrhæa, *Rhabarbari* Pulverisati ℥j. reliqua antecedit, etiam omnia *Terrestria*, & *C. C. ustum Oleo Vitrioli q. s. imprægnatum* multum prosunt.

Externe *Emplastrum ex felle Tauri vel Bovis, Aloe & Pulpa Colocynthidos, cum guttis aliquot Olei destillati Absinthii*, umbilico applicetur.

℞ *Ol. Vulgar. Rut. Absinth. Sabin. aa.* ℥ij. *Pulveris Colocynthidos* ℥iij. Diger. per 24 horas igne moderato.

Inungatur Regio Umbilici hujusmodi *Linimentis*, vel *Unguento de Arthanita*: Unguenta quidem Mercurialia Lumbricos æque ac Pediculos enecant, sed vix tuto adhibentur.

Ascarides enecantur ab Enematîs vel Suppositoriis, quæ componuntur ex amaris, ut Aloe, Colocynth. &c. prius tamen injiciendum est E-

nema de Lacte ad Lumbricos deorsum alliciendos.

Purgatio etiam debitis intervallis repetita necessaria est, sicut supra præscripsimus.

Quod ad Symptomata attinet, ut Febres, Convulsiones, &c. Vide horum Morborum curam propriam.

CAP. XXVIII.

De Scorbuto.

1. EST Cacochymia, vel potius Sanguinis & aliorum Succorum prava Diathesis.

2. Vel Hæreditarium est, vel per accidens accedit; vel recens est, vel inveteratum; vel leve est, vel gravius & pertinax.

3. *Signa*

3. *Signa* ſunt varia, ut Dolor Capitis, quandoque Acris & Acutus, quandoque Hebes & Gravativus; niger Cutis Color, Membrorum fatiſcentia, Diarrhæa, Dentium Collapſus; Gingivarum humor, pruritus, dolor, & ſanguinatio; pectoris infarctus, halitus fœtens, Palpitatio, Appetitus pravus & inconſtans, Tormina ventris, alvus nimium conſtipata, vel nimium ſoluta, urina pallida, quandoque rubra & ſabuloſa; Vomitus, Ructus, Singultus; Maculæ in cutis ſuperficie apparentes, rubræ, cæruleæ & nigræ, quandoque in ulcera inveterata degenerantes: Etiam tremor, oſſium crepitus, & Articulorum contractio, Hebetudo, Vertigo, Convulſiones, Epilepſiæ, Podagra, Melancholia, &c. Notandum autem omnia hæc Symptomata ſimul & ſemel in eodem ſubjecto non occurrere.

4. *Cauſa*

4. *Causa* est Acrimonia seu Aciditas quædam in Sanguine; prior muriaticà suà acredine consistentiam pervertit, unde nimium attenuatur, & depauperatur; posterior suo acore massam sanguineam coagulat & inspissat, &c. Exinde vitiatur Lympha, & consequentur Ventriculi fermentum.

Causæ accidentales eruendæ sunt ex usu irregulari sex rerum non naturalium, Climatis natura, Sanguinis dispositione Hæreditaria, &c.

5. Hic morbus est de Chronicorum genere, difficulter curatur, & eius *Prognostica* dubia sunt & infida.

Si recens sit, & Juvenes & Corpore Robusto præditos afficiat, curabilis est, (speciatim si ex accidente aliquo proveniat:) Sed si hæreditaria, vix ita abigi potest, quin denuo redeat.

6. *Indi-*

6. *Indicationes Curativæ* consistunt in fermentis depravatis rectificandis, Sanguinis Dyscrasiâ emendandâ, materiâ morbificâ eradicandâ, & in Facultatibus Digestivis & Vitalibus roborandis: Quæ omnia per stadia intermedia præstanda sunt.

Primò, æger hoc semper attendat quod utatur cibis Eupeptis; & sibi caveat de omnibus Salitis, Acidis, Muriaticis, & Saccharo imprægnatis; Cerevisia (quam bibit) sit bene cocta, & juncta *Antiscorbuticis*, præcipue præparationibus quibusdam *Chalybeatis*; deinde priusquam humores purgationibus excitentur, exhibeantur *Absorbentia* ad Acrimoniam corrigendam.

℞ *Croci Martis Bezoar. Mineral. & Jovial. aa.* ℈j. *Ol. Cinnamom. Aurantior. aa. gut. ij.* Misc. fiat Pulvis. Pro unâ Dosi.

Persistat

Perſiſtat in uſu hujus (vel huic ſimilis) per aliquot dies. Deinde ſi Ventriculus fæditatibus ſcateat, & vires permittant, propinetur *Emeticum*, & etiam Catharticum, ſed & hoc & illud lenius eſſe debet; &, prout poſtulat neceſſitas, repetendum eſt, (præcipue Catharticum) adjunctis Antiſcorbuticis: Inter quæ ſi peccet acidum hæc ſunt præcipua, *viz. Cochlearia, Anagallis Aquatica, Perſicaria, Abſinthium, Chelidon. Naſturt. Aquat. Rad. Raphan. Ruſtic. Petaſitid. Zedoar. Angelic. Baccæ Juniperi, Cinnamomum, Pyrola*, &c. Sed Salia Volatilia è regno Animali, & Spiritus, ut *Lumbricorum Terreſtrium*, *Viperarum*, &c. maxime ſunt efficacia in Sanguine vivificando, & invigorando, quòd nempe omnem Hebetudinem, Melancholiam, &c. amoveant: Examplum.

℞ *Spir. Abſinth. Cochlear. aa.* ℥ij. *Sal. Volat. Viperar.* ℥ſs. *Ol. Baccar.*

Ju-

Juniper. Cinnam. aa. ℈j. Miſce ſimul incorporando, Doſis gut. 40. in *Aqua Angelicæ.*

Sed in Temperamento Sulphureo-Salino, (ut ait *Williſius*) in quo putà ſanguis attenuatus & depauperatus exiſtit, *Beccabung. Fumaria, Epatica, Endivia, Scolopendria, Dens Leonis, Sedum minus, Lujula, Rad. Polypod. Petroſelin. Cichor. Fœnicul.* etiam *Aurantia, Citra, Pruna Damaſcena, Limones*; omnes Spiritus Acidi, ut *Salis, Sulphuris, Nitri*, &c. *Ens Veneris, Sal Chalybis*; & omnia *Terrena*, & ſimilia, ſpeciatim ſi adſit *Diarrhœa*, locum obtinent.

℞ *Succi Beccabung. Scolopendr. aa.* ℥iij. *Aq. Lujulæ* ℔j. *Ent. Ven.* ℥ij. *Spir. Salis q. ſ. ad moderatam aciditatem. Syr. Fumar.* ℥ij. Miſc. Doſis ℥iij. vel iv.

Si *Tartarea* Viſciditas in Sanguine hoſpitetur, *Salia fixa* Vegetabilium hactenus deſignatorum multum

tum valent, (ſpeciatim ſi adjungantur *ſpiritibus Mineralibus*, ut *Vitrioli*, *ſalis*, &c. vel Tartaro Vitriolato, quandoque etiam Aromaticis, ut *Oleis & ſpiritibus Cariophyllor. Nucis Moſchatæ*, *Fæniculi*, *Aniſi*, &c.) diſcutiunt etiam, incidunt, & attenuant Mucilaginem illam Ventriculi plicis & meatibus Chyliferis impactam.

Sed & inſuper conveniunt etiam Aquæ Acidulæ & Minerales, ſerum è lacte Caprino, & ſimilia Diluentia, ſi non ſola, ſaltem pro vehiculis.

Quoad varia Symptomata & Affectus *Scorbutum* concomitantia, ſive ab ipſo Scorbuto originem trahant, ſive accidenti alicui exiſtentiam ſuam debeant, *Sennerti* Regula ſemper firma manet, viz. Talia adhibenda eſſe Medicamina, qualia Symptomata illa, & Affectus illi pro propria cura poſtularent; ſemper tamen junctis *Antiſcorbuticis*.

Quod

Quod ad *Cathartica* attinet, vide horum exempla in Capite ſequenti.

CAP. XXIX.

De Affectu Hypochondriaco.

1. EST Corporis & Animi Ataxia.

2. Signa ſunt incerta, ſæpe quidem appetitus latrans, ructus acidi, vomitus, ſputatio copioſa, flatus, Tormina, Dolores Lumborum & Hypochondriorum, reſpiratio difficilis, animus torpidus deſpondens, & rebus ſuis nunquam acquieſcens.

3. *Cauſa* eſt acris, acida, & tenax pituita, in Ventriculo, Glandulis Salivalibus, Pancreate, Meſenterio, &c. unde ſuccus nutritius nimium

mium exacuatur, & Spiritus Animales torpidi, caliginosi, & inordinati existunt.

4. Hic morbus magis molestus est & tædium movens, quam periculosus; Urina Lympida & alvus constipata mala habentur *Signa*; Urina spissa, nigra, sine febre, magis fausta prædicit.

5. *Cura* non multum differt à curatione *Scorbuti*; incipiendum est à Præparativis, ut,

℞ *Chalybis præpar. Oculor. Cancr. Bezoard. Mineral. aa. ℥ij. Castor. ℈j. Ol. destil. Thymi gut. x. fiat* Pulvis pro quatuor vel quinque Dosibus: Interea dum hoc usurpatur, injiciatur Enema unum aut alterum, si alvus pigra sit, sicut plerumque se habet; deinde semel vel bis per septimanam purgetur æger hoc, aut simili, Cathartico.

1. ℞ *Pillul. de Ammoniac. Quercetan. ℥ss. Extract. Hellebor. nigr.* ℈j.

℈j. *Tartari Vitriolati* ℈ſs. *Ol. Succin. Majoran. aa. gut. iij.* fiant Pillulæ pro duabus Doſibus.

2. ℞ *Pillul. Tartar.* ℈j. *Extract. Colocynth.* ℈ſs. *Caſtor. Sal. Volat. Viper. aa. gr. v.* fiant pillulæ pro unicâ Doſi. Vel,

3. ℞ *Decoct. Senn. Gereonis* ℥vj. *Ent. Veneris* ℈j. Miſc. pro unâ Doſi, vel

℞ *Sennæ* ℥iij. *Epithym. Guajac. Saſſaphr. Rad. Polypod. Liquorit. Petroſelin. aa.* ℥ij. *Sem. Aniſi, Fœnicul. Baccar. Juniper. aa.* ℥j. *Summitat. Abſinth. Centaur. aa. Mj. Limatur. Ferri prius paæparati cum Sale Tartari* ℥vj. fiat facculus pro congiis ij. vel iij. Cereviſiæ.

Hujuſmodi præſcripta bis vel ter per ſeptimanam exhibeantur, per integrum curationis ſtadium, Alvus enim ſemper ſolutior eſſe debet.

Si autem Ventriculus ſarcina impura gravetur & adſit vomendi co-

natus, *Emetica*, debitis interſtitiis obſervatis, apprime conducunt.

Quod ad Præparantia & Alterantia intermedia, quæ in Therapeia ſcorbuti pro ſpecificis tradidimus, hic etiam pro iiſdem habenda ſunt, obſervato tamen ægrotantis temperamento, prout ibidem docuimus. *Tinctura Croci* vel *Vitriolum Martis*, *Salia Urinoſa Animalium*, (vel *Salia Volatilia Oleoſa*, ad cramben uſque à nobis inculcata) & *Ens Veneris*, præcipua ſunt, & quodvis aliud remedii genus, vel in hoc morbo vel ſcorbuto curando, longè antecedunt; nemini enim non notum eſt quantâ vi polleant in obſtructionibus reſerandis, & quam plurimos alios effectus egregii ſane nominis producant, quos tamen hic recenſere nec fas nec neceſſe eſt.

CAP.

CAP. XXX.

De Rachitide.

1. *Rachitis* inter Juniores grassatur, hic in Anglia vulgaris est, & infantibus appropriatur, quos plerumq; invadit inter sextum ætatis mensem, & annum secundum, vel secundum cum dimidio; & nisi curetur ante annum quintum, puer fiaturâ deformis, Nanus, vel toto vitæ Curriculo Valetudinarius existit.

2. *Signa.* Caput mole grandius quàm in hac ætate vulgo existit, Facultas Intellectiva etiam magis matura quam in aliis qui eundem annorum numerum explêrunt; Dorsum & Ossa incurvata, vel circa artic-

los, & coſtarum extremitates prominentia, Abdomen duritie & tumore affectum, Cutis laxa & flaccida, pectus Anguſtum, Reſpiratio difficilis, Tuſſis, omnium partium debilitas; Movendi & Ludendi faſtidium, &c.

3. *Cauſa* eſt (plerumque) obſtructio in medulla ſpinali vel nervis ex illa prodeuntibus, unde influxus Spirituûm Animalium in Sanguinem inhibetur, unde fit quod fermentum nutrititium in illis partibus deficiat.

4. Raro lethalis eſt (per ſe ſolam) & ſi febrem ſubſequatur, & adſit ſcabies, aut Symptomata leviora, facillime curatur.

Sin autem ægrum citius (in prima nempe pubeſcentia) invadat, & Symptomata tetriora appareant & in deterius vergentia, cum notabili partium diſproportione, ægre curabitur; & ſi Corpus macie confectum fuerit, ex Aſthmate, Febre Hecticâ, Phthiſi,

Phthiſi, &c. Nullus hominum auxiliari potis eſt.

5. *Cura* conſiſtit in Obſtructionibus removendis, & partibus affectis Roborandis: Primo itaq; ſi Tormina Ventris, & alvus conſtipata offendant, exhibeatur *Enema Laxans*; ut

℞ *Decoct. Commun.* ℥vj. *Ol. Lumbricor. Terreſtr. Sacchar. Gryſei aa.* ℥j. fiat Enema. Addi poſſent & *Manna, Semina Carminativa* & *Arthritica*, ſi opus foret. Si prægravetur Ventriculus, detur *Oxymell. vel. vin. Scyllitic.* ℥ß. *vel* ℥vj. *vel Salis Vitrioli* ℈j. vel ſi infans Robuſtus fuerit *Tartar. Emetic. gr. ij. vel iij.* Sed in Emeticis ordinandis pro circumſtantiarum varietate ferendum eſt Judicium. Quomodocunque autem ſe habeat, Cathartica debitis intervallis propinata, ſemper conveniunt, non tamen fortiora quàm ut tres, quatuor, vel quinque dejectiones per diem producant.

℞ *Epa-*

℞ *Epatic. Capill. Vener. Scolopendr. Vulgar. aa. Mj. Rad. Polypod. Osmund. Regal. aa. ℥ij. Epithymi, Sennæ aa. ℥j. Cremor. Tartar. ℥ſs. Ent. Vener. ℥ij. Aquæ puræ* lbij. Infund. per horas 24. Colaturæ adde *Mannæ Syr. Roſar. Solutiv. aa. ℥iij.* vel,

℞ *Reſin. Jalapp. Mercur. Dulc. aa. gr. iv.* cum *pulpa pomi* fiat Bolus pro unâ Doſi. In Rachitide Specifica ſunt quæ ſequuntur; *Rad. Oſmund. Regal. Filic. Maris, Graminis, Scolopendr. Vulgar. Conſolid. Epatic. Rad. Aperient. omnes. Summit. Rutæ Maræ, Salviæ, Roriſmarini, Capill. Vener. Epatic. Anagall. Aquat. Agrimon. Tamariſci, Naſturt. Aquatic. Veronic. Mir.* Quibus adde omnia *Armoniaca, Millepedes, Lumbrici Terreſtres, Ebur, C. C.* &c. præcipue eorum *Salia Volatilia* & *Spiritus*, vel ſi *Salia* ſint *Fixa* addantur guttæ quædam *Spirituum Acidorum, Salis, Sulphuris*, &c. evaporando humiditatem,

tatem, hæc enim egregia ſunt Medicamina, & viribus vix cedunt *Enti Veneris*, quod in hoc morbo famigeratiſſimum eſt. Præſtat tamen conficere *Apozemata*, *Decocta*, *Infuſiones*, &c. Vegetabilium, pro vehiculis ad Salia illa *Armoniaca* & *Spiritus* ultimo memoratos, diluenda & digerenda. Exampl.

℞ *Aq. pur.* ℔iij. *Rad. Oſmund. Regal. Capill. Veneris*, *aa.* Mj. *uvarum Corinthiacar.* ℥iv. Coque. Colaturæ ℔ij. adde *Tinctur. Croci* (in *Spiritu Roriſmarini*) *Ent. Vener. aa.* ℥ij. *Syr. è ſucco Epatic.* ℥ij. Miſc. Doſis ʒiij. ter in die.

Externe Fomentationes & Unguenta conveniunt, ut

℞ *Flor. Salviæ*, *Chamom. Sambuci*, *Summitat. Lavendul. aa.* Mj. *Rad. Oſmund. Regal.* ℥iv, Coq. in Aq. fontan. q. ſ. ad ℔jſs. cui adde *Spir. Roriſmarin.* ℥vj. pro fotu. Vel ſi magis Arrideat hoc Celeberrimi Viri, Domini Meyow.

℞

℞ *Folior. Sambuc. Laur. Majoran. Salviæ Roriſmarin. Beton. Summitat. Lavendul. aa.* Mij. *Baccar. Juniper. Lauri, aa.* ℥j. Contuſis adde *Butyr. Maial. recent.* ℔iij. *Aq. Vitæ* ℥viij. Leniter Coquantur ad Aquæ Conſumptionem. Expreſſioni adhuc calenti adde *Ol. Nucis Moſchat. per expreſſ.* ℥ſs. *Balſam. Peruvian.* ℥j. Miſce. Fiat Unguentum. Vice autem *Butyr. Maial.* uſurpari poſſet *Medulla Bubula, Sevum ferinum, Oleum Lumbricorum,* &c.

De Remediis Chirurgicis vide ſcripta doctiſſim. vivorum *Gliſſoni,* & *Mayow.*

CAP.

CAP. XXXI.

De Affectibus Renum & Vesicæ.

1. *Calculus renum* dolorem in Lumbis fixum producit, cum Vomitu, &c. Urina primo limpida, & quandoque Sanguinea, postea tamen spissa evadit, cum sedimento sabuloso: Urina quandoque supprimitur, quandoque lapilli & materia viscida una expelluntur; adest etiam femorum stupiditas.

2. *Causa* est solutio continui, vel a lapillo vel sabulo in renibus, Ureteribus, &c. herente; vel à lympha acri eosdem vellicante, &c. Quo autem pacto Calculus in Corpore humano generetur consule Authores qui hoc super themate consultò scrip-

ſcripſerunt, præcipue autem *Baronem Helmontium.*

3. *Calculus veſicæ* dignoſcitur ex ſubita urinæ ſuppreſſione ipſo meiendi tempore, pruritu circa regionem pubis, &c.

Si ſit urinæ ſuppreſſio dicitur *Iſchuria*; ſi mingendi ſit difficultas una cum dolore dicitur *Dyſuria*; ſi guttatim effluat cum ſenſibili ardore, *Stranguriæ* nomen ſortitur.

4. *Diabetes* eſt affectus, quo perciti nimis crebrò & copiosè urinam reddunt, una cum ſiti, & totius corporis tabe; *Cauſa* præcipua eſt fermentum in renibus vitioſum & depravatum, unde nimia ſeri quantitas a ſanguine ſeparatur.

5. *Dolores Nephritici* a calculo oriundi periculo pleni ſunt; *Febres, Inflammationes, Iſchuriam, Dyſuriam, Stranguriam, Ulcera*, &c. producentes. Si Urina diu lympida peſiſtat, malum eſt omen; ſi ſpiſſior evadat, pa-

paroxyſmum pedem referre ſignificat. Si dolor hic nullis remediis cedat, & adſint ſudores frigidi, Leipothymiæ, &c. mortem adſtare ſignificant: Si affectus ſit hæreditarius, & ſenio confectos corripiat, nullam curam agnoſcit; ſicut & Diabetes inveterata, & iiſdem circumſtantiis veſtita.

6. Cura. In paroxyſmo initium ſumatur ab *Enematis Emollientibus*, ex *Lacte recenti & Vitellis Ovorum, numero* 2. Vel ſi magis arrideat, ſubſtituatur hoc ſequens;

℞ *Decoct. Commun. pro Clyſter.* ℔j. *Ol. Chamomil.* ℥ij. Miſc.

Si adſit Febris, Inflammatio, aut Plæthora, conducit Venæſectio; utcunque ſit, ſæpius ſubducatur alvus Enematis vel Remediis Laxativis. *v. gr.*

℞ *Elect. Lenit.* ℥ij. *Diaſenn.* ℥iv. *Milleped.* ℥iſs. *Spir. Salis ad gratam aciditatem.* Miſce. Doſis ad ℥ſs.

Sed si dolor valde urgeat, *Anodyna, Emulsiones & Opiata* unà cum *Specificis* magis conducunt.

℞ *Sem. quatuor frigid. aa.* ℥ij. *Sem. Urtic. Violar. aa.* ℥iij. *Aq. Destillat. Persicar. Petroselin. aa.* ℔ij. fiat Emulsio. Adde *Syr. de Althæa* ad dulcorandum. Interea autem dum hæc usurpantur, partes dolore affectæ foveantur *Oleo Scorpion. Formicar. Lilior. Chamomill. Unguent. Popul. Althæ.* &c. Quibus adde *Olea Chymica, Anisi, Feniculi, Anethi*, &c.

Nephritica & Stomachica hic etiam conveniunt, è quibus quæ sequuntur præstantiora sunt; *Millepedes, Lumbrici Terrestres, Sanguis Capri*, & eorundem *Salia Volatilia; Nitrum, Spiritus Nitri dulcis, Spiritus Vitrioli dulcis, Spiritus Salis dulcis: Testæ Testudinum, Testæ Ovorum, Oculi Cancrorum, Dactyli, Nuclei Persicorum*; *Rad. Althæa*, Gly-

Glizurhizæ, *Bardanæ*, *Petroselini*, *Filipendulæ*; *Semen Anisi*, *Fœniculi*, *Urticæ*, *Petroselini*, *Dauci*, &c. & eorum *Olea stillatitia*; *Semina quatuor frigida majora*, *Semen Papaveris*, *Violarum*, &c. *Crystallum*, *Sal & Tinctura Tartari*, *Salia Lixivialia è quolibet Vegetabili*; *Balsama Naturalia*, *& Balsamum Sulphuris*, *Terebinthina*, & omnia quæque *Diuretica*; ex hisce variæ fieri possunt compositiones; quæ variandæ sunt pro Causæ exigentia, & Medici Judicio.

Paroxysmo ferociam mitigante, si fabulum, &c. evacuetur, dentur *Terebinthina*, *Balsama*, *Oleum Amygdalarum*, *Oleum Nucis Avellanæ*, cum *Manna* & *Laxativis levioribus*; si nihil fabuli evacuetur, *Salia Volatilia Oleosa* sunt præstantissima.

In *Calculo* curando, eadem observanda est curandi ratio: In *Dysuria*, *Ischuria* & *Stranguria*, *Phlegmagoga* tenuiora, & *Absorbentia* (ut

Ocul. Cancror. &c.) & similia acrimoniam corrigentia, exhibere soleo.

In *Diabete*, *Enemata Refrigerantia*, *Purgantia leviora*, & *Incrassantia* ut *Gummi Arabicum*, *Tragacantha*, *Terra Sigillata*, *Plantago*, *Portulaca*, *Emulsiones*, *Opiata*, &c. exhibenda sunt.

CAP. XXXII.

De Dolore Arthritico & Rheumatismo.

1. ARthritis est dolor acutus Articulorum. *Rheumatismus* autem non solum ipsas Ossium junctiuras, sed & spatia intermedia, afficit, & per alia quælibet loca, sæpissime sine tumore, huc & illuc vagabundus fertur. 2. *Ar-*

2. *Arthritis* quæ manus afficit, dicitur *Chiragra*; quæ pedes, *Podagra*; quæ Genua, *Gonagra*; quæ lumbos aut Ischiam, *Sciatica*, vel *dolor Ischiaticus*; Generali autem nomine audit *Arthritis*.

Fierumque Periodica est & particulari membro affixa; quandoque hæreditaria, quandoque adventitia.

3. Causa doloris Arthritici, cujuscunque sit generis, est acidum (tantillâ licet quantitate) junctum articulis Volatilibus & etiam Lixivialibus, quæ cum in Sanguine fixæ sint, ope fermenti cujusdam extravasantur, & in partes impinguntur, & ibidem stagnant; & prout magis vel minus sint Volatiles, acida, acres, &c. eo magis vel minus coagulantur, & partium affectarum fibras nervosas irritant & vellicant.

4. *Arthritis* raro Lethalis est, incerta tamen est cura, & tempus misere protrahit; qui Juvenes, & Medi-

corum mandatis obtemperare parati sunt, feliciter satis liberantur; qui tamen provectiori gaudent ætate, Arthritide etiam inveteratâ & hæreditariâ existente, omnia remedia incassum usurpant; neque hoc in casu quicquam præstare possibile erit, donec remedia nobiliora & magis exaltata, quam quæ hodie apud *Galenicos* & *Cymicos* artis filios vulgo prostant, nobis innotescant.

Si subitò partem ullam Nobilem & Principalem, Ventriculum, Pulmones, &c. invaserit, atrociſſima Symptomata producit, nec nisi morte mediante sævire cessat.

5. *Therapeia.* Durante paroxysmo, ut dolor allevietur, *Anodyna* & *Diaphoretica* conferunt.

1. ℞ *Oculor. Cancror. Cinnabar. Nativ. aa. ℈ß. Laudan. Londin. gr. ij. Sal. Volat. C. C. gr. iij.* fiat pulvis pro unâ Dosi.

2. ℞

2. ℞ *Spirit. Lumbricor. Terrestr.* ℈j. *Aq. Sassaphr.* ℥vj. *Tinctur. Croci in Spiritu Hederæ terrestr.* ℥ß. *Syr. Papav.* ℥j. *Laudan. Liquid. gut. xx.* fiat Julapium. Sumat subinde Cochlearia bina.

Si Alvus constipata fuerit, *Enemata* leviora conducunt; quandoque etiam non abs re foret *Catharticum* aliquod fortius exhibere ante Paroxysmum, immo & ad ipsum paroxysmi primum adventum, si Articuli sint Robusti: Sed si paroxysmus hactenus ægrum corripuerit, purgatio plerumque nocet.

In initio paroxysmi, si *Febris* vel *Plethora* adsit, *Venæsectio*, *Cucurbitulæ* & *Vesicatoria* sæpissime bono cum fructu usurpantur; Hæmorrhoidum fluxus etiam conducit; speciatim in dolore Ischiatico.

Inter *Topica* huic affectui appropriata, *Spiritus Armoniaci Oleis Stillatitiis infarciti*, ut, *Lumbricor. Terrestr.*

reſtr. Sanguin. Human. Oſſ. human. &c. in quibus diſſolve *Opium* vel *Camphoram*; hæc, inquam, ſine pari ſunt, in quolibet *Arthritidis* genere, pro partibus dolore affectis fomentandis.

Extra Paroxyſmum; *Cauſæ Accidentales*, ut, Mæror, ſtudia immoderata, Veneris uſus nimius, & præcipuè nimia cibi ingurgitatio, & Crapulæ, maximâ cum curâ ſunt fugienda; & Diæta appropriata ſtrictè obſervanda eſt. Si Ventriculus impurus exiſtat, *Emeticum* tenuius a quibuſdam laudatur; utcunque ſit, *Purgativum* è fortiorum genere ſine dubio confert; Ex. Gr. *Pillulæ ex duobus*, *Pillulæ Tartareæ*, &c. cum *Mercurio Dulci*.

Inter *Alterativa*, omnia fere *Antiſcorbutica* & *Nephritica* laudantur.

Rheumatiſmus, eodem fere modo quo *Arthritis*, curatur.

Nos quidem pauciſſimos unquam vidi-

vidimus hoc affectu percitos, quibus *Venæſectio* frequentur inſtituta (ſaltem pro virium ratione) nocebat; ſed è contra plurimos novimus quibus in maximum commodum ceſſit, ſpeciatim ſi in principio morbi celebretur. *Purgatio* autem noxia eſt. Quod ad reliqua attinet, *Spiritus Volatiles Armoniaci* junctis *Anodynis* ſola ſunt Medicamina (& internè & externè uſurpata) quæ hunc affectum propellere valent.

CAP. XXXIII.

De Febribus in Genere.

1. *Febris* eſt Arteriarum pulſatio citatior, & Sanguinis effervescentia præternaturalis, ut & Spirituum Animalium conturbatio, orta à particulis heterogeneis texturæ Sanguinis inimicis.

2. *Fe-*

2. *Febres* dividuntur in *Continuas*, & *Intermittentes*; Intermittentium præcipuæ sunt *Quotidianæ*, *Tertianæ* & *Quartanæ*; suntque vel *Simplices* vel *Compositæ*; vel *Leviores*, vel *Malignæ*.

3. Omnia Viscera, ut & omnes Corporis partes hoc affectu perstringuntur, (precipuè autem viæ primæ, seu vasa ibidem sita) Ventriculus, Pancreas, Glandulæ omnes, Mesenterium, vasa chylifera & Lymphatica, unà cum meatibus sanguiferis.

4. *Signa* sunt pulsus celer præter naturam, dolor Capitis acutus & pulsativus, Lumborum dolor vehemens, rigores quandoque frigidi, Calor externus, &c.

5. *Causa* omnium *febrium* est deducenda à particulis extraneis & incongruis Sanguini commixtis, quæ naturali ejusdem mixturæ & consistentiæ adversantur; unde principium vitæ oppugnatur, &c.

Causa

Cauſæ Accidentales plerumque proveniunt a Lympha, Bile, Chylo, vitiatis, ab indebita excernendorum retentione, irregulari cibi & potus uſu; aere in frigidum vel & etiam in calidum vergente, quandoque infecto & corrupto; vulneribus, ulceribus, &c.

6. *Cura* conſiſtit in Sanguine ad priſtinum & naturalem ſtatum reducendo & Spiritibus Animalibus perturbatis denuo compeſcendis. In quem finem omnes *Cauſæ Procatarticæ* & *Accidentales* procul exulent, debitus ordo in uſu ſex rerum non naturalium diligenter obſervetur: Comeſtio in febrium excandeſcentia plerumque nocet; Excernenda & Retinenda juſtum tempus & quantitatem debitam (ſecundùm naturalem ægri conſtitutionem) obſervent. Sed in ipſo febris principio, vel potius ante ejus adventum, Vomitus, Purgatio, & aliquando Venæ-

Venæsectio, conducunt; evacuant enim particulas quasdam materiæ febrilis.

Quando autem febrilis hæc materia hactenus in fermentationem excitatata est, talia præscribenda sunt quæ non solum fermentationem compescant; sed & obstructiones reserent, Cruditates, aciditatem, & acrimoniam particularum in meatibus Chyliferis, Lymphaticis, &c. latitantium, amoveant & corrigant.

In *Febribus Continuis*, *Diaphoretica* multum faciunt, ut *Bezoard. Mineral. Margaritæ*, &c. præcipuè autem *Salia Volatilia*, & *Spiritus Viperarum*, *C.C. Urinæ*, &c. Hæc enim *Diaphoreticis* juncta, & in vehiculis appropriatis administrata, sudorem levem provocant, unde obstructiones reserantur, & fermentum illud febrile vel præcipitatur, vel excernitur.

Inter

Inter Refrigerantia præstant *Sal Prunellæ*, *Camphora*, *Spiritus Nitri*, *Salis*, *Sulphuris*, *Vitrioli*, &c. hæc conveniunt in omnibus febribus ardentibus, in Aqua Hordei aut simili propinata. In omnibus febribus quæcunque actu frigida, ut Aqua frigida, &c. nocent.

CAP. XXXIV.

De Febre Ephemera, & Synocho Simplici.

1. SI febris spatio viginti quatuor horarum terminetur, dicitur *Ephemera*; si per duos aut tres dies persistat, dicitur *Synochus simplex*, vel febris continua non putrida.

2. *Ephemera* incipit ab Algore lenti, quem subsequitur Calor febrilis

qui ſine paroxyſmis continuatur; febre *Continua* exiſtente, Symptomata violentiora ſunt. Si a Calore nimio oriatur febris, incipit ab Algore.

3. *Cauſa* eſt Sanguinis perturbatio ex uſu irregulari ſex rerum non naturalium, ut ex Aere nimium Calido vel Frigido, Animi Affectibus, Cibo vel Potu in Ventriculo ſtagnantibus & Putrefactis; ſubitâ pororum Corporis occluſione, quando Humores multum exagitantur & tranſpiratio inhibetur.

4. *Ephemera* plerumque ſuâ ſponte ceſſat; *Synochus* etiam *ſimplex* non uſque adeo periculoſa eſt; ſed ex defectu propriorum adminiculorum in *Putridam* vel *Hecticam* degenerat.

5. In *Curatione* promovendâ attendendæ ſunt *Cauſæ*; *vid. Sylvii Praxin lib.* 1. *Cap.* 28. In febribus Continuis Venæſectio confert, deinde

inde sudor mollis post Venæsectionem celebratam plerumque febrem solvit. V. gr.

℞ *Bezoard. Mineral. Gr. x. Sal. C. C. Camphoræ, aa. gr. iv. Cum Conserv. Flor. Calendul.* fiat Bolus ad sudorem promovendum.

Sed si Alvus constipata fuerit, priùs injiciatur Enema. In hoc Casu etiam conferunt Refrigerantia, de quibus vid. Caput proximè præcedens

---

CAP. XXXV.

De Febre Putrida & Ardente.

1. *Febris Putrida Continua*, sine intermissione perseverat a primo aggressu ad exitum: aliquando tamen, vel quotidie, vel tertia,

vel quarto quoque die Paroxysmum inducit, & exinde denominatur *Continua Quotidiana*, *Tertiana*, vel *Quartana*, &c.

Febris Ardens constanter ægrum affligit cum siti vehementi & inextinguibili. Quæ reliqua sunt Symptomata addiscuntur ex aliis *febrium* speciebus, sive *Continuæ* sint, sive *Intermittentes*, sive de utriusque natura participent.

2. *Causa* est materia quædam vitiata & Putrefacta, quæ cum Sanguini communicetur litem excitat inter particulas *Acidas* & *Alkalizatas*, unde Sanguis in ebullitionem consusam cietur: Et quo magis particulæ prædominantes de calore, Acrimonia, aut Bile participent, eò magis pervertitur Sanguinis Crasis, & Symptomata morbi magis ingravescunt. Si materia hæc corrupta (sive in Lympha, sive in succo Pancreatico, sive in ipso Chylo, hospitetur)

tetur) pro parte in vasibus hisce obstruatur (saltem pro modico tempore) quando denuo Sanguini redditur, verisimile est exinde effervescentiam febrilem magis augeri.

3. Omnes *Febres Ardentes* periculosæ sunt; sed Judicium particulare non ferendum est nisi ex Symptomatûm vehementia & ægri viribus, ritè perpensis. Senibus plerumque lethales evadunt. Si Urina Spissa sit, & Crassa, magnam Ataxiam in Sanguine indicat: Si Tenuis & Rubra appareat, adhuc majus est discrimen; & si albescat mortem præsignificat. *Febris Continua Quartana* diu persistens sæpe in Hydropem degenerat.

4. *Therapeia.* In principio *Febris Acutæ & Ardentis*, æger ab omni Carnis usu inhibendus est, & diæta tenuis Imperanda est, ut *Panatella*, *Jusculà Hordeata*, &c.

Sed in morbi declinatione, & febribus longioribus plenior victus concedatur ut Jusculæ (& quandoque caro ibidem incocta) & præcipue *Gelatinæ* ex Carne *Vituli*, *Pullorum*, *Perdicum*, &c. quibus adde *Gelatinam C. C.* &c. pro potu *Serum Lactis Destillatum* convenit; ut & *Aqua Hordei*; *Tinctura Rosarum*, *Violarum*; Decocta *Acetosæ*, *Lujulæ*, *Portulacæ*, &c. Quæ acuantur (si placeat) *Succo Limonum*, *Citrorum*; *Spiritu Sulphuris*, *Salis*, & præcipue *Nitri*. Exampl.

℞ *Hordei Excorticati* ℥iv. *Liquerit.* ℥j. *Cinnamom.* ℥iij. *Aquæ Puræ* ℔v. Coque. Colaturæ adde *Syr. de Rosis siccis* ℥iij. *Spiritus Nitri q. s. ad gratam aciditatem.*

In principio *Venæsectio* prodest; & si Ventriculus illuvie ullâ onereatur *Emeticum* levius conducit; sin alias, Venæsectione celebrata Purgativum Exhibeatur. *Exampl. Grat.*

℞ *Decoct.*

℞ *Decoct. Prunor.* ℔ß. *Cremor. Tartar.* ʒß. *Fol. Senn.* ʒiß. *Sem. Fœnicul. Aniſi aa.* ʒß. f. Infuſio per horas xii. Colatura detur uſui.

Purgatione peractâ, priuſquam *Cardiaca* exhibeantur, *Diaphoretica* quædam in uſum revocanda ſunt, quæ primâ vice de levioribus eſſe debent. Exampl.

℞ *Bezoard. Mineral. Sal. C. C. aa.* ϑß. Cum *Diaſcord.* q. ſ. fiat Bolus.

Sed in *Febribus Continuis Quotidianis, Tertianis,* aut *Quartanis, Extracta & Infuſiones Abſynthii, Gentianæ, Centaurii, & Corticis Peruviani,* quæ fieri poſſent cum Spiritu Salis Armoniaci, & in Quartanis Spiritu Gum. Ammoniac. Hæc, inquam, unà cum ſupra præſcriptis in tali Caſu conveniunt, prout ratio cuiquam dictitabit.

In hiſce febribus curandis attendenda ſunt Symptomata, à quibus

ipſæ

ipſæ febres ſuas denominationes ſortiuntur, ut ardor, ſudor, Vigiliæ, Vomitus, Delirium, Leipothymia, Cephalalgia, Sitis, Lingua Arida, &c. Nam in Deliriis, Vigiliis, &c. Opiata propinanda ſunt; in Linguæ & Faucium ariditate Gargariſmata; in Ardore & Siti Decocta Refrigerantia hactenus memorata, exhibenda ſunt; & in Vomitu, Diarrhæa, &c. propria horum Symptomatûm cura reſpicienda eſt.

Externe etiam plurima adhiberi ſolent, quorum infinitâ varietate referti ſunt plerique Authores, ad quos lectorem remitto.

CAP.

CAP. XXXVI.

De Febre Hectica, Colliquativa, & Catarrhali.

1. OMnes hæ febris ſpecies ab eadem cauſa proveniunt, viz. Acrimoniâ in Sanguinis maſſa, ortâ ex acredine levi, Lymphæ, vel ſucci Pancreatici, &c. quam ſæpe acquirunt poſt aliam febrem prægreſſam, vel ſi partem aliquam ulceratam in tranſitu alluant, exinde purulentam quandam materiam in ſanguinem deferentes; vel fortaſſin hæc acredo provenit a facultate digeſtiva læſa, Obſtructionibus Menterii, &c. unde Chylus nimium acreſcit, & corpus a paſtu calore perfunditur.

2. *Hectica*

2. *Hectica* dignoſcitur ex pulſu debili & celeri, calore modico & aeri (circa horam aut bihorium à paſtu utrumque hoc Symptoma magis urget) ſiti, tuſſi levi. —*Catarrhalis* vero dignoſcitur ex tuſſi vehementiori; Obſtructionibus Pectoris, Torpore Vigili & perpetuo. *Colliquativa*, ex ſudoribus Nocturnis. Hoc autem omnibus hiſce commune eſt quod Corpus gradatim conſumatur, adeo ut in merum Sceleton degeneret, ſola cute & oſſium compage ſuperſtite; quo caſu morbus denominatur *Tabes* vel *Maraſmus*.

3. Febres hæ ſi in principio attendantur curari poſſent; ſed ſi Corpus macie confectum fuerit ante curam inchoatam, ægre (ſi unquam) curantur. Si Hectica ab Inflammatione, Apoſtemate, &c. procedat, niſi hiſce Symptomatis propriam curam adhibeas, laterem lavas.

4. *Cur*

4. *Cura* tota consistit in Sanguine dulcificando, & ab acrimonia hâc expediendo; in quem finem, Corporis & Animi exercitia, Somnus, Vigiliæ, Excreta & Retenta, Naturalem statum sequantur; omnes potus fortiores spirituosi, Cibi aridi, & Concoctionis difficilis, cautè usurpentur; sed Jusculæ, Galatinæ, præcipuè ex Carne Gallinæ, Vituli, Perdicis, &c. confecta, Panatella, Pultes Oryzaceæ, Lacteæ, &c. cum ægri commodo usurpantur.

In Regno *Pharmaceutico*, *Absorbentia* & *Acrimoniam Corrigentia* primas tenent, ut; *Bezoardicum Mineral. Jovial. Lunar. Ocul. Cancror. Margarit. Catechu, Antihecticum Poterii, Minsichti, Diasaturn. &c.* Proximo in loco numerantur *Gummata* & *Balsama*, ut, *Ammoniac. Galban. Terebinth. Balsam. Sulphur.* (quale hactenus memoravimus *Cautte* 12. *de Empyemate*) & *Balsama* natu-

naturalia. —— Sed Medicamina in forma liquida exhibita magis huic morbo conveniunt, nam & ſitis ſæpiſſime hanc morbum comitatur; proinde pro potu Ordinario, & vehiculis requiſitis, uſurpetur *Aqua Hordei*; Decocta, Succi, & Aquæ Deſtillatæ *Endiviæ*, *Acetoſellæ*, *Portulacæ*, *Borraginis*, *Prunorum*, *Pomorum*, *Paſſularum*, *Radicum Aperientium*; Emulſiones è *Seminibus Frigidis*; *Aqua Antihectica* Dolæi; omnia Remedia Nitrata, &c.

Quæ ſequuntur, mirum ſucceſſum habent, ſicut in noſtra praxi ſæpius obſervavimus.

℞ *Bezoard. Mineral. Antihectic. Poterii aa. ℈ij.* Miſce. Doſis a gr. viij. ad gr. xv. in pulpa Pomi ſingulis Auroris, ſuper bibendo ℥iv. Infuſionis ſequentis.

℞ *Aquæ Capon. Aq. Spermat. Ranar. aa. ℔ſs. Antimon. Crudi Pulveriſ. ℥j. Paſſular. Inciſar. ℥ij. Infund.*

in

in vaſe vitreo duplici in loco aliquo calido, Colaturæ ℥iv. *Add. Spir. Sal. Armoniac. gut.* xx. pro unâ Doſi.

Sed præterea, varia illa Symptomata & Affectus, à quibus oritur febris maxime ſunt attendenda, v. gr. ſi calor intenſus Pedes & Manus poſſideat, ſitis multum urgeat, hoc in caſu Remedia Aquea juncta Acidis levioribus conveniunt: In Sudoribus Nocturnis adde Nitrata & Saturnina.

In Obſtructionibus & febribus *Catarrhalibus Spiritus Salino-Urinoſi* conferunt. Si Tuſſis, Vigiliæ, Dolor, Diarrhæa, &c. adſint, *Bezoardica* & *Anodyna* uſurpanda veniunt. —Si ab aliis morbis procedat, conſule illorum curam; v. gr. ſi ab *Apoſtemate*, *Ulcere*, &c. exhibenda ſunt *Balſamica*; & ſic de cæteris.

CAP. XXXVII.

De Febribus Intermittentibus.

1. EST vitiosa Sanguinis efferveſcentia, unà cum paroxyſmis quandoque pluribus quandoque paucioribus, intervallatim homines corripiens; paroxyſmis putà ſua ſponte recedentibus, & denuo redeuntibus.

2. Si paroxyſmus invadat poſt interſtitium 24 horarum dicitur *Quotidiana*; ſi poſt 48 horas, dicitur *Tertiana*; ſi poſt 72 horas vel 3 dies elapſos, quarto nempe die (incluſive numerando) dicitur *Quartana*: Omnes hæ febrium Intermittentium ſpecies magis vel minus vehementes ſunt, & magis vel minus pro-

prolongantur, prout materia peccans & ægrotantis temperamentum variantur.

3. Omnes febres Intermittentes incipiunt ab Algore & Horrore qui per horam præter propter durat; deinde ſubſequitur incaleſcentia febrilis, cum Dolore Capitis & Lumborum, Oſcitatione, Siti, Vigiliis, &, nonnunquam, Delirio.

Febris Intermittens *Quotidiana*, ſi eandem non obſervet periodum, & unà adſint ſapor amarus in ore reſidens, vomitio materiæ biliosæ, &c. audit apud Medicos nomine *Tertianæ Duplicis*. Sed ſi hæc Symptomata non appareant, ſed paroxyſmus ſtatim à paſtu regulariter & conſtanter invadat, dicitur *Quotidiana*. Quartana plerumque poſt meridiem, vel circa veſperam invadit. In omnibus febribus Intermittentibus pandiculationes & Oſcitationes præcedunt.

4. In *Causa* explicanda, nos non aliùs quam Celeberrimi *Sylvii* vestigia sequimur, & proinde autumamur febres intermittentes ortum ducere ab obstructione unius vel plurium è ductibus lateralibus Pancreatis, quæ obstructio contingit ex pituita viscida majori vel minori copia ibidem collecta. Unde fit quod Succus Pancreaticus ex mora acescat, & proinde cum postea in Duodenum proruperit, & Bili ibidem obviam iverit, effervescentiam excitant quæ Horrorem, Rigorem, &c. inducit. Et hoc etiam extra Controversiæ aleam ponimus, quod varietas illa febrium intermittentium non aliunde quàm à varia dispositione & mixtura Succi Pancreatici, Bilis, & Pituitæ noxiæ, oriatur. Huic Sententiæ magnam conciliat authoritatem maximus ille *Sylvius*; *vid. prax. lib.* 1. *Cap.* 27. *&* 30.

5. Fe-

5. Febris Intermittens ſuapte natura periculoſa non eſt, niſi per accidens infirmos & valetudinarios corripuerit, vel morbum quempiam gravem ſeu malignum ſubſecuta fuerit, vel in alium affectum ſe pejorem, Hydropem, Phthiſin, &c. degeneraverit. *Quartana* eſt omnium longiſſima, & curatu difficilima, unde vulgo *Ludibrium Medicorum* dicitur. Nos tamen feliciſſime & maximâ cum expeditione curare conſuevimus, immo ipſo tempore hyberno, quo tempore maxime pertinax & difficilis obſervatur; nec in hac noſtra cura unquam *Corticem Peravianum* in uſum adhibuimus.

6. *Cura.* Coagulum illud Obſtruens Incidendum, Diſſolvendum, & Expellendum eſt: Aciditas & Acrimonia ſuccorum corrigenda: Et partes debilitatæ Corroborandæ ſunt. Omnia *Amara* & incidunt & corroborant, ut, Radices *Gentianæ*,

Ariſtolochiæ, *Enulæ* : Summitat. *Abſinthii*, *Tanaceti*, *Marrubii*, *Centauri*, *Chamomilli:* Et tantum decantatus ille *Cortex Peruvianus*. Omnia *Aromatica* acria, ut, *Piper*, *Cariophylli*, &c. Sed *Salia Volatilia Oleaſa* mirum in modum obſtructiones reſerant, & aciditates corrigunt, quo caſu etiam addi poſſent *Abſorbentia*, ut, *Oculi Cancrorum*, *Bezoard. Mineral.* &c. Quæ omnia varie præparari poſſunt. *Cathartica* etiam, & *Diaphoretica*, vel ſupra præſcriptis juncta, vel per ſe debitis intervallis exhibita, maxime conveniunt; immo abſolutè neceſſaria videntur, ſicut & *Emetica*, quando Ventriculus ſaburra impura oneratur. Inter autem *Emetica* præcipuum eſt (niſi virium imbecillitas adſit) *Tartarus Emeticus*; alias *Sal Vitrioli*, & *Cardui*. Ex. Grat.

℞ *Zythogalæ* ℔iij. *Summitat. Cardui*, *Chamomilli*, *aa.* ℥j. f. Decoctio.

Hoc

Hoc primo vomitum deinde ſudorem provocat. Nos ipſimet experti ſumus, quod Decoctum *Chamomilli* magnâ quantitate aſſumptum (vel ſuccus ejuſdem minori quantitate) per duas vel tres vices repetitum, morbum profligaverit.

Pro *Catharticis*, quæ ſequuntur, aut iis ſimilia conveniunt.

1. ℞ *Decoct. Amar.* ℥iv. *Syr. è Rhamno Cathart.* ℥vj. *Spir. Abſinth. gut. xl.* Miſce pro unâ Doſi. Vel, ſi magis allubeat hoc *Sylvij.*

2. ℞ *Pillul. Fœtid.* ℈ſs. *Trochiſc. Alhandal. Mercur. Dulc. aa. gr. v. Ol. Succin. gut. ij.* f. Pillulæ pro una Doſi.

Si Obſtructiones non uſque adeo contumaces ſint, ſæpe unica Diaphoreſi profligatur morbus, ut ſæpe in praxi noſtrâ nobis occurrit. Diaphoretica ſunt Decocta *Chamomilli*, *Salviæ*, *Cardui*, *Scordii*, *Petaſitidis*, &c. quorum ſingulis

Doſi-

Dosibus addi possent *Spir. C. C. Laudan. Liquid. Tartarisati, aa. à gut. xx. ad xxx.* &, si urgeat occasio, tantundem *Tincturæ Piperis.*

Hoc etiam observandum est quod *Emetica* & *Cathartica* longius ante adventum Paroxysmi exhibenda sunt; Sudorifera autem non nisi circiter 2 horas ante Paroxysmum, ut æger nempe sudore leviore perfundatur illo ipso temporis momento quo paroxysmus redux invadere consueverat.

Externe applicari possent *Emplastra*, ex *Mastiche*, *Olibana Camphora*, *Oleo Macis*, *Terebinthinæ*; quæ Ventriculo, Umbilico, vel Carpis admoveantur.

CAP.

CAP. XXXVIII.

De Febribus Malignis & Peſtilentialibus.

1. *Febres* hujus farinæ varia ſortiuntur nomina, à variis Symptomatibus & Locis; alias eâdem planè methodo curantur: Præcipua enim differentia in *Malignitatis* gradu conſiſtit. Ex omnibus hiſce Febribus ipſa Peſtis maximè eſt maligna, acuta, contagioſa, & lethifera.

2. *Febris Maligna* eſt morbus contagioſus & pernicioſus, vires proſternens, fermenta omnia & viſcerum functiones penitus ſubvertens; ortus à Deleteriis & Contagioſis particulis Sanguini inſinuatis, & illo

lo mediante in ſingulas Corporis partes devectis.

3. *Signa* ſunt ſubitus virium collapſus; & præterea, quando primò invadit hujuſmodi febris, horror levis; quem ſubſequitur dolor Capitis & Lumborum, pulſus frequens, debilis & inconſtans; Urina conſtitutionis ſanæ æmula; quandoque vigiliæ, quandoque torpor & ſomnolentia cum inſomniis infeſtis; Delirium, Vertigo, Sitis, Defectus Appetitûs, Vomitus, Singultus; quandoque Stridor dentium; Tormina Ventris, Cardialgiæ, Leipothymiæ, Convulſiones, Hæmorrhagiæ, Diarrhœa, Maculæ & Exanthemata in ſuperficie Corporis apparentia; Et ſi adſint Carbunculi & Bubones, vera dicitur *Peſtis*.

4. *Cauſa* Febrium Malignarum eſt Aer Sale Volatili Arſenicali, vel Acri, imprægnatus, qui Sanguini & ſero communicatur vel per Corporis

poris poros, vel mediante alimento, ſalivâ, &c. Sed præcipue per inſpirationem in pulmones deducitur, unde Sanguinis textura & intima conſiſtentia violatur, adeo ut principio vitali reſiſtat, & Spiritus Animales in Confuſionem redigantur. *De Corruptione aeris vide Authores, qui hac ſuper re fuſe ſcripſerunt.*

5. *Prognoſtica* ſunt maxime infida & dubia. Obſervandum tamen eſt Morbos Epidemicos peculiaria habere Symptomata, ex quorum accurata obſervatione, morbi exitus, an fauſtus, an infauſtus, prædici poteſt. Prognoſtica quæ ſequuntur meritò mala reputantur, viz. Delirium ſub initio morbi, & à ſomno non levatum; motus Convulſivi, Manuum & Linguæ Tremor, Singultus, Aſpectus faciei & Oculorum ferox & horridus, Conatus objecta quæpiam obvia corripiendi, & ſtragula quibus co-opertus jacet com-

complicandi; Exanthemata & Maculæ apparentes & continuò evanescentes, &c. ——Quod ad Pulsum, Urinam, & Alvi excretiones attinet, nulla certa Prognostica exinde deduci possunt.

6. *Cura* præcipuè in duobus consistit; vel in Corpore ab injuriis contagii defendendo & præservando; vel in Malignitate ex contagio hactenus suscepto & reliquis Symptomatis vincendis & profligandis.

Primo Conducit omnia illa fugere quæ Corpus malignitati contagii magis obnoxium redderent; ut, nimia comessatio, compotatio, & veneris usus immoderatus; omnes Affectus & Passiones Animi, Ira, Sollicitudo, Timor, &c. Cavendum etiam ne evacuationes solitæ, Hæmorrhoidum, Mensium, Fontanellarum, &c. à naturali & consueta methodo desciscant. Si adsint Obstructiones, reserandæ sunt; si Cacochymia,

cochymia, Emetica & Cathartica exhibenda ſunt; quibus addantur (vel, ſi magis arrideat, debitis intervallis per ſe exhibeantur) *Bezoardica*, quæ & per *Diaphoreſin*, & per *Diureſin* operantur. Si plæthora adſit, ſecetur vena. Omnes autem hæ regulæ ſolummodo obtinent, ubi aliæ circumſtantiæ non prohibent, Verb. Grat. Tempus Anni inopportunum, aer infectus, &c. *Emetica*, *Cathartica* & (præcipue) *Venæſectio* non niſi maximâ cum cautela imperanda ſunt; quin potius *Alexipharmacis* & *Sudoriferis* inſiſtendum.

Externe; ad infectionem præcavendam ſuadent Medici ut focus inſtruatur ex *Junipero*, *Lauris*, *Roremarino*, *Lavendula*, &c. & ut omnia loca diligenter vitentur, in quibus hic morbus graſſatur; etiam omnia loca fœtida, Squalida, & Cadaveribus repleta: Sin autem im-

possibile sit loca hujusmodi infecta, & hominum hoc morbo correptorum consortium, fugere; *Præservativa* assumenda sunt, & manè ante cibi assumptionem, & noctu antequam obreperet somnus. Exampl. Grat.

℞ *Aq. Prophylact. Sylvii, Vini Meracioris aa.* ℔j. *Theriac. Venet. Veteris* ℥iv. *Camphoræ* ℥j. fiat *Tinctura.* Dosis ℥j.

Præter Theriacam Andromachi, Mithridatium etiam & alia Alexipharmaca composita conveniunt. Radices *Zedoariæ, Angelicæ, Petasitidis, Contrayervæ, Serpentariæ, Virginianæ, Allii.* Etiam *Crocus*, Carduus *Carlina* dictus, Ruta, &c. De omnibus, inquam, hisce fieri possunt *Infusiones, Tincturæ*, &c. maximâ cum utilitate. Et si addantur *Acida*, ut, *Spiritus Acidi Minerales, Succi Citrorum, Limonum, Lujulæ*, &c. eo magis efficaciora, expe-

experientiâ teſte, evadunt. Qui itaque Melancholici ſunt antidotum in Pectore circumferunt; & etiam illi quorum Sanguis Acido temperatur pro optimis præſervatoriis utuntur *Vino* cum *Spiritu C. C. Urinæ*, &c.

Sed ſi morbus hactenus ægrum corripuerit, & jam jacta ſit alea, exhibenda ſunt remedia quæ non ſolum malignitatem & Acrimoniam imbibant, & per Diaphoreſin expellant, ſed & alia Symptomata periculoſa ſupprimant & devincant, Diarrhæam forte, Convulſiones, &c.

Ex *Antidotis* hæc meritò primum ſibi vendicant locum; viz. *Bezoardicum Antimoniale*, *Unicornu foſſile*, *Oſſa Viperarum*, *Serpentum*, *vel è Corde Cervi*, *Margaritæ*, *Corallia*, *Oculi Cancrorum*, *Bolus Verus*, *Terra Sigillata*; *Sal Volatile & Spiritus C. C. Viperarum*, *Urinæ*, &c. quæ

si *Succinata* mirum in modum Venenum expellunt & Spiritus Animales corroborant & invigorant. Ex supra-nominatis, & aliis ejusdem farinæ, varia fieri possunt Præparata, pro Symptomatum diversitate varianda. Exampl.

1. ℞ *Spec. Cord. Temp.* ℈ß. *Camphor. Salis C. C. aa. gr. iv. Olei Succini. Gut. iij. Diascordii q. s.* fiat Bolus.

2. ℞ *Bezoard. Mineral. Pulver. Gasconici, aa. gr. vj. Sal. Viperar. Camphor. aa. gr. iij.* fiat Pulvis.

Hujusmodi remedia exhiberi possunt sub primum morbi insultum ad diaphoresin promovendam, sed denuo reiteranda sunt prout postulat occasio, addendo *Laudani gr. j.* si nempe dolores adsint atroces; & interea dum sudat æger subinde propinentur Cochlearia bina *Tinctura* supra-præscriptæ; vel affundatur *Spiritus Nitri Spiritibus C. C. & Viperarum,*

perarum, uſque donec Ebullitio ceſſet. Poſſes etiam ope *Spirituum horum fixorum*, vel *Salis* ex hac commixtione *præcipitati*, *Aquam Hordei* acuere, vel potius *Aquam* in quâ *C. C.* & *Oſſa Viperarum* decocta fuerint, quæ dulcificetur *Syrupo Papaveris*, vel *Diamoron*; vel inſtilletur *Spiritus Dulcis Nitri*, *Salis*, *Vitrioli*, in Aquam *Borraginis*, *Scordii*, *Juniperi*, &c. de quibus bibat æger dum ſitibundus aut Calore oppreſſus exiſtit. In Vigiliis autem & deliriis (niſi hæc finem conſequantur) addenda ſunt *Opiata* fermentata. In ſiccitate Oris & Linguæ utantur *Sale Prunellæ* cum *Aqua Roſarum*, *Plantaginis*; *Syrupo Diamoron*, *Vino Albo*, &c.

Externè; Regio Cordis, & Carpi inungantur *Oleis Succini*, *Rutæ*, *Angelicæ*, *Scorpionum*, *Nucis Moſchatæ*, &c. & *Balſamis*: Quæ etiam formari poſſunt in modum *Empla-*

ſtri cum *Pulvere Bufonum*, *Sabin. Rut. Sulphure* & *Terebinthina*. Quod ad Bubones & Carbunculos attinet, Conſulendi ſunt alii Authores.

CAP. XXXIX.

De Variolis & Morbillis.

1. AFfectus hi ſunt de Febrium malignarum & contagioſarum genere, ſolo humano generi incidentes, idque non niſi ſemel per integrum vitæ curriculum (non abſtante quod ſuppoſititii quidam affectus horum æmuli in contrarium adducantur.) *Variolæ* primò puſtularum in modum prorumpunt, quæ denique ſanioſæ evadunt; ſed *Morbilli* primò rubicundi & ſicci apparent, & deinde abſque ſuppuratione evaneſcunt. 2. *Sig-*

2. *Signa* ſunt, Arteriarum & Brachii & Temporum pulſatio frequens & citata, Oculi rubicundi apparent, & humorem aqueum Lachrymarum adinſtar profundunt, Cutis pruritu & punctionibus afficitur, adeſt torpor inſignis, dolor Capitis & Dorſi, calor febrilis levis, & conſtans, qui poſt duos aut tres dies multum augetur, cum ſiti, Vomitu, Pulſatione Cordis, Reſpiratione difficili, Tremore, Convulſionibus, &c.

Tertio autem vel Quarto die Variolæ plerumque erumpunt, primò quidem in Dorſo, deinde in Abdomine, & Facie, & tota Corporis ſuperficie: *Augmentum* durat uſque ad diem undecimum.

In *Morbillis* Symptomata ſunt mitiora, copioſa adeſt ſalivæ excretio, & tuſſis plerumque vehementior quam in *Variolis*.

3. *Cauſa*

3. *Cauſa.* Credo horum affectuum ſeminarium nobiſcum connaſci, & in noſtro Corpore occultum latitare, uſque dum Cauſæ quædam occaſionales (præcipuè contagium) Sanguinem violenter exagitaverint, unde fermentum illud ſeminale inſurgens, *Variolarum* Eruptionem procurat.

4. *Variolæ* cito apparentes, primum rubræ, deinde albæ, amplæ, rotundæ, paucæ, diſtinctæ, &c. periculum abeſſe ſignificant. Sin autem Calor Febrilis ante Variolarum exitum miteſcat; vel ſi egreſſæ ſint irregulariter, vel ubi egreſſæ ſunt, ſtatim recedant, vel ſi confluentes & depreſſæ, & maculis nigris in medio apparentibus ſtipatæ fuerint, ſi illis permiſceantur Maculæ purpureæ, ſi adſit alvi fluxus, reſpirandi difficultas, tuſſis ſicca, Urina vel Dejectiones Sanguineæ; omnia inquam hæc ſunt ſigna lethalia: Et ſi

poſt Eruptionem confeſtim Evaneſcant, & tumor remittatur, in peſſimo ſunt ſtatu. Adulti in majori diſcrimine verſantur quam Juniores; & ſi Mulierem Gravidam corripiant, plerumque abortus ſubſequitur.

5. *Cura.* Quamprimùm Symptomata febrilia ſeſe prodant, æger aeri frigido non eſt exponendus, frigus enim eruptionem inhibet; ſed & etiam à nimio calore cavendum eſt, hic enim ebullitionem nimiam concitaret; gradus itaque caloris & frigoris moderati eſſe debent, & naturalem ſtatum non tranſgrédientes. Cereviſia, Vinum, Caro, fugiantur. Eorum vicem ſuppleant; *Farina Avenacea*, *Panatella*, cum *ſucco Citri* vel *Aurantiorum*; & pro pótu Lac cum pomis ibidem infuſis.

℞ *Lactis Pint. j. Aquæ Pint. iij. ſingulis Pintis adde Syrupi Citr. vel. Lujul.* ℥j. vel *Aqua Hordei*, ſi acuatur

tur *Spiritu Dulci Salis*, *Nitri*, *Vitrioli*, cui Gratioris ſaporis ergo addatur *Syrupus* aliquis. Vel (ſi magis arrideat) Cereviſia tenuis in quâ flores *Calendulæ*, *Aquilegiæ*, *Borraginis* & ſimilium decocti fuerint, de quâ bibat æger pro lubitu. *Cardiaca* differenda ſunt uſque ad quintum diem, quo tempore lecto committatur, & *Cardiaca* congrua uſurpentur; &, ſi malignitas ſubeſſe videatur, addantur *Bezoardica*.

℞ *Aquæ Scord. Cardui aa.* ℥j. *Laudan. Liquid. Tinctur. Croc. aa. gut. vj. Syrup. Corallor.* ℥ß. Miſc.

Hoc vel huic ſimili utatur uſque ad diem Septimum, Octavum, vel Nonum; &, ſi occaſio poſtulet, adde *Antimon. Diaphoret. Bezoard. Mineral. Terr. Sigillat. Myrrh.* &c.

Sed ſi nova febris ſuboriatur ex Puſtularum ſuppuratione, *Acida* leviora exhibenda ſunt, uſque dum febris declinare inceperit.

In

In Variolis *Confluentibus* Methodus Præſcripta rigidius obſervanda eſt, majus enim ſubeſt diſcrimen, quam in *Diſtinctis*: Et præterea *confluentes* plerumque comitatur in adultis Salivatio, in Infantibus fluxus alvi. Quod ad Salivationem attinet, illa potius promovenda quam inhibenda eſt, uſque ad diem Decimum-Tertium; in quem finem utatur æger Cereviſia tenui (vel ſimili) de quâ copioſe bibat, hæc enim nec Calorem nec Sudorem conciliat: *Hypnotica* etiam ſub veſperam concedi poſſent: Hoc pacto promovebitur intumeſcentia faciei & manuum, æque ac ſalivatio, uſq; adeo ad ſalutem neceſſaria. Quam ſententiam adſtruebant quidam non infimæ ſortis Medici, & præcipue Celeberrimus noſter *Sydenhamus*, cujus doctrinam hac in parte in praxi noſtra ſæpiſſime confirmatam vidimus.

℞ *Aquæ Rosar. Lujul. aa.* ℥j. *Laudan. Liquid. gut. xij. Syrup. Diamoron.* ℥ß. Misc. fiat Julapium.

Sunt inter Medicos qui præscribunt, *Diacod.* ℥j. *Laudan. Liquid. gut. xiv. in Aqua Primulæ veris.* Existimant etiam *Diarrhœam* infantum inhibendam non esse, ex eo quod sit naturæ conatus ad materiam morbificam expellendam; quorum sententiæ nos calculum nostrum adjicimus.

Quæ Symptomata apparent ante *Variolarum* Erruptionem, vix attendenda sunt: Sed si, cum jam egressæ fuerint, denuo evanescant, *Salia Volatilia, Urinosa, Spiritus Viperarum, C. C. &c. Elixir Propriet. Essent. Myrrh. &c.* maximè conveniunt. (Quæ etiam juncta *Cephalicis* in *Comate* & *Epilepsia* multum valent.)

Si Saliva viscida ægros infestet adeo ut in suffocationis periculo videantur

videantur (quod & sæpe contingit, circa diem undecimum) Gargarismata in usum revocanda sunt. Vulgare hoc Medicorum præscriptum multum confert.

℞ *Cortic. Ulmi* ℥vj. *Glyzirrhiz.* ℥ß. *Passular. Exacinat. num. xx. Rosar. Rubrar. pug. ij.* Coq. in ſ. q. Aquæ Fontan. ad ℔jß. In Colatura Dissolv. *Mel. Rosar. Oxymell. Simpl. aa.* ℥ij. Misce fiat Gargarisma. Quod ad alia Symptomata, consule alios authores qui eadem fusiùs tractarunt.

Externè, cum Pustulæ duriusculæ evaserint, inungatur facies *Oleo Amygdalar. Dulc.* vel *Cremore lactis* commixto *pollini subtilissimo Brasii recentis optimè siccati*, de quibus fiat *Unguentum*, quod non solum cutis pruritum, sed & ejusdem deformitatem impeditet.

S CAP.

CAP. XL.

De Chlorosi.

1. AFfectus hic *Chlorosis* dictus, quandoque *Icteri Albi*, morbi Virginei, *Febris Albæ*, &c. nomine audit; estque Cachexia, vel mala Corporis dispositio.

2. *Signa* sunt Lassitudo totius Corporis Spontanea, facies pallida & livida, respiratio difficilis speciatim si Corpus moveatur, palpitatio Cordis, Arteriarum pulsus citatior; Intumescentia totius Corporis, Tibiarum, Pedum, &c. totum etiam Corpus molle & flaccidum existit; adest etiam dolor Ventriculi, Cephalalgia gravativa, Appetitus depravatus, Mensium suppressio, &c.

3. *Causa.*

3. *Causa. Internè*, Sanguis nimium redundat pituitâ viscidâ & acidâ, vasa Capillaria, speciatim quæ uteri regionem occupant, obstruente.

Externè, somnus nimius, exercitii & motûs defectus, vitæ genus sedentarium; præcipuè autem victus incongruus Ventriculi & aliarum partium fermentum enervans.

4. Affectus hic, non est periculosus; si in Virginibus oriatur ex mensium suppressione, non aliàs felicius quam ex mariti consortio curabitur.

5. *Therapeia.* Causæ externæ removendæ sunt; pituita acida & viscida corrigenda & expellenda est; Obstructiones reserandæ, &c.

Primò itaque si Ventriculus impuritatibus saturetur, & vires non prohibeant, leve *Emeticum* conducit; sed in omni casu *Catharticum* aliquod de tenuiorum genere sæpius

exhibendum est, ut Corpus à materia illa viscida liberetur. Exampl. Grat.

℞ *Pillul. Stomach. cum Gumm.* ʒij. *Sal. Urin.* ʒß. *Ol. Menth. Fœnicul. aa. gut. iij.* fiant Pillulæ vel,

℞ *Chalyb. Præpar. Diasenn. aa.* ʒß. *Carophyll. Nuc. Moschat. aa.* ʒij. Misc. f. pulvis pro una Dosi ʒi. Vel si magis allubeat exhibeantur Infusiones Purgativæ, vel Apozemata cum *Senn. Agaric. Rhabarb.* &c. semper tamen junctis Apertivis huic affectui congruis; é quibus præcipua sunt *Radic. Ari, Aristoloch. Bricn. Summitat. Scordii, Artemisi: Absinth. Puleg. Centaur. Nepet. Agrimon. Croc. Semin. Dauc. Fœnicul. Anis.* Et Aromaticis, ut *Cariophyll. Nuc. Moschat. Cinnamom. Cort. Winter. Piper.* &c. Conducunt etiam omnia Volatilia Antiscorbutica Capite 28. descripta, & Gummata, ut *Aloe, Ammoniac. Galban.*

Galban. Myrrh. Sed Præparata ex *Marte*, ut ejuſdem Crocus, Sal, Extractum, Tinctura, &c. in hoc morbo debellando nullis ferè remediis loco cedunt. His adde *Salia Volatilia Oleoſa, Tinctur. Antimon. Spir. Tartar.* &c.

℞ *Tinctur. Antimon. Tinctur. Martis aa.* ℥ß. Miſce Doſis ad guttas xxx. vel xl. in Aqua *Artemiſiæ*. Vel,

℞ *Spir. Sal. Armoniac. Tinctur. Croc. Spirit. Sabin. aa.* ℥j. *Eſſent. Nuc. Moſchat.* ℥ſs. Miſce Doſis à gut. xl. ad lx. in *Vino Chalybeato*. Vel,

℞ *Croc. Mart. Bezoard. Mineral. aa.* ℈j. *Fæculæ Bryon.* ℈ij. *Ol. Cinnamom. gut. iv.* f. Pulvis.

Hæc & ſimilia per tres aut quatuor ſeptimanas exhibeantur, purgationibus etiam levioribus quandoque intercalatis.

Niſi hæc ultimò præſcripta ſudorem moverint adhibenda ſunt etiam *Diaphoretica* (nempe poſt correctionem & evacuationem materiæ peccantis) ad Recrementa expellenda & Leucophlegmaciam abigendam.

CAP. XLI.

De Menſium Suppreſſione.

1. EST vel totalis ſuppreſſio, vel diminutio naturalis evacuationis Sanguinis Menſtrui, quæ jure naturali quoque menſe fieri conſueſcit.

2. *Cauſa* oritur, vel a Vitio Sanguinis, qui cum nimium viſcidus & ſpiſſior exiſtat, fermentatio menſtrua ritè non peragitur ; vel à vitio vaſorum evacuationi inſervientium,

tium, quæ occluſa vel nimium anguſta redduntur ope materiæ cujuſdam Glutinoſæ, vel forſan Lumbricorum, Lapillorum, Uteri & Partium adjacentium intumeſcentiæ, nimiæ Pinguedinis, &c.

Inter Cauſas externas recenſentur Aer frigidus; ægri introitus in Aquam frigidam, ipſo fluxûs tempore; prava Sanguinis diatheſis, unde fermenta Stomachi, &c. depravantur; etiam Mæror, Timor, Ira, &c.

3. In Affectu hoc dignoſcendo, ipſius ægri teſtimonium certiſſimum eſt ſignum. Si oriatur ex vaſorum obſtructione, adeſt Torpor, appetitus imminutus, intumeſcentia Abdominis. Dolor Lumborum & partium Vicinarum, ſæpiſſimè etiam fluxus Sanguinis ad aliam quamlibet portam, vel aures, vel nares, vel os, &c. qui circa tempus debitæ evacuationis menſtruæ invadit. Si

oriatur

oriatur a Sanguinis vitio, adeſt Cachexia.

4. Eſt Morbus Chronicus; & niſi tempeſtivè caveatur, forſan Hydropem, Suffocationem, Phthiſin, &c. producit.

5. *Cura.* Ab initio, primæ viæ ſunt purgandæ, exhibendo *Cathartica*, qualia Capite ultimò prægreſſo memoravimus; quibus adde *Extract. Colocynth. Elater. Scammon. Reſin. Jalap.* &c.

℞ *Pillul. ex duobus & Stomach. cum Gumm. aa.* ℥j. *Caſtor. Croc. Sal. Martis, Artemiſ. aa.* ℈j. *Ol. Stillatit. Sabin. gut. x. cum Syr. Abſinth.* f. Pillulæ. Doſis ℥ſs. Exhibenda eodem circiter tempore quo menſtrua profluere conſueverant. *Apertiva* etiam ſuperiore Capite recenſita non incommodè huc referentur, quibus inſuper adde *Radic. Petaſit. id. Angelic. Imperator. Zedoar. Folia Rut. Major. Matricar. Menth. Sabin.*

Eorun-

Eorundem etiam *Salia* & *Olea Deſtillata*, cum *Tinctur. Caſtor. Gum. Guajac. Ammoniac. Myrrh.* &c. multum præſtant; ſpeciatim ſi *Volatilia Oleoſa* pro tincturis extrahendis adhibeantur; exinde enim majori ut pollent in Obſtructionibus reſerandis, cum debitis vehiculis propinata. *Enemata* Calidiora injecta & diu retenta laudantur; & ſatis novimus *Phlebotomiam* circa tempus evacuationis Menſtruæ conſuetum multum conferre: Quod ad *Injectiones*, *Peſſaria*, *Balnea*, *Unguenta*, &c. attinet, non opus eſt quod in anguſtis hiſce ſchedulis ſuper hoc Themate verba faciamus, quando quidem plurimi proſtant Authores qui materiam illam prolixè ſatis tractaverint, quos conſulere dignetur Lector.

CAP.

CAP. XLII.

De Nimio Menſium Profluxu.

1. MEnſes nimium profluere dicuntur; vel quando ſæpius quàm fas eſt fluunt; vel quando diutius quam par eſt fluxum protrahunt; vel quando majori quantitate quàm ſolitum eſt peccant.

2. *Cauſa.* Sanguis vel nimium attenuatus, vel acris, vel nimium abundans; Vaſa etiam Uteri, vel nimium laxata, vel humida; vel ſupra modum reſerata, vel rupta, &c.

Cauſæ Accidentales ſunt, nimia calidorum & acrium ingurgitatio, Diæta tenuis Sanguinem attenuans, Pharmaca ejuſdem generis ingeſta; Vigiliæ nimiæ, Exercitium Corporis nimium;

nimium; etiam Timor, Vulnera, Ictus, Caſus, &c.

3. Quò major eſt fluxus, & quò diutius perſiſtat, eò majus ineſt periculum; & è contra. Si fluxus augeatur, viribus ægri interea proſtratis; malum eſt omen. Si nullum aliud morbi genus produxerit, & Mulieres ſint Juvenes, vix unquam cura fit irrita. Sed in Mulieribus ſenioribus fluxus inveteratus ſæpe incurabilis eſt.

4. *Cura.* Primo Sanguis rectificandus; humores noxii expellendi, ſunt; ſi Bilioſi, exhibeantur *Tamarindi*, *Rhabarb. Diacath. Paſſulat.* &c. ſin autem magis ſeroſi exiſtant.

℞ *Elect. Lenitiv.* ℥j. *Pulv. Jalap.* ∋j. *Ol. Vitriol. gut. iij.* Miſce. Vel huic ſimile prout exigit neceſſitas.

Deinde adhibeantur *Incraſſantia Terrea*, & alia *Adſtringentia* ut *Plantago*,

tago, Burſa Paſtoris, Roſæ Rubræ, Tormentillæ, Biſtortæ, &c. *Terra Sigillata, Bolus Verus Catechu, Lapis Hæmatitis, Sanguis Draconis, Corallia, Crocus Martis Adſtringens*, &c. Exampl. Grat.

℞ *Semin. Plantag. Papav. Hyoſciam. aa.* ℥ij. *Succin. flav. Sang. Dracon. aa.* ℥j. Cum *Syrup. è Roſis ſicc.* f. Electuar. vel vice Papav. & Hyoſciam. adhibeatur Laudan. Opiat. quod maximâ efficaciâ præditum eſt in morbo hoc profligando. *Vid. Cap. de Hæmoptoe, & de Dyſenteria.*

Externè Ligaturæ, & Cucurbitulæ, nil nocent; ſed ad revulſionem optimum medium eſt Venæ ſectio, ſi nempe vires conſtent, & ætas ſit Invenilis. Non incommode etiam Hypogaſtrio, Regioni Pubis, &c. applicantur *Adſtringentia*, ut *Acetum, Decocta Aluminis, Tormentillæ*, & ſimilia.

Fluor

Fluor Albus eâdem planè methodo curatur, semper tamen addendo *Terebinthinam*, *Camphoram*, & *Satcharum Saturni*.

CAP. XLIII.

De Passione Hysterica.

1. EST *Affectus Convulsivus* ortus à vitiosâ quâdam austera vel acida materiâ fibras nervosas *Uteri* vel *Plexus Mesenterici* irritante; unde Spiritus Animales in furorem & tumultum concitantur, & ex impetuosa sua Expansione varia Symptomata producunt, ut Abdominis Murmurillum & Distentionem, Hypochondriorum Dolorem acrem & Pulsativum, Nauseam, Gutteris Suffocationem; quandoque

Faciei Ruborem & Intumescentiam, quandoque Pallorem, quandoque etiam omnis sensus & motus penitus aboletur, unde subsequitur Vertigo, Capitis, Ventriculi, & aliarum Partium, Dolor; & totius Corporis Lassitudo.

2. Morbus hic rarò lethalis est, sæpissime autem contumax & Chronicus. Si vehementer urgeant Symptomata, & ægra senescat, vel Gravida, vel Puerpera fuerit, imminet Periculum; quandoq; autem Virgines Perbellæ, ex Hominis Benevoli consortio, jucundissimam & felicissimam curam nanciscì satagunt.

3. *Cura* (durante paroxysmo) consistit in Spiritibus debacchantibus reducendis & compescendis; & (extra paroxysmum) in materia acri peccante corrigenda & amovenda. *In Paroxysmo; Spiritus Fuliginis, Urin. C. C. Ungul. Equi.* & ejusmodi

modi *Spiritus Volatiles Fætidi*, vel naribus admoti vel inditi vel temporibus inuncti, vel etiam internè cum vehiculis congruis propinati, & commixti *Tinctur. Castor. Croc. Ol. Destillat. Rut. Succin.* & similibus, nec non tantillo *Laudani* (non odorati) prout postulat occasio. Exampl. Grat.

℞ *Aq. Meliss. Aq. Bryon. Compos. aa.* ℥iij. *Spirit. Salis Armoniac. Laudan. Liquid. Tinctur. Castor. aa. gut. xxx. Ol. Succin. gut. vj. Syrup. Artemis.* ℥j. Misce. Dosis bina Cochlearia, sæpius.

Præter hæc aut his similia, in paroxysmo exhibenda, conveniunt etiam sternutatoria, Vellicationes, Fomentationes, Ligaturæ; & Enemata acriora subinde injecta, multum prosunt; sicut & Phlebotomia (si adsit *Plæthora*) —— Pudendo admoveantur *Moschus, Zibethum, Balsama Apoplectica*, & similia; Um-

billico autem Emplâstra & Unguenta confecta ex *Galbano*, *Ammoniaco*, *Tacamahac. Balsam. Peruv. Ol. Rutæ*, *Succini*, *Myrrh. Lavendul.* additis *Castor. Aff. Fætid. Ol.* vel *Magister. Jovis.*

Extra Paroxysmum; quæ hactenus memorata sunt (excepto *Laudano Opiato*) primum tenent locum. Conveniunt etiam *Alterativa* additis Alkalibus fixis, ut *Ocul. Cancror. Corall. Bezoard. Mineral. Bezoard. Jovial. Cinnabar. Nativ.* ut & omnia *Antispasmodica* & *Uterina*; nec non *Cathartica*, modò rite intercalata fuerint. Exampl. Grat.

℞ *Pulv. Comitiss. Warv. Spec. Dianth. aa. ʒß. Ol. Succin. gut. iij. Sal. C. C. gr. v.* Misce.

℞ *Pillul. Fætid. ʒj. Sal. Cran. Human. gr. vj.* Misce f. Pillulæ pro unicâ Dosi.

Hæc & his similia sæpius repeti debent; vel, si placeat, potiones fieri

fieri possent ex *Purgativis* & *Hysto-ricis* unà commixtis. *Carminativa* & *Aromatica* omnibus quibuscunque remeddiis in hoc affectu adhiberi solitis jure merito adjunguntur.

Diaphoretica etiam bono cum successu exhibentur Omnes Evacuationes naturales statum naturalem observent; & Passiones animi modum excedentes sedulo coerceantur; Ira enim, Mæror, Terror, &c. Paroxysmum sæpius inducunt.

CAP. XLIV.

De Partu Difficili; & Reliquis Puerperarum Symptomatis.

1. DIfficilis Partus est dolorosa & difficilis fœtus expulsio, adeo ut & Matris & Infantis vita in periculo versetur. 2.

2. Dolor satis intensus nunquam non partum comitatur; sed si labores diutius quam 24 horas persistant, & tormina rarius adveniant, vel si in Lumbos sursum, non autem in Uterum deorsum, terminaverint, jure meritoque *Partus Difficilis* nuncupatur.

3. *Causa* varia est pro vario Matris statu, prout vel cum morbo aliquo luctatur, vel debilis & tenella existit, vel meticulosa & laboribus Puerperii resistens & obnitens. Prout meatus vel angustantur, vel affectu aliquo laborant; vel si fœtus major fuerit solitò, vel si incommode locatus fuerit, vel si funi umbilicali intricatus, vel si ægrotus, debilis, aut mortuus exstiterit, vel si adsit fœtuum Pluralitas, &c.

4. Si meatus nimium anguſti fuerint, periculum inest; sed respiratio difficilis, Sudores frigidi, Leipothymiæ, Delirium, Convulsiones

nes Lethargia, & similis farinæ Symptomata, omnia infausta & lethalia prædicunt. Sternutatio bonum est Omen; & si mater erecto sit animo & vires suppetant maxima affulget spes.

5. *Cura*; Omnia Impedimenta (quantum fieri potest) sedulò amovenda veniunt. Umbilicus, Lumbi, & meatus interiores inungantur *Unguento Althea. Oleo Lilior. Rosar.* Si alvus non respondeat injiciantur *Enemata* adjunctis *Uterinis*. Si fætus in Os Pubis recumbat, vel si modo præpostero egredi conetur, retrudendus est in Uterum, & in formam legitimam reducendus. Si viæ interiores nimium angustæ fuerint opus est manu Chirurgi. Interea autem, & mater & fætus corroborentur ex usu *Cardiacorum* quibus *Emmenagoga* haud male adduntur. Ex. Grat.

℞ *Sal. Volat. Oleoſ.* ʒß. *Ol. Cinnamom. Aurant. aa. gut. x.* Miſce. Doſis gut. xx. in Vino Canarienſi vel ſimili vehiculo. Vel,

2. ℞ *Secundin. Human. Succin. Præpar. Borac. Venet. aa. gr. vj. Ol. Cinnamom. gut. iij.* Miſce. f. Pulvis, aſſumendus in *Aq. Bryon. Comp.* & *Aq. Meliſſ.* unà commixtis.

Inter *Analeptica Crocus Cinnamom.* & eorum *Tincturæ*, *Extracta* vel *Olea*; *Confect. Alkerm. Conf. de Hyacinth.* & ſimilia, conferunt; hæc enim non ſolum matris vires refocillant & corroborant, ſed & ejuſdem Niſus promovent. Præter hactenus præſcripta, addi poſſent hæc & *Hæmagoga*, viz. *Fel Cervi, Hepar. Anguill. Teſticul. Equin. Caſtor.* omnia *Salia Volatilia* & *Spiritus Secundin. Human. Sanguin. Human. Viperar. C. C. Fuligin. Urin. &c. Rad. Ariſtoloch. Bryon. Lilior. Albor. Irid. Folia Matricar.*

tricar. Artemiſ. Sabin. Rut. Gum. Galban. Myrrh. Ammoniac.

Pro vehiculis adhibeantur *Aq. Cinnamom. Aq. Bryon. Comp. Aq. Puleg. Artemiſ. Angelic. Meliſſ.*

Vinum *Canarienſe*, *Album*, & *Rhenanum*, & ſimilia ſi fœtus ſit mortuus, & vires permittant addi poſſent purgantia. Ut, *Colocynth. Hellebor. Nigr.* Incaſſum foret exempla proponere, quandoquidem ſatis ſuperque trita ſint.

Eadem etiam media conducunt ad ſecundinam retentam expellendam. Sternutatio hoc in caſu bene audit. In Lochiorum ſuppreſſione *Carminativa*, *Aromatica*, & *Salia Volatilia Oleoſa*, ut & omnia *Emmenagoga*, junctis *Cardiacis*; primas obtinent, & ſi febris angeatur *Abſorbentia* & *Balſamica Alexipharmaca*, exhibenda ſunt. Sed in fluxu Lochiorum immodico, eadem planè methodo inſiſtendum eſt, quam in nimio

nimio Menſium profluxu hactenus propoſuimus. Vel,

℞ *Rad. Tormentill. Pulver.* ℥ij. *Laudan. Opiat. gr. iv.* Syrup. è ſucco plantag. q. ſ. f. Electuarium.

Externè; Lumbis applicetur tritum & vulgare illud Cataplaſma ex Fuligine & Aceto Vini confectum.

In Torminibus à partu, cura cauſam reſpicit; ut ſi partes ulcerata in cauſâ fuerint, *Vulneraria* requiruntur. Si Lochia acria & ſeroſa, *Adſtringentia* & *Opiata*. Si Lochia ſuppreſſa, externis applicationibus promovenda veniunt. Exampl. Grat.

℞ *Spir. Chamomill. Baccar. Laur. aa.* ℥j. *Ol. Sem. Aniſ.* ℥ij. Miſce. Hæc mixtura fomentetur tota Abdominis regio.

Etiam in *Febre Lactea*, quæ circiter tres aut quatuor dies à partu invadere ſolet, quando nempe vaſa lactea obſtruuntur & Mammillæ intumuerunt,

tumuerunt, conducit etiam fomentare Mammas hâc eâdem mixtura; cui si addas *Salia Volatilia Urinosa*, eò efficacior evadet.

Ut Febris ipsa abigatur, Causæ *Procatarcticæ* removeantur, & *Diaphoretica* exhibeantur.

Nota benè; in omnibus hisce casibus supra nominatis Purgatio nunquam admittenda est, putà primis sex vel octo diebus à partu.

A P-

APPENDIX.

De Lue Venerea.

QUandoquidem omnium penè Morborum Humano Corpori varie officientium Hiſtoriam & Curam emenſi ſimus, Reliquum eſt ut de Lue Venerea (Famigerata illo affectu) paucula ſubjungamus; quo facto, libellum hunc ad extremam metam perducemus.

Non eſt quod Lectori tædium moveamus in morbi hujus primo ortu, origine, nominibus variis, & Speciebus Multifariis, ab ovo recenſendis. Nobis enim nec Lubet nec vacat diffuſa illa veterum ſcripta, ad Ge-

Genealogiam ejuſdem expiſcandam, evolvere; quorum *molliter oſſa Cubent*. Cui animus eſt hæc addiſcere, ſatis proſtat Authorum; nos brevitati ſtudemus, & limites propoſitos neutiquam tranſgredi decrevimus. Quod ad inſtitutum noſtrum facit, nos *Gonnorrhœam* & confirmatam *Luem Veneream* breviter delineabimus.

1. Lues Venerea eſt fermentum Venenatum & diſpoſitio prava orta a contactu Venereo, Vapores Malignos & Miaſmata Virulenta producente; quæ ſemel intrò-recepta Subſtantias liquidas aliàs bonas & laudabiles, quibus commiſcentur, corrumpunt, vitiant, & inquinant: Unde functionibus naturalibus impedimento ſunt, & continui ſolutionem confeſtim producunt, partes vellicant & dolore afficiunt, adeo ut Ulcera & omnia quæcunque Symptomata huic morbo peculiaria exinde oriantur.

DIRECTIVE ORIGINAL

2. *Signa.* *Gonorrhæa* dignoſcitur ex dolore acri, urente, inter meiendum, pene ardente & Tumore affecto cum dolore intenſo; venit enim quod ſpatio paucorum dierum (forſitan horarum) Vapores virulenti, vitiati, & inquinati fermentum quoddam depravatum in pene excitent, & Salia fermenti maxime aculeata & penetrantia, ope virulentiæ ſuæ acris effurentis, ulcus quoddam minutum, immo & ulcera, in Urethra producunt; ſpongicſam ejus partem penetrantia; unde dolore vellicans & pruritus quidam per integram Urethram & Perinæum ſentitur; unde etiam ſubſequitur involuntaria Penis erectio ſemen etiam a veſiculis ſeminalibus ſuâ acrimonia eliciunt. Hæc autem Salia Ignita, acria & vellicantia, & Miaſmata illa virulenta, ſemini commixta, Ulcera ſeu Puſtulas illas producunt; vehementer etiam ſtimulant,

lant, & ex innata ſibi contrariete functionibus animalibus virulentam Gonorrhæam producunt; unde ſequitur totius Corporis hebetudo, Dolore in Tibiis & Brachiis. Liquor è Pene exſtillat primo viſcidior, poſtea flavus, purulentus, & vireſcens quæ materia purulenta, mucoſa & ulceroſa, paucis ſolummodo diebus neglecta, partes *Virgæ* membranoſas & alias adjacentes pervadit, & Ulcera varii Generis virulenta gignit, quæ Proſtratas & Veſiculas ſeminales in conſenſum trahunt; & niſi mature & cum judicio tractentur, ſpatio paucarum hebdomadum integrum Corpus inficient. Et hoc Pacto morbus in *Luem confirmatam* degenerat; in quâ adſunt Dolor Lumborum & Dorſi, Femorum ſtupor & frigus, dolores vagi integrum corpus pererrantes, cutis maculis cæruleis, rubris; flavis, defædata; malignitas partes principales,

Hepar Lienem, &c. invadens, facultatem nutritivam depravat, sanguinem generat pravum, & particulis adustis redundantem, unde ignitus (quasi) salitus, & vellicans evadit Temperamentum & externa Cutis superficies insasubrem & obfuscum colorem præ se fert; Porrigines & Ulcera scabiosa comparent in Capite, Facie, Faucibus, Palato, & Naso, os Cribrosum & Cristam Galli carie absumens; Dolores Capitis inveterati, Dolores Nocturni Vehementes, præcipue (dum calido in lecto decumbunt) in Cruribus, Carpis, & Humeris; Articulorum etiam dolores, Tubera perdura in Cranio, Brachiis & ossibus Tibiarum, Tumores duri Schirrosi, Callositates, & ipsa ossa præ carie in excrescentias attolluntur.

3. *Causa.* Inter Authores multum disceptatur, in causa sordidi hujus affectus assignanda; dum enim

nim in varias eunt ſententias, quidam in unius, quidam in alterius verba jurant. Noſtram opinionem ſine fuco proponemus. Credimus ſane multos eſſe effectus naturales & mala materialia, quorum cauſa manifeſta nemini innoteſcit; quo etiam ſenſu dicimus, Cauſam hujus ipſius morbi adeo in occulto latere, ut poſitive eandem deſignare Penes nos non ſit. Conjecturam tamen facimus cauſam hujus morbi eſſe inquinamentum quoddam depravatum, ortum à Putrefactione variorum & forſan diſcrepantium ſeminum injectorum in Matricem impuram & defædatam Copulatione nimium crebra & inopportunâ; unde fermentum quoddam venenatum ſemini intro-recepto inſinuatur. Confirmatur hæc Hypotheſis ex eò quod Philoſophi & Medici Accuratiſſimi agnoſcant nullam fieri mutationem notabilem in Corporibus Naturalibus

turalibus quæ fermentationi ſuam originem non debeat; immo & ad oculum demonſtrare poſſumus ex fermentatione Seminum Humanorum, Miaſmata illa Virulenta, Particulas illas ſubtiles tanta vi inficiendi præditas, & Salia illa Maligna & Colliquativa, ſolam eſſe cauſam Luis Venereæ, ut & omnium Symptomatum quæ eandem comitantur.

4. *Prognoſtica.* Judicium non ferendum eſt de ſtatu vel periculo in quo æger verſatur, niſi ex diligenti obſervatione naturæ morbi an nempe recens, & particularem ullam partem ſolummodo poſſideat; an vero magis inveterata & conſequenter magis univerſalis, fuerit. Dum ſalia hæc Venerea & Venenata externam ſolummodo ſuperficiem occupent, nec Interiorem progreſſum fecerint, quam merâ adhæſione vel Pudendis maris aut fœminæ, vel Mammis Nutricum, vel Palato & Ori-

Ori infantum (hæc enim loca Veneni hujus communicationi maxime obnoxia ſunt) facilè curantur ope medicaminum Balſamicorum quibus ineſt vis obtundendi aciem ſalium quæ in Ulceribus Hoſpitantur, unde minus penetrantia redduntur, & eorundem motui progreſſivo obex ponitur. Hæc enim Salia coroſiva (niſi corrigantur) rumpunt & dilacerant Pelliculas & Fibras tenuioris Glandis, Præputii, & Urethræ, unde Excoriationes & Ulcera; quæ (ſi Graſſari illis fas ſit) varias ſibi aſſumunt formas, quandoque Urethram, quandoque Proſtatas, occupant & corrodunt; unde Carnoſitates & Fiſtulæ incurabiles has partes invadunt; & hoc pacto Salia illa Corroſiva ab exterioribus ad intimiores Corporis partes viam ſibi parant (quandoque etiam ex Medicorum praxi iniqua illuc accerſuntur) anguſta enim Arteriarum & Vena-

Venarum ut & Glandularum (quibus hæ partes obſeſſæ ſunt) orificia penetrant; & fibras etiam membranoſas & nervoſas pervadentes, particulis ſuis diſproportionatis ſuccos depravant, & Spiritus in Confuſionem adigunt; qui ex deleteria quam acquiſiverunt qualitate ebullitionem in ſanguine cient, unde a balſamica ſua natura deſciſcit, & particulis aduſtis & efferis refertur, quæ Sanguinis eutoniam, & propriam cujuſcunque ſucci nutritii Craſin, penitus evertunt. Latex etiam, ſeu liquor ſeroſus, multum depravatur (ejus enim diatheſis, bona vel mala, à Sanguinis textura dependet) qui cum in fermentationem vehementem, ope Venenatarum harum particularum in Sanguine graſſantium, evectus fuerit, impuritates & ſordes Venereæ ex Naturæ benevolentia & facultatis expultricis niſu, in Glandulas Inguinis præcipitantur, ubi tumores

tumores seu *Bubones* comparent; qui omnibus mediis ad suppurationem promovendi sunt (maximo enim labore ad suppurationem provocantur, præ duritie sua & Mole magna) quod si ritè peragitur & materia illa Venenata radicitus expulsa fuerit, Crisis vicem fortassin supplebit (notandum attamen periculum esse in diuturniore ichoris fluxu, nè ulcus fistulosum evadat.) Si tamen *Bubo* repercussus redeat nec suppurationem admittat, certissima est Luis confirmatæ prodromus. Particulæ hæ deleteriæ & Venenatæ quæ ex penetrantia sua sanguini & Lymphæ semet ipsas commiscuerint, non semper hunc in modum præcipitantur, sed sæpissime serum, in vasis Lymphaticis & aliis, Corporis Peripheriam & superficiem externam petens, unà comitantur; ubi membranam carnosam & cutem pervadunt, mediante rorido illo ma-

dore

dore qui jugiter illic appellit, unde ulcera in ſuperficie Corporis creantur ſordidum & ſanioſum ichorem jugiter evomentia; & mador ſeu ſudor qui per Cutis poros evacuatur, infenſiſſimo fætore imprægnatur, acerrime ſapit; colore quandoque flavo quandoque viridi præditus, & nonnunquam ipſa lintea Corpori inſtrata corrodit. Si particulæ hæ ſali alicui fixo intricatæ fuerint magis torpidam induunt naturam, nec in Corporis ſuperficie uſque adeo impigrè opus ſuum hoſtile perficiunt; ſed cutaneas eruptiones producunt, quales ſunt Puſtulæ, Carunculæ perduræ, Ulceroſæ, & Cruſtaceæ, in apice nigris maculis interſperſæ; hujuſmodi ſigna Luem confirmatam & quàm maximè exaltatam indicant. Bubo ad interiora retrò pedem ferens terminatur in Dolores nocturnos ſæviſſimos, & Capitis Dolores laniantes & atrociſſimos;

simos; exinde etiam Caries ossium, Tubera, Ulcera Palati, Putrefactio Nasi & aliarum partium solidarum; quorum omnium Cura difficultatis plena est—— Si serositates hæ Venenatæ & Deleteriæ, ex Principii Vitalis Vigore & *Activitate*, à Sanguine separentur; &, ex acuta, pungenti, & penetrantissima suâ qualitate, tunicas vasorum permeent, & Nervas & Membranas vellicent, Dolores vagabundas vehementissimos, Contractiones, Contortiones, &c. producunt; & nisi mediante Ptyalysmo eliminari & exantlari nequeunt. ---Si malignitas hæc, vel per adhæsionem, vel per alium quemlibet casum, in partes Musculares vel Periostæum aliquod incidat, & ibidem pedem figat, miris cruciatibus miser ægrotus dilancinatur; subtiles enim deleteriæ hæ particulæ indefinenti sua tensione & vellicatione Cartilagines exsiccant

ſiccant & abſumunt; offium etiam ſubſtantiam pervadunt, & cariem & putredinem, non niſi mediante exfoliatione curabilem, inducunt. ----Symptomata hæc (ſi diutius permaneat) Convulſiones ut & totius Machinæ interitum parant. ---Deflenda ſunt hæc Prognoſtica Morbi in pejus ruentis; quæ etiam ulterius variari poſſunt pro temperamento, ſexu, ætate, viribus, negotio, & ſtatu ægri.

5. *Cura.* Maxima Cautela & Judicium adhibenda ſunt in affectu hoc curando. Maxima etiam peritia & animi præſentia requiritur, in variis hujus morbi ſpeciebus, & Symptomatis comparentibus, ritè dignoſcendis & diſtinguendis. Nullæ enim Regulæ Generales & Abſolutæ inſtitui poſſent, quæ omnibus quibūſcunque & ægroti & morbi poſtulatis reſponderent; ſed quoad particularem applicationem pro maturo

turo & ſubacto Medici Judicio Variandæ forent.

Cura Gonorrheæ initium ſumat a *Diureticis* congruis, *Ptiſanis Apertivis*; & ut Inflammationibus occurratur & ſuccuratur; *Emulſiones frigidæ, Emollientia, Anodyna,* & *Diſcutientia Cataplaſmata* applicentur; ſi adſint Tumores *Detergentia* & *Balſamica* ſuas etiam vices obtinent. Pro Potu Ordinario *Ptiſana* ſequens *Apertiva* convenit.

℞ *Rad. Gramin. Petroſelin. aa.* ℥iij. *Rad. Lilior. Albor. Althæ. aa.* ℔ij. *Liquorit. inciſæ* ℥vj. *Sem. Aniſ. Fœnicul. aa.* ℥j. *Hordei Man. iv. Aq. Fontan.* ℔xxx. *f. Ptiſana* Singulis ℔ij. vel menſuris quas nos *(quart)* nominamus adde *Syrup. Rad.* 5. *Aper.* ℥j. *Ol. Sulph. per Campan. gut. xx.* vel hujus vicem ſuppleat *Sal. Prunell.* ℥ij. vel *Cryſtall. Mineral. a* ℥j. *ad* ℥ij.

Omnia *Diuretica Detergentia* præcipuè adhibenda ſunt. Sed de Ptiſana hac ultimò præſcripta bibat æger pro potu ordinario, idque copioſe per tres aut quatuor dies, ad impuritates Venereas abluendas, & Salia Venenata in Ductibus Urinariis ſtabulantia diluenda. —Si æger Temperamenti ſit calidi, *Emulſiones è Semin. frigidis*, cum *Sero lactis* paratæ, intercalandæ forent. Vel,

℞ *Aq. Hordei* ℔ij. *Aq. Cichor. Primul. Veris aa.* ℔ß. *Seri Lactis* ℔jß. *Syr. Citr.* ℥iv. f. Apozema. Vel vice *Syrup. Citr.* adhibeatur *Succus Limon. n.* 2. cum *Diacodii* ℥ij.

Conducit leviter ægrum purgare; nihilominus *purgativum* tale ſit ut naturam ad virulentam & impuram illam materiam per alvum exterminandam provocent, periculum enim eſt in mora nè intimius penetret. ℞ *Decoct.*

℞ *Decoct. Prunor.* ℥viij. *Cremor. Tartar.* ℥j. *Fol. Senn.* ℥ij. *Sem. Anis. Fœnicul. aa.* ℥ß. Infunde per noctem unam; Colatura adde *Elix. Proprietat. gut. xx.* Detur pro unâ Dosi. Vel,

℞ *Decoct. Senn. Gereon.* ℥iv. *Caff. recenter Extract.* ℥j. *Cremor. Tartar.* ℥j. *Ol. Saffaphr.* (commixto *Saccharo refinato*) *gut. vj.* pro una Dosi. Vel,

℞ *Bezoard. Mineral. gr. xv. Confect. Hamech.* ℥iv. *Sal. Vol. Viperar. Succin. aa. gut. iv.* pro una Dosi.

Cathartica autem adhibenda sunt pro ægroti necessitate, & Medici prudentis judicio.

Enemata Refrigerantia & *Anodyna* frequenter injiciantur si modo metuatur febris vel inflammatio. Si *Ptisana Aperitiva* præ quantitate offendat stomacho, vel ibidem stagnet, sumat subinde *gr. x, xv, vel xx. Sal. Volat. Viperar. vel Lumbri-*

cor. Terreſtr. C. C. Succin. vel Salis Armoniac. in hauſtu Vini Rhenani vel Albi.

Lavamenta & *Injectiones* in crebro ſunt uſu (poſtquam omnia munda & repurgata fuerint) quæ ingrediantur *Refrigerantia*, *Anodyna*, ut & *Detergentia* & *Balſamica*. Injectiones fiant ex *Styptico-Balſamicis*, quæ Salium penetrantium aciem obtundere valent, ut & ulcera mundificare & exſiccare, ex *Balſamica* etiam qualitate Pellicularum & partium fibroſarum excoriationes obducere & ſanare pollent. Caveas tamen ne violentis *Adſtringentibus* aut *Corroſivis* utaris, diros enim producunt effectus.

Sub initium morbi, Injectiones conficiantur ex *Lacte tepido*, quod Syringa tenuiore injiciatur, ſed leni & conſtanti manu ducatur. Deinde fiant ex *Styptico-Balſamicis*. Exempl. Grat.

℞ *Aq.*

℞ *Aq. Calcis Vivæ tenuioris* ℥viij. *Aq. Plantag.* ℥iv. *Flor. Zinci* ℥ij. Mixturâ hâc laventur Ulcera, quæ in Pudendis vel aliis partibus ſtabulantur;& ope Syringæ injiciatur. Vel,

℞ *Aq. Calc. Viv.* ℔j. *Sacchar. Saturn.* ℥j. *Vitriol. Alb.* ℈j. Hoc efficaciter Ulcera deterget, & contagii progreſſui obſtabit. Sed ſi Ulcera hæc Venerea diutius perſtiterint & altiores egerint radices, & in flaviora & magis purulenta Luis Ulcera degeneraverint, vel perdura & calloſa fuerint, nullum ſperandum eſt levamen niſi ex uſu *Eſcharoticorum* & *Suppurantium*.

Si Affectus magis invaluerit, & Cardinalia Luis Confirmatæ ſigna ſeſe prodant, alia ineunda eſt methodus; hâc tamen cautelâ ſemper adhibitâ, quod ſi ægrotus macie extenuatus fuerit, & ad extremum uſque inaniatur, cum debilitate & ſpirituum defectu, Diæta Nutriti-

tia præscribenda est ad corpus Spiritibus replendum, & materiam suppeditandam pro salivatione melius sustinenda. Tempestas anni etiam considerandæ venit, si nec in frigore nec calore excedat; quæ omnes circumstantiæ maximi sunt momenti, & quæ (si negligantur) in maximam ægroti perniciem cedere queant: & ægroti vitam in magno discrimine ponunt, dum *Mercurialia* adhibita corpus exagitant. Hoc opus incumbit Medicis Vitia corrigere & defectus supplere, quibuscum colluctantur ægri si modo temperamento mediocri destituantur. Si tamen Salivatio promovenda sit, & interea æger corpus crassis & impuris fæditatibus repletum fuerit, & Plæthorico sit temperamento, non inconsultum foret venam secare, & levius purgare; quod bis vel ter repetatur, vel quóties pro Medici arbitrio expedire visum

sum fuerit. Cursus etiam Diæteticus imperandus est ex Alimento & potu exsiccantibus. *Sudorifera* etiam in temperamentis humido-melancholicis conducerent ad humores coagulatos dissolvendos, & ad Corporis poros & partes in transpirationem disponendas. Exempl. Grat.

℞ *Trochisc. Viperar.* ℥ss. *Antimon. Diaphor.* ℈j. *Bezoard. Mineral. Sal. C. C. aa. gr. vj.* cum s. q. *Theriacæ Androm.* f. Bolus pro unâ Dosi. Vel,

℞ *Bezoard. Mineral. gr. vj. Pulv. Rad. Serpent. Virginian.* ℈j. *Cinnab. Antim.* ℈j. *Sal. Viperar. gr. iij. Diascord. q. s.* fiat Bolus. Hæc aut his similia exhibenda sunt à purgatione, ad Corpora humida, pituitosa & melancholica, pro salivationis opere facilius peragenda, præparanda.

Cum decretum fuerit salivationem aggredi, medico incumbit ritè distinguere quo pacto cum maximo

ægri

ægri commodo promovenda fuerit. Si possibile sit, præstat Salivationem excitare ex Mercurialibus ore assumptis, hoc enim pacto certiores nosmet ipsos facimus de quantitate assumpta, an sufficerit, necne; minus etiam adest periculi & molestiæ in hac ptyalismum excitandi methodo, quam in alia quæ per unctionem fit. Maximâ tamen cum vigilantia attendenda est assumpti operatio, & cum semel inceperit salivatio, facile est eandem evehere ad quem gradum libitum fuerit, semper ratione habita status & virium ægroti; &, nisi contraindicantia prohibeant, non prius cesset salivatio, quàm omnia disparuerint Symptomata. Novimus satis multos esse Medicos, eosq; non infimæ sortis, qui asserant ptyalysmum ex *Mercurio* intus assumpto excitatam non tam efficaciter morbum dispellere, quam si ex unctione externa promoveretur:

DIRECTIVE ORIGINAL

veretur: Cujus asserti Veritatem in Controversiam nunc non reducam; hoc tamen pro comperto habeo Luem Confirmatam sæpe sæpius maximo cum successu curatam fuisse ex usu Mercurii interno, sine ullo Unctionis interventu. Proinde, in ordine ad Salivationem promovendam.

℞ *Mercur. dulc. sublimat. gr xxx. Cinnabar. Antimon.* ℈j. *Opobalsam.* ℈j. fiat Bolus.

Subsequenti Nocte sumat *Mercur. Dulc. gr. xxx.* in *Conserv. Ros. Rubr.* ——Æger frigori non exponendus, sed in Calido Cubiculo retinendus est. ——Sequenti denique Nocte exhibeantur hæ *Pillulæ.*

℞ *Mercur. Dulc. gr. xx. Turpeth. Mineral. gr. vj.* Cum pulpa panis similaginei fiant Pillulæ.

Hæc tamen Mercurii quantitas non omnibus permittenda est, immo paucis sane, plurimi enim tantam

tam quantitatem ſuſtinere nequeunt.

Si magis arrideat inungendo Ptyaliſmum evehere, huic inſiſtendum eſt methodo; nempe.

Mercurium à ſublimata corroſiva qualitate vindicamus ope Alkalium *Calcis & Tartari*, unde ab omnibus quibuſcunque Mineralibus & Salinis Recrementis perfecte depuratur: Deinde lavamus Spiritu Vini uſque donec nullæ præcipitentur fæces. Proinde.

℞ *Mercur. hunc in modum depurati* ℥iv. *Axung. Porcin.* ℥viij. *Antimon. ſubtiliſſ. pulveriſ.* ℥vj. *Ol. Laur.* ℥j. *Unguent. Roſ.* ℥viij. f. Unguentum. Cujus ℥ij. inungantur Crura & Tibiæ, a Talis ad Genua, & Brachia, à Carpis manuum ad Humeros; tantillum etiam inungatur Spinæ Dorſi; ſufficit hoc pro primo die. Deinde die ſequenti ℞ dicti unguenti ℥iv. quibus inungantur

gantur Tibiæ, Femora, & ipſa Spinæ Dorſi ab Oſſe Sacro ad Vertebras Colli, Brachia etiam à Carpis manuum ad Omoplatas; &, ſi Temperamento ſit robuſto, Emunctoria etiam Glanduloſa. Inunctio continuanda eſt donec ſigna expectata comparuerint; maximâ tamen cum perſpicacia & animi præſentia animadvertendum eſt, immo potius tardius quam nimium feſtinanter procedendum eſt, ne inopinata Mercurii Activitas ex improviſo ægrum adoriatur. Vidi quandoque in Corpore non uſque adeo delicatulo emotionem excitatam à prima inunctione poſt inunctionem bis terve peractam, paululum ſiſtendum eſt; & ſi ex unius diei intervallo nulla appareant Ptyaliſmi præcedanea, exhibeatur doſis permodica *Sublimat. Dulc.* ex cujus uſu vidi quandoque Salivationem copioſiſſimam excitatam fuiſſe; & ſi forte Salivatio

tio languidior evaſerit idem medicamen ad doſin unam eamque permodicam aſſumptum, eandem denuo reſtituet. Quod ad tempus ſalivationis attinet, eo uſque duret donec Symptomata diſparuerint, niſi ægri vires proſtratæ contrarium indicent. Cum Salivationem ſiſtere animus fuerit, exhibeantur *Alkalia*, vel *Flor. Sulphur.* (quæ *Mercurium* deorſum præcipitant) quæ vel per ſe ſola uſurpentur, vel una cum *Purgativis* tenuioribus, quæ etiam de *Diureticorum* natura participare debent.

Signa Ptyaliſmum advenientem præcedentia ſunt, Defectus Appetitus, Ardor Uvulæ & Palati, Dentium Vacillatio, Gingivarum Intumeſcentia, Spiritus ſeu Halitus fœtens, Torpor & Hebetudo ſine Somno, &c. Deinde fluere incipit aqua quædam pituitoſa & albeſcens, cujus quantitas augetur per 6, 7, vel 8 dies

dies; aliquando diutius, ad 5, 6 aut 7 ℔. finius diei & noctis ſpatio. Si fluxus nimium ſit vehemens, ex nimia unguenti inunctione, obſtanda ſunt Symptomata hujuſmodi fluxum comitantia, ope *Potionis Laxativæ:* Cavendum tamen ne fluxus in aliam ruat Portam, ex Laxativo adhibito.

Si Acrimonia Corroſiva materiæ fluentis Ulcera in Palato & Faucibus producat; unde extrema anxietas & moleſtia oritur, proluantur Gargariſmate aliquo leniente ex *Lacte & Aqua, part. æqual.* confecta, vel *Decocto Seri Lactis* & *Semin. Pſyll.* Si ulcera impura ſint, & corruptæ carneæ partes iiſdem adhæreant, abluenda ſunt mixtura ex *Oleo Sulph. per Campan.* & *Spir. Vini.*

Enemata etiam Refrigerantia & Humectantia ſæpius exhibeantur, ſi poſtulet occaſio; fiant autem ex

Decoct. Salvi. Rut. Fœnicul. Endiv. Cichor. cum *Melle*—— vel *ex Jusculo Pullorum*—— vel *Sero Lactis.* Quæ torminibus Ventris, quæ ex acrimonia humorum deorsum vergentium oriri solitis efficaciter obstant.

Regulæ quæ *Diætam* spectant variæ sunt, pro vario ægroti Temperamento. Liquidiora præstant; Alimenta talia sint quæ Naturam sustinere valent; ova 2 recentia pro prandio, & Juscula confecta ex Carne Vitulina, Bubula, vel Pullinacea, cum *Cichoreo*, de quibus bibat singulis 3 vel 4 horis. Potus etiam Nutrititii concedi possent. Sed eligantur tales quæ, bonum licet modica quantitate, nutrimentum suppeditant. Si æger temperamento sit callido, tempore Salivationis exhibeantur *Posseta Refrigerantia*, *Panatella* etiam tenuis, & *Aqua Hordei.* Quod ad formulas præscribendi

bendi attinet, illæ regulandæ ſunt pro natura Indicantium quæ ſe produnt. Hoc ſemper memori tenendum eſt Pectore, naturam a ſubitis & violentis motibus abhorrere, proinde Salivatio cum ſatis evecta fuerit, & omnia diſparuerint Symptomata, gradatim (ſecundum methodum hactenus præſcriptam) ſiſtenda eſt, ſi natura ſua ſponte eandem determinare ſatagat. Alimenta etiam nutritiva majori quantitate ſub finem indulgenda ſunt, ut ægrotus vires amiſſas recuperet.

Licet Salivatio rite & ſub peritiſſimorum ductu peracta fuerit, non raro attamen remanent impuræ quædam ſordes & recrementa, quæ (prout vires ſuppetant) eliminanda ſunt ope Catharticorum, Diuretic. Balſamic. & Cardiac. Diaphoret. Incumbit etiam medico, ægroto injungere (à Salivatione) potum quendam Diæteticum per dies 20

aut 30 continuandum. Intercalato Purgativo, quoque ſexto die, & Diaphoretico, quoque quarto, ſi vires permittant. Exemp. Grat.

℞ *Raſur. Lign. Guajac. Cortic. ejuſd. bene contuſ. aa.* ℥ij. *Saſſaperill.* ℥vj. *Chin.* ℥iv. *Saſſaphr. Liquorit. aa.* ℥ij *Radic. & Cort. Mezereon.* ℥j. *Bacc. Juniper. Sem. Fœnicul. Dulc. aa.* ℥ij. *Lign. Rhodii* ℥j. *Santal. Omn.* ℥j. *Aq. Fontan.* ℔xvj. Coque ad Medias, de quo bibat æger ℔ij. ſingulis diebus; & ſi unicuique Lagenæ addantur Tincturæ alicujus Metallinæ aut Mineralis, gut. xx. mira efficacia præditum eſt in viribus corroborandis, & perfecta denique ſanitate denuo reſtituenda.

Methodus hæc perraro curam non conſequitur; hoc tamen quandoque evenit, quod ſi os materia ſubtili Venenata pertingatur, (licet reliqua diſparuerint Symptomata, tamen) nunquam curabitur donec

pars

pars affecta dilatetur, & os denudetur, & ope Cauſtici actualis exfoliatio promoveatur, ſive Cranium, ſive Brachia, ſive Tibiæ, ſive ullum aliud os, afficiantur. Hæc methodus omnibus aliis expeditior & tutior eſt. Pulveres Detergentes & Exſiccantes ritè applicati os denuo ad naturalem ſtatum reducent: Cum denique omnia munda & pura appareant, gradatim denuo obducatur (ſed ſi continuetur affluxus materiæ, ne nimis præpoſterę ad obductionem procedatur) multi ſunt de ægrotis qui oſſium denudationem ægre ferunt, neceſſitas attamen dura eſt magiſtra, & delicatulos, ſi ſanitati ſuæ conſulere velint, ad refugium hoc abſolute neceſſarium tandem confugere cogit.

Siquidem Caput hoc de Lue Venerea ad Umbilicum perduximus, nihil reſtat niſi ut Tractatui huic de Morborum Natura & Cura extremam admoveamus

moveamus manum, & Lectori Valedicamus. Interea autem ne hoc Lector ignoret multa alia nobis ſuppetere Remedia, ab hic præſcriptis, diſcrepantia, quæ, majori cum efficacia & ſucceſſu, pleroſque. Morbos diſpellunt; ſed hæc omnibus nota facere vix expedit; ſufficit tamen quod Remedia in hoc Libello memorata omnibus vulgatis palmam præripiant, & ſæpiſſime bono cum ſucceſſu uſurpantur. Si quæ ſint magis Chymicis quam aliis familiaria, quæ non facile comparari poſſunt, haberi poſſunt omnia ad noſtras ædes; ut & apud Gulielm. Ruſſel, M. D. *in iſta platea, quæ vulgo dicta* Barbican: Vel, Edvardum Wright, Med. Chym. *in* Wincheſter-ſtreet: Vel, Franc. Moult, Chym. *in* Watling-ſtreet; *Viros in Arte Chymica longè Verſatiſſimos.*

9 DEC1

FINIS.